

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon

II. év.

Budapest, 1898, szerda, január 5-én.

5. szám.

Czinikus fegyvertársak.

Menvén pedig Apponyi és Horánszky, meggyőződésük parancsolta egyenes utjukon, zsidongva, rikoltozva hömpölyög utánok az alacsony kísértés, mondván:

— Óh, ti jámbor lelkek, hiába fogtok pártot a kormány mellett, nem kapjátok meg érte a jutalmat!

Ha azok, akik így vijjognak, mind csak a két nemes államférfiu ellenfelei, a közjogi ellenzék nekikeseredett alakjai volnának, kár lenne ez izetlenkedésre egy szót is vesztegetni. A politikai harc csunya valami s aki mégis belekeveredik, az készen van rá, hogy a nemtelen csufolódás életlen fegyverét is meg fogják villogtatni ellene. Apponyi és Horánszky vállat vonva, közömbösen mehetne tovább az egyenes uton, ha az a szólam csupán szélbali csufolódás volna.

De nem az csupán!

A kiabálók között a maguk pártjából legfanatikusabb s legmohóbb hiveik szintén szép számmal vannak képviselve.

Ezek már megérdemelnék, hogy a nemesebb felfogású hivekre méltó két vezér méltatlankodva forduljon vissza feléjük.

— Hát adtunk mi okot rá valaha, hogy ily sértő módon alant becsüljétek bennünket? Hát feltehetitek, hogy mi a kormányt szolgáljuk, még pedig jutalom reményében?

Valóban, csodálatos jelenség ez. Apponyi és Horánszky egész életükön át politikai rendszerük alapkövének hirdetik

az Ausztriával való kiegyezést. A szélsőben, felhasználván a legkritikusabb időt, ádáz rohamnak ered, hogy ezt az alapkövet kivesse helyéből és izzé-porrá törje. Mi sem természetesebb, minthogy Apponyi és Horánszky az alapkövet védelmére sietnek. Hiszen, ha a támadás sikerül, az ő politikai rendszerük egész épülete romba dől... S mikor a helyzet ez, mikor Apponyi és Horánszky azt cselekszi, amit a politikai elvűség és okosság, amit ugyszólván, a politikai jogos és köteles önvédelem feltétlenül reájuk kényszerít — akkor akadnak hiveik, akik azon sápitóznak, hogy a kormány és a szabadelvű párt az ő segítségüket elfogadja, annak hasznát kiélvezi, de azért a nemzeti pártot a fuzióval s a két nemes vezért miniszteri tárczákkal megkínálni nem fogja.

Ennél cinikusabb politikai felfogáshoz még ritkán volt szerencsénk. Ha ezt olyan tünetnek vennők, amelyből a mai magyar politikai erkölcsökre általános következtetést lehet vonni, akkor be kellene ismernünk, hogy azok kórságosak.

Hogyan, hát itt már egy ellenzéki pártot nyíltan olybá lehet nézni, mint egy condottieri-csoportot, mely szolgáltatának jutalmául a hadi zsákmányból a konczot eleve biztosítsa magának? Hát az a Deák-párti alapelv, melyre nézve a szabadelvű és a nemzeti párt közt nincs különbség, magában véve is, nem kötelezi-e védelemre emezt épen úgy, mint amazt?

Hogyan, hát elképzelhető lett volna,

hogy a nemzeti párt a közjogi kérdésben ne a szabadelvű párttal együtt masirozzon, amelyikkel egyetért, hanem a szélbali rohamát segítse, amelyikkel csak olyan ellentétben van, mint akár a szabadelvű párt vagy maga a kormány.

Tisztelet Apponyinak és Horánszky-nak, akik felül álltak azon az alacsony-ságon, hogy a kormány ellen érzett boszúból hűtlenség lehessenek közjogi politikájukhoz. És tisztelet nekik, hogy eszük-ágába sem jutott a kormánytól és a szabadelvű párttól jutalmat kötni ki azért, mert ők is szivesek oltani a tüzet, mikor az ő házuk csak úgy ég, mint amazoké.

A kormány és a többség pedig nem követhetett volna s nem követhetne el hülyébb, a nemzeti pártra s különösen annak kitünő vezéreire sértőbb indiszkrécziót, mintha a hatvanhetes közjogi alap természetes közös védelme alkalmából akár csalétek, akár valóban odaszánt jutalom gyanánt horogra tüzte volna, vagy megkínálgatná a fuziót.

Apponyi és Horánszky bölcs és becsületes magatartásának igenis megvan és megmarad egy nagy, az ő részükről és pártjuk részéről épen nem megveendő haszna. De ez a haszon nem a hatalomban való osztozkodás idejének elérése, hanem valami sokkal becsesebb, mélyebb és maradandóbb érték. Soha eddig a nemzeti párt olyan nagy erkölcsi tőkével még nem rendelkezett, mint a milyet most gyűjtött számára Apponyi és Horánszky. Soha eddig

Az utolsó nagy színész.

„Ha a jelennek biztos főenyébe” — úgy mond a színészről Petőfi — „Le nem bocsátja híre horgonyát — Elmegy nevével az idő hajója. És menni fog egy öröklélen át!” — A nemzeti színház egyik leghatalmasabb oszlopa: Tóth József, erős alapokra építette művészi hírnevét, él az ma is és minden művészetbarátot érdekel életének, pályájának története, amelyet egész részletesen sem akkor, sem azóta meg nem írta.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a művész özvegyének, a tiszteletreméltó mairónának, férjéről irt följegyzéseit közölhetem, melyek még sehol sem láttak napvilágot. A szerető hitves tolla újra elénk állítja azt az óriási alakot, úgy, amint a nemzeti színpadon éveken át diadalmasan állott, amely följegyzések hiteles kuforrását képezhetik minden életirónak.

A följegyzések teljes szövege, melyet az özvegy tollából vettem, a következő:

Tóth József, az árva gyermek, fia volt Agi Nemes Istvánnak, kit Tóth István fogadott örökbe, nevét is reá ruházva és timármesterségre taníttatta.

Nevelőapja halála után annak örökébe lépve, nőül vette nyitrai Halász Katalint. Ezeknek volt első-gyermekük Tóth József színművész, aki Szentesen született 1823-ban, július 8-án, a református hitben. Édes apja a jogi

pályára szánta. Ezt a tervet azonban meghiúsította a hódmezővásárhelyi hatodik osztályban járó ifjunak vizsgái jutalma: *Tankréd lovag*.

E percztől csak a színpadra gondolt s midőn édes apja 1839. őszén felhozta Budapestre tanulmányait folytatni, minden idejét a színházban töltötte, ahol szivesen vették, ha egy-egy értelmes művelt ifju statisztának öltözik. E télen megvált a nemzeti színházról idősebb Szerdahelyi és Telepi; társulatot szerveztek s magokkal hívták Tóth Józsefet is Miskolcra, ahol 1840. ujévén pár szóval szerepelt először. E társulat csakhamar feloszlott. Tóth József Tóth István igazgatóhoz szerződött Szathmárra később Komlóssy Ferenczhez Kolozsvárra, hol mint gyermekifju már elsőrendű apaszerepeket adott. 1844-ben vendégszerepelt először mint Wurm az *Armány és szerelem*-ben. 1845-ben februárban ismét fellépett a nemzeti színházban. 1846. május 8-án nőül vette illyei Kovácsy Mária-t és ugyancsak 1847-ben harmadszor vendégszerepelt Budapesten Moór Ferencz s Don José szerepekben.

1848. nyár utója Arad alá vitte, mint önkéntest; majd Szegedre ment a színházhoz, de rövid idő alatt a tiszai hadigőzörsön Titel alá ment, innen vissza Szegedre, ahol Kossuth Lajos kormányzótól azt a rendelkezést kapta, hogy a tiszai gőzösöket vigye be a Marosba (hol eddig gőzös nem járt), a meddig csak lehet s ha már tovább nem haladhat, a hajók gépezetét dobassa a Maros vizébe. A legközelebbi faluból fogadjon szekereket s ezeken

szállítsa a magával vitt ország pénzt az aradi várba.

Igy is történt.

Mikor a bankokkal telt ládákat és ércpénzzel telt tonnákat fölrakatta a kocsikra, az elsőre a feleségét ültette, az utolsóra maga ült s a fuvarosoknak áldomást adott, hogy ne dohányozzanak, mert gyűjtőanyagot visznek, tehát vigyázni kell. (Csak ő, meg a felesége tudták, mit visznek.) Így érkeztek, hideg augusztusi esőben, az aradi várhoz, mely előtt egy könnyű kocsis állt s melynek magyar ruhába öltözött kocsisa így szólt:

— Tóth, mit keressz itt.

A színész bámulva ismerte fel Csernovits Pétert a jeles hazafit.

— A kormányzó rendeletéből jöttem — felelte.

— Ugy, siess, mert Világosnál sötétség uralkodik, magam viszem a kormányzót, hogy bizton meneküljön.

A siető Tóth Józsefet a kormányzó titkárja vezette a szobába, melyben utrakészen ő már indulóban volt. Tóth Józsefet fel sem ismerte hirtelen s midőn ez mondá, hogy a kincset hozta Szegedről s hogy parancsait teljesíté, Kossuth vállaira tette kezét e szavakkal: — Hát van még becsületes ember?!

Ezzel bucsut intve, sietve ment Csernovits Péter kocsijára, a titkárba bizva a nyugtadást (melyet, fájdalom, a házkutatás alkalmával meg kellett semmisíteni). A színész átszámolva a szekerek terheit, a feleségével szintén

ezt a pártot olyan komolyan, mint most, még nem vették. Soha eddig az még ilyen tiszta és biztos politikát nem üzött. Soha eddig még nem tűnt ki úgy, mint most, hogy a közjogi kérdésben ez a párt teljesen megbízható, minden kalandos hajlamtól szűz, a nemzet életérdekének minden kockázatától idegen.

Ezt meg kell látni s meg kell becsülni nemcsak a kormánynak és a szabadelvű pártnak, mert nemcsak ezeknek vált ez javára — hanem az egész nemzet minden tényezőjének.

Ez megér a nemzeti pártnak annyit, hogy végtelenül halás lehet érte Apponyinak és Horánszkynek.

Az alacsony felfogás, mely az „adsza-nesze“ elvéig emelkedik csak fel s hamarosan kézzelfogható jutalmakért eped, nem fogja felérni észszel a nagy és nemes hasznot, ami ebben van.

Hanem azért a nemzeti párton passzivitásra kárhoztatott kitünő tehetségek és tiszta politikai jellemek jobb jövőjének ez a kezdete.

Halmos János baja.

Hijába, semmi sem születik sub specie aeternitatis, megszávadták a provizóriumot, a legszebb háborúnak is vége van, mikor már az aritmetikára hivatkozik a vezér. Vezér alatt Kossuth Ferencz értendő (ezt külön meg kell magyarázni), aritmetika alatt az értendő, hogy hatvan közül csak huszan obstruáltak. (Ezt nem kell külön megmagyarázni.) Az urak egy része tehát elvégezte a dolgát, de elvégezte az urak más része is a dolgát ma délután; ki a honvédhuszárkaszárnya nagy lovaglóiskolájában, a magyar politikusok e kedvelt kirándulóhelyén, ahová ma már füzetes jegyeket adnak ki a villamoson, — ki pedig máshol. Ki pisztolylyal, ki karddal végezte el a dolgát, denique: a nagy kérdések egy része lekérül a napirendről, de azért Budapest polgármesterének arca mégis komor. De miért komor e férfi, midőn neki több fizetése van,

mint akármelyik államtitkárnak, miért komor e férfi, midőn neki több hivatalnokja van, mint Josipovich horvát miniszternek? (Annak öt szobában elfér az egész miniszteriuma.) Továbbá miért komor e férfi, mikor nincs másnak arany nyakláncza, csak neki, meg Herczegh Mihálynak és végül, miért komor e férfi, mikor az ifjú főváros oly szépen virul és a lavos-dűlön épült kaszárnyáért csupa Ferencz József-rendet osztogattak? ... A közügyek jobbrafordulása dacára és dacára annak, hogy már megszüntették az ex lex állapotot, az urak: e férfi mindezen jó kilátások mellett is, csakugyan komor. Homlokán a komorság egészen az ugynevezett fellegekig fokozódott, mert ha körültekint hivatalos szobájában, azt mondja, hogy az urak dolgával még nem fejeződött be minden. Az ő hivatalos szobája ugyanis ezidőszertől élő intelem arra, hogy az urak dolgával a világnak csak egy bonyodalma fejeződött be, ellenben következik most még *ötezernégyszáz* bonyodalom és ezt mind Halmos Jánosnak kell elvégezni! Hallatlan! Hadd lássuk is e férfit, e komort, aki ötezernégyszáz bonyodalmat kénytelen elvégezni! ... Hol ez az erős férfi, akinek több fogas problémát állítottak oda, mint Polónyi Géza Apponyinak. Sajnos, így hijába kiáltozunk, a komor férfit csak a negyedik dimenzióban lehetne meglátni, mert a meglévő három dimenzióját elta- karta az ötezernégyszáz bonyodalom: előtte, körülötte, mögötte és rajta hatalmas aktacsomók tornyosulnak, a polgármesteri dolgozóterem nincs többé a la 1815 berendezve, hanem be van rendezve a la 5400 kérvény. Ennyi kérvényt adtak ugyanis be negyvennégy városi hivataloszolga-állásra, miután már befejeződött az urak dolga. „A polgármesteri hivatalban alig győzték beiktatni a sok kérvényt“ — ugymond a tudósítás. Halmos Jánosnak ennélfogva elképzelhető a gondolja, mikor már az iktatástól is kimerültek a hivatalnokai, akikkel pedig ő sokkal nagyobb számban rendelkezik az idézett miniszternél.

Tehát már most, a vita végén, még a következő mozzanatok merültek fel: Boda Vilmos

— homlokegyenest ellentétben Enyedy Lukácsal — határozottan azt akarta, hogy a nemzet májusfájára föl lehessen tűzni diszül az önálló vámterületet; Sturmman azt mondta, hogy a Neue Freie Presse felfogása kissé egyoldalú, ami csakugyan igaz, mert körülbelül az a kenyere neki, hogy egy kissé egyoldalú (Lajthán tül oldalú) legyen; aztán Polónyi [Géza még fölvetette azt a kérdést, hogy miért tesz Apponyi Albert pontos distinkciót abban, hogy május elsején tül csak önálló vámterület ehet és semmi más? Jó, jó, mindez plauzibilis. (A májusfa kivételével.) De mindezek után már most mit csináljon Halmos János az ötezernégyszáz pályázóval?]

Hiszen igaza van Polónyinak, hogy Bánffy Dezső hajdan balközépi volt és nagy dolog az, ha a miniszterelnöknek azt kiáltják oda, hogy „zsandár“, de egyrészt valaha mindenki balközépi volt, másrészt Bádéninek külön címeket is kiabáltak, harmadrészt pedig mindezzel nem segítünk a szegény Halmos János ötezernégyszáz pályázóján.

Ötezernégyszáz ember pedig — ha szigoruan vesszük — a külön vámterület mellett is érdekes téma. Csak az emberek azok, akik a gazdasági önállóságot egészen más szempontból tekintik, mint például gróf Károlyi Sándor. Sőt a közjog tekintetében annyira mennek, hogy teljesen negligálják azt a nevezetes körülményt, hogy a 68-ik paragrafust kétféleképp avagy háromféleképp lehet értelmezni. Ezek azok, akik szükség esetében nem titkolnák el, hogy ők a külön vámterületben mindenekelőtt a buza alacsony kurzusát látják, ezek azok, akik közül Halmos János csak negyvennégyet tud elhelyezni. Ezek közül fog visszamaradni ötezerháromszázötvenhat és e közül az ötezerháromszázötvenhat közül is ki fog kerülni egynéhány olyan, aki „ismeretlen ok“-ból lett öngyilkossá. Mit csináljon velük a szegény Halmos János?!

A nagy numerus, amelyivel Halmos János nem tud mit csinálni, arra tanít, hogy az 1867. évi XII. törvényozikk radikális értelmezésén kívül még egészen más szükségletek is vannak

menekült az aradi színházhoz, melynek épületéből zokogva néztek a győztes hadsereg bevonulását.

Másnap rémületük fokozódott. Gróf Mailáth császári királyi biztos hívatta Tóth Józsefet, kérdezve tőle, hová vitte az ország pénzét? A színész válasza az volt, hogy semmiről sem tud. Gróf Mailáth így felelt:

— Holnap déli 12 órára tudni fogja, különben fűgni fog.

Tóth József másnap ismételte, hogy semmit se tud, mire gróf Mailáth mosolyogva felelte:

— Édes Tóth, maradjon csak maga a színpad deszkáin, ott jeleskedjék; a világ színpadja nekünk való — különben szerencséje, hogy akadt ember, aki tudunkra adta, hogy a kincs a várbán van. Ha van akaratja, megmaradhat az állam szolgálatában, ha nincs: jobb is, — mert pályájának jelese — utlevelet adhatok.

Tóth József katonai pályája így végződött.

A színpadra visszatérve, 1851 május elsején a nemzeti színházhoz szerződött. 1857-ben tanulmányutat tett (melyről munkát is írt, amely ugyanabban az évben sajtó alá is került). Bejárta Németország jelesebb színpadait, a párisiakat, londoniakat, itt vette figyelmbe, hogy a színpadtól nem szabad fukarul elvonni a kiállítást, mert ez annak a kellő szükség.

Londonban megújult barátsága Rónay Jácint püspökkel, kinek jeles irodalmi munkáját ő adta sajtó alá Schmitt álnévvvel.

Tóth Józsefnek kitünő szerepei voltak: XI. Lajos, Bieberach, Jágó, Moór Ferencz,

Sylock, III. Rikárd, Szoleymann, Heródes, Böles Náthán, Harpagon, Szegfi. Machethet nem említem, mert ez volt az *egyetlen* szerep, amelyben nem volt tökéletes; — nem is akarta játszani, csakis Jókainé kedvéért tette meg, ki vele óhajtott a Ladyt személyesíteni. Szász Károlynak tulszigoru bírálatja sem volt képes megzavarni nagy szerénységét — hallgatva türte.

És a mi csodálatos, az ő szereposztálya mellett kitünő volt az „Evangelium“-ban, mint póp s mint „Táray“ a „Végréndéletben“. E szerepeket még 1848-ban Győrben adta, hol Kovács Pál, Czuczor Gergely, Rónay Jácint fölhiettek a színpadra üdvözölni őt. 1861. telén Othellora készült, amely szerepre régen vágyódott. De ekkor kezdődött betegsége erős katarhussal. A véletlen úgy hozta magával, hogy az operai napokat kivéve, mindig színpadon volt. — Kötelességérzete erősebb volt, semhogy visszavonja magát, tudva, hogy nagy szükség van rá. Az tette semmivé; akkor kezdődött tüdő- és gégebaja. Hat éven keresztül szerepelt betegén, titkolva baját; rosszulletéről a családjának sem volt szabad beszélni. Az akkori viszonyok a nemzeti színháznál súlyosak voltak s ő félt, hogy úgy lesz, mint 1854-ben, mikor gróf Festetics Leo felmondott neki, Szerdahelyinek és Szilágyinak. Szerdahelyit visszavette, de az ő szerződését attól tette függővé, hogy mondja meg, ki írta a Cserhádi leveleket, melyről bizton tudja, hogy Tóth Józsefnek tudomása van. A művész ezt megtagadta s csak fél év múlva, midőn belátta az igazgatóság, hogy nélkülözhetetlen, akkor szerződötték vissza újból.

(A Cserhádi levelek gróf Festetics Leo ellen irattak, szerzőjük a jeles Fánecs Lajos volt.)

Tóth József betegeskedése kezdetén történt, hogy XI. Lajost adta, mely alkalommal gróf Széchenyi Béla két angol lorddal és ladyvel fölment hozzá a színpadra, üdvözölve őt szerepléseért s hallván angol beszédjét, azt az ajánlatot tették, hogy menjen Londonba s lépjen föl e szerepben, *mert jobb lenne Keán Károlynál*. Tóth József halásan fogadta az üdvözlöt és felszólítást, de azt válaszolta, hogy nem merne menni, mert az angol nemzet legbüszkébb nyelvére s ő nem beszél oly tökéletesen, hogy színpadra merjen lépni. Az egyik lord lelkesen ezt felelte:

— Bár nálunk eddig nincs szokásban idegen nyelvű előadás, de én kieszközlöm önnek, *játszék magyarul* és hozzon magyar társulatot Londonba.

Szegény beteg művész! Könnyezve örült e kitüntetésnek, s mikor feleségének elbeszélte, akkor is könnyezett, mert érezte, hogy ez egy szép álom, mely sohasem teljesülhet be a borzasztó való miatt. A hetedik és nyolcadik évét betegsége nek Gleichenbergben és Olaszországban töltötte, hová orvosa a gyógyulás reményében küldte. E két évét *nemán* töltötte, hangja teljesen elveszett, s mikor Olaszországból visszatért, családjá körében susogva mondá:

— Bár inkább megvakultam volna, ugy lehetett volna szerepem, míg a színpad nélkül élhálott vagyok.

1869. Deczember 13-án Rainer miniszter-

a magyar nemzet életében. A világ tudniillik nem tisztán közjogból táplálkozik és a parlamentek európai példája ugyszólván arra mutat, hogy az ellenzéknek ma más-más követelésekért inkább mennek tűzbe, semmint a közjogiakért. Sőt van már Magyarországon is doktrínér, poéta, politikus és államférfi is elég, aki hasznosabbnak tekintené az olyan ellenzékét, mely közjogi időpazarlás helyett arra unszolná a törvényhozást, hogy csöppnyi engedményekkel akadályozza meg az ötezerháromszázötvenhatok számbeli és erőbeli felszaporodását. Mert a mai közjog — valljuk be az egész vonalon — mégis csak kevesebb ártalmára van a magyar nemzetnek, mint amekkora ártalmára lehetnek neki az ötezerháromszázötvenhatok.

Miképp van mégis, hogy az urak csak a közjogért vitatkoznak és az ötezernégyszáz bonyodalmat egészen a szegény Halmos Jánosra bizzák.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

A főrendiház igazoló bizottsága január 10-én délelőtt 11 órakor ülést tart. Azt a kérdést fogja eldönteni, hogy gróf *Andrássy Géza* és gróf *Szapáry László* fumei kormányzó mely időponttól gyakorolhatják ülés- és szavazatjogukat a főrendi házban.

Az igazságügyi budget. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma *Tisza Kálmán* elnöklete alatt ülést tartott, melyen a kormány részéről *Erdély Sándor* igazságügyminiszter és *Plósz Sándor* államtitkár voltak jelen. Az igazságügyi tárcza 1898. évi költségvetési előirányzatát tárgyalták, mint előadó *Rohonyi Gyula* szerepelt.

A királyi Curianál *Gajári* felemlíti, hogy a legfőbb bíróság a büntető igazságszolgáltatás terén, különösen a beszámíthatóság kérdésére nézve, nagyon eltérően ítél egyes esetekben. Erdély miniszter erre azt felelte, hogy olyan eltéréseket elkerülni lehetetlen.

A törvényszékek és járásbírók szükségleténél gróf *Andrássy Sándor* figyelmeztet arra, hogy lehetőleg családos járásbírákat nevezzenek ki olyan félreeső kisebb helyekre, ahol igen csekély számú az intelligencia. *Farbaky* a bányatelekkönyvek körül még most is tapasztalható rendtelenségekre

nél volt ebéd. Ott élte át élete utolsó örömét. Gróf *Károlyi György* felkészítője okozta azt.

A nemes gróf így szólt:

— Ha a végzet megfosztotta is Önt hangjától, de megmaradt künű művészi érzése s így én önt, mint a nemzeti színház leendő igazgatóját üdvözlöm.

Utolsó öröme! Ez ebédre hazajöven, áthült s ágyba jutott, hogy többé föl se keljen. Midőn pályatársai látogatására jöven, elmondta az örömhírt, hogy 1870. április 1-jétől föl-emelik a művészek fizetését s megszűnik a nyomor — sóhajta susogta: — „Isten megmutatta nekem is az ígért földjét, mint Mózesnek, de belépnem nekem is tiltva van.”

Tiltva volt! 1870. márczius 1-én éjjeli két órakor kiszendvedt a 46 éves férfi, mindegyik kiskoru gyermekéért külön-külön a halál kínját szenvedve. Élete tiszta, becsületes, szorgalmas volt.

Eddig a följegyzések, melyekhez csak egy fontos adatot kívánok toldani kiegészítésül, azt, hogy *Tóth József* nemcsak mint alkotóművész, de mint a színészeti iskola tanára is maradandó, nagy hatással volt a jövő nemzedékre. Rövid ideig műl'dhetett csak, de rendkívüli talentuma, nagy intelligenciája és olvasottsága olyan erőt mutattak benne, mely a színészeti oktatás terén is korszakot alkotó lehetett.

Az özvegy ez óhajjal fejezi be följegyzéseit, melyhez a magyar művészet minden barátja járul: „Legyen áldott emlékezete!”

Várady Antal.

hívja fel a miniszter figyelmét. *Pogány Károly* azt szeretné, ha a telekkönyvi hatóságok a bekebelezésekkel ne vártnák oly sokáig a feleket. Sok baj származik abból is, hogy a telekkönyvi számok nem egyeznek meg a kataszteri számokkal. *Erdély* miniszter hivatkozott arra, hogy a telekkönyvi ügyek gyors elintézésére csak a múlt évben adott ki rendeletet. A telekkönyvi és kataszteri számok pedig csak akkor fognak mindenütt megegyezni, ha a betétszerkesztést teljesen keresztülviszik. *Hegedűs Sándor* a budgetjog szempontjából kifogásolja azt az eljárást, hogy az új építkezések folytatásáért a lakbéréknek megfelelő tőkeösszeget kölcsön útján új építkezésre használják, anélkül, hogy a kölcsönt a törvényhozás engedélyezné.

Az országos fegyintézeteknél *Fenyvessy Ferencz* felemlíti az iparosok panaszát a fegyencmunka konkurrencziája miatt. *Erdély* miniszter azt válaszolja, hogy fokozatosan életbe fogja léptetni a fegyenczeknek mezei munkával való foglalkoztatását. A fegyenczek ipari készítményeinek mintegy 30—40 százalékát különben kiviszik külföldre, azonkívül szerződésileg ki van az is kötve, hogy a helyi iparosok kímélése szempontjából a készítményeket ne helyben árusítsák. A miniszter különben Debreczen környékén új gyűjtő-fogházat szándékozik építtetni s ezt már egészen a mezei munkarendszer szerint rendezné be.

A bizottság az előirányzat minden tételét változtatás nélkül elfogadta.

A munkásmozgalmak és a csendőrség. Az egyre sürűbben fellépő munkásmozgalmak szükségessé teszik a hatóságok teljes éberségét és a fegyveres erőnek kellő arányokban való készenlétét. A honvédelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg ebben az esztendőben 70 új őrst fog az ország különböző vidékein felállítani. Ezzel a csendőrség legénységi létszáma, amely eddig 7206 főből állott, 7603 főre fog emelkedni.

A párt-klubokból.

A három ellenzéki párt ma értekezett a további teendőkről s a megállapodás olyan, hogy holnap vagy legkésőbb holnapután letárgyalták a provizórium-javaslatot. Nagyobb vita csak a harmadik szakasznál lesz, ott se azért, hogy megakasszák a törvénykezés munkáját, hanem, hogy mindenfelől hangsúlyozzák, hogy a törvény megszavazásával nem akarnak egyszermind bizalmat szavazni a kormánynak.

A függetlenségi pártól még azt jegyezhetjük föl, hogy teljesen deprimált s a háborus párt hangosan duzzogva vissza vonult. A mai értekezleten a harcziás elemek már részt se vettek, részben meg tüntetőleg vonultak vissza.

Az Ugron-párt rejtelmes kommunikét adott ki mai értekezletéről. Azt mondja, „mindenki teljesíteni fogja kötelességét”. Ebből aztán bajos kiokosodni: beszélni fognak-e, vagy hallgatni?

A pártértekezletekről tudósítóink ezeket jelentik:

A nemzeti párt.

A nemzeti párt ma esti 6 órakor *Horánszky Nándor* elnöklete alatt értekezletet tartott, amelynek egyetlen tárgya az volt, hogy a párt minő magatartást kövessen a provizórium részletes tárgyalása során. A tanácskozásban résztvettek *Horánszky* és gróf *Apponyi Albert*en kívül *Ivánka Oszkár*, *Bolgár Ferencz*, *Sághy Gyula* és még többen. Hivatalos kommunikét az elnökség nem adott ki.

Mint értesülünk, a párt gróf *Apponyi Albert*et és *Horánszky Nándort* bizta meg, hogy a részletes vitánál a körülmények szerint irányítsa a pártot, illetve vegyen részt a vitában.

A párt különben legfeljebb csupán a harmadik szakaszról szólal fel, amelyben a törvénynek január elsejéig való visszaható erejéről és a kormánynak adandó felmentvényről lesz szó. A kormány által kiadott utasításokat a helyzetre való tekintettel a párt nem kifogásolja ugyan, azonban *semmitéle bizalomnyilvánításba bele nem megy*, sőt épen *erélyes kritika* tárgyává teszi a kormány mulasztásait.

A Kossuth-párt.

Teljes kudarcz! Ez a lesújtó érzés tölti el ma a függetlenségi párt minden tagját. Mindenik érzi, mindenik tudja, hogy a függetlenségi és 48-as párt a mosiani harcában, sőt egész akciójában a legghatározottabb kudarczot vallotta. Ennek a tudata kesernyessé teszi az embereket s a párt tagjai, ugyszólván kivétel nélkül, kedvellenül deprimálva engedik most már nyugodtan folyni az eseményeket.

Szinte tespedésnek lehet venni azt az érzést, amely e párt tagjait most hatalmába ejtette.

Nyilvánvaló lett ez a mai értekezlet lefolyásából is. Amig eddig a pártnak harmincznegyven, sőt ennél is több tagja vett részt a tanácskozásokon, ma már csupán tizenegy párttag volt jelen: *Kossuth Ferencz*, *György Elek*, *Eötvös Károly*, *Kubik Béla*, *Papp Elek*, *Pichler Győző*, *Lakatos Miklós*, *Kiss Albert*, *Rátkay László*, *Brázay Kálmán* és *Boda Vilmos*. A két utóbbi is hamar eltávozott.

Az értekezletről a párt elnöksége igen rövid kommunikét adott ki:

„A függetlenségi párt holnap folytatja a vitát, amelyben részt vesznek *Eötvös Károly*, *György Elek* és *Kossuth Ferencz*.”

Értesülésünk szerint hosszabb vita volt amiatt, hogy a párt minő magatartást kövessen a provizórium részletes tárgyalása során. A helyzetre való tekintettel azt határozták, hogy az első szakaszhoz mindjárt a holnapi ülés elején *Eötvös Károly* beszél, aki éles kritika alá veszi báró *Bánffy Dezső* miniszterelnök újvi beszédét és szóvá teszi a szabadelvű pártnak mai magatartását is a szavazás alkalmával. A függetlenségi pártot ugyanis mélyen sértette az a körülmény, hogy amikor a javaslat az ellenzéki szónokok hiányában szavazásra került, a szabadelvűpárt hangos kacagással konstatalta a függetlenek kudarczát.

A második szakasznál *György Elek* szólal fel, míg a harmadik szakaszánál *Kossuth Ferencz* beszél. Hosszabb vita nem igen lesz, mert ezeken kívül legfőlebb egy-két képviselő szólal fel — inkább az Ugron-pártiak közül.

Komjáthy Béla, aki ma nem is jelent meg a pártkörben, lemondott az alelnökségről, erről azonban a pártot hivatalosan nem értesítették. A lemondás oka, értesülésünk szerint, az volt, hogy mivel *Komjáthy* kezdettől fogvást az obstrukció ellen foglalt állást, *Kossuth* esetleges akadályoztatásakor nem akart elnökölni, most azonban, amikor már a párt a harczzal felhagyott, nem kell kényes helyzetbe jutnia, ennél fogva felkérték *Komjáthyt*, hogy lemondását vonja vissza.

Valószínűnek tartják, hogy *Komjáthy* e kérésnek engedni fog s ezzel az alelnökválság el lesz intézve.

A mai értekezleten a háboru-pártnak egyetlenegy tagja sem volt jelen. *Tóth János*, *Lenkay András*, *Thaly Ferencz* megjelentek ugyan a pártkörben, de mikor értesülték, hogy *Justh Gyula* nincs jelen, azonnal eltávoztak a párt helyiségéből és az értekezleten nem is vettek részt. Ezek, mint egyáltalán a háboru-párt, *Justh Gyulával* együtt, aki különben betegesen fekszik a lakásán, *nin-esenek megalégedve az új fordulattal és duzzogva, haragosan vonultak félre*.

Mindezek után még csak azt jegyezzük meg, hogy a provizórium részletes vitája is valószínűleg már holnap véget ér és legfeljebb csak abban az esetben folytatódna még csütörtökig, ha a többi ellenzéki párt részéről is több felszólalás történne a harmadik szakaszánál.

Az Ugron-párt.

A függetlenségi és 48-as Ugron-párt ma este 7 órakor értekezletet tartott *Bartha Miklós* elnöklete alatt. Az értekezleten megvitatták a helyzetet. A párt abban állapodott meg, hogy az ország érdekeit a jelen törvényjavaslatból kifolyólag töle telhető erővel meg fogja védeni s ez irányban a képviselőházban minden párttag „teljesíteni fogja kötelességét”.

A status quo.

Báró *Bánffy* Dezső miniszterelnök a képviselőház mai ülésén heterjesztette azokat a jegyzőket, melyekben a magyar s az osztrák kormány a gazdasági kiegyezés status quo-jának fentartására vonatkozólag megegyezett.

I.

Nagyméltóságú

Frankenthurni dr. báró *Gautsch* Pál valóságos belső titkos tanácsos és császári királyi miniszterelnök urnak, a Lipót-rend nagykeresztésének, az első osztályú vaskoronarend és Ferencz József-rend lovagjának

Bécs.

Nagyméltóságú báró, miniszterelnök ur!

A magyar kormány azon esetre, ha a jelenlegi gazdasági állapotnak Ausztriával szemben fentartására vonatkozó törvényjavaslat a magyar országgyűlésen nem intézethetnék el idejében, azt a rendeletet szándékozott kiadni, amelynek tervezetét folyó hó tizenhétedikén 20.288 M. E. szám alatt kelt tiszteletteljes átiratomban volt szerencsém Nagyméltóságoddal közölni.

Kétségtelennek tekinthető immár, hogy az említett törvényjavaslat folyó év végéig nem fog törvényerőre emelkedni; mindazonban a kérdés újabb megfontolása arra indította a magyar kormányt, hogy elejse azt a szándékát, mely szerint a fennálló gazdasági állapot fentartása végett a tervezett kormányrendeletet bocsatotta volna ki, minthogy arra a meggyőződésre jutott, hogy a jelenlegi status quo, a nélkül, hogy annak fentartása külön dekretáltnak, rövid ideig, esetleg 1898. év végéig fentartható és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok is a magyar királyi kormány részéről állandó nyilatkozattal biztosíthatók a status quo és a viszonyosság fentartásáról.

Ennek megfelelőleg van szerencsém a mai napon hozott minisztertanácsi határozat alapján a m. kir. kormány nevében kijelenteni, hogy mindaddig, amíg a törvényhozás a vám- és bankügynek, valamint ezekkel összefüggő némely kérdésnek ideiglenes szabályozásáról szóló, jelenleg alkotmányos tárgyalás alatt álló törvényjavaslat fölött nem határozott és feltéve, hogy az alábbi törvényeknek és határozatoknak megfelelő mai állapot és a viszonyosság a Felső és többi királyságaiban és országai-ban változatlanul fentartatnak:

az 1887. évi XXVIII. t.-cz. I. §-ának második bekezdésében foglalt határozatok, ugyancsak a magyar korona országai között az 1878. évi XX. t.-cz. alapján kötött, az 1887. évi XXIV. t.-czikkel meghosszabbított, illetőleg az utóbbi, nemkülönben az 1890. évi XXIX., az 1892. évi XVIII., az 1893. évi XII. és az 1897. évi VIII. t.-czikkel módosított vám- és kereskedelmi szövetségnek I-től bezárólag XXII-ig terjedő cikkeiben foglalt határozatok további tényleges alkalmazását közigazgatási intézkedésekkel akadályozni nem fogja.

A magyar királyi kormány kijelenti továbbá, hogy ugyancsak addig az ideig, amíg a törvényhozás a fennebb megjelölt törvényjavaslat fölött nem határoz s ugyancsak a fennebb megállapított feltételezés mellett az osztrák-magyar bankot csak a köztulajdon illetőleg 80 millió forintot tevő államadósság tárgyában az 1887. évi XXVII. törvény-cikk alapján kötött egyezmény I. és II. cikkeiben foglalt határozatok tényleges alkalmazását akadályozni, ugyancsak egyezmény III. cikkét pedig végrehajtani nem fogja.

Az osztrák-magyar bank 1897. évi december végével lejárt szabadalmának ideiglenes épségben maradására tárgyában az osztrák-magyar bankkal a magyar királyi pénzügyminiszter a magyar királyi kormány nevében a tervezetében a jelen jegyzőkönyvhöz % alatt csatolt egyezményt fogja megkötöni, amely egyezmény megkötése alkalmával a tervezetében % alatt szintén idezárt jegyzőkönyv fog a bank képviselőivel felvételni.

A fentebbi kijel. tések érvénye, nemkülönben az osztrák-magyar bankkal kötendő egyezmény érvénye 1898. évi december 31-én az esetben is lejár, ha a jelenleg alkotmányos tárgyalás alatt álló fentebb megnevezett törvényjavaslat felett a mondott napig a törvényhozás nem határoz.

Van szerencsém Nagyméltóságodat hivatalos tisztelettel felkérni, méltóztassék ezeket a kijelentéseket a császári királyi osztrák kormány nevében tudomásul venni és ennek megtörténtéről engem értesíteni. Van szerencsém Nagyméltóságodat ma is kérni, hogy a császári királyi osztrák kormány idevonatkozó határozatáról legkésőbb folyó hó 26-ig legalább távirati úton nekem hírt adni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletemnek őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1897. december 24.

Báró *Bánffy* s. k.

II.

Nagyméltóságú

Báró *Bánffy* Dezső

valóságos belső titkos tanácsos, kamarás és magyar királyi miniszterelnök urnak stb. stb.

Nagyméltóságú Báró ur!

Nagyméltóságodnak folyó évi december hó 24-én 20788/m. k. szám alatt kelt nagybecsű átirata szerinti mint immár kétségtelennek tekinthető, hogy a magyar országgyűlésnek benyújtott s a vám- és bankügynek, valamint néhány ezzel összefüggő kérdésnek ideiglenes szabályozására vonatkozó törvényjavaslat a folyó év végeig törvényerőre nem fog emelkedni.

Erre való tekintettel és miután a magyar királyi kormány újabb megfontolás után indítatva érzi magát a folyó hó 18-án 20289/m. E. szám alatt kelt nagybecsű átirattal velem közölt kormányrendelet kibocsátásának tervét elejtem. Nagyméltóságod szives volt velem a magyar királyi kormány nevében azt a nyilatkozatot közölni, amely a vám- és kereskedelmi szerződés ügyeit, a vámbevételek hovatfordítását és az osztrák-magyar bankhoz való viszonyt illetőleg a status quonak a magyar korona országai-ban fentartására vonatkozik.

Ezen nyilatkozatot a császári királyi kormány tudomásul vette s annak nevében van szerencsém még a következőket hozzáadni:

Köztudomású, hogy az eddigi megegyezések lejártá után teendő ideiglenes intézkedések kérdésében mindenkor az volt a kiindulási pont, hogy a két államterület mindegyikében a jelenlegi állapot és viszonyosság az 1898. év tartama alatt változatlanul fentartandó, amíg a második állam területén is azonos eljárás követetik.

Ehhez mérten és tekintettel az összes eddigi tárgyalásokra, a császári királyi kormány az említett nyilatkozatban nyújtott biztosítást csakis azon értelemben foghatja fel, hogy a magyar korona országai-ban a fentebb jelzett ügyek tekintetében jelenleg fennálló viszonyokban további intézkedésig változás tényleg nem fog beállani dacára új törvényes szabályozás vagy általános kormányrendelet, hiányának, illetőleg, hogy a magyar királyi kormány a jelenlegi állapot zavartalan fentartását nemcsak közigazgatási rendelkezésekkel nem akadályozza, hanem ezen állapot minden megmésztését hathatósan megátoldandja.

Ezen feltevésben a császári királyi kormánya birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban a status quo fentartására szükséges intézkedéseket idejekorán megteendő és e végre legfelsőbb meghatalmazás kieszközölése után a Nagyméltóságod előtt ismeretes császári rendeletet folyó évi december hó 31-én közzé fogja tenni.

Az osztrák-magyar bankkal követendő egyezmény és az ahhoz tartozó jegyzőkönyv tekintetében van szerencsém a cs. kir. pénzügyminiszternek a magyar kir. pénzügyminiszter urhoz folyó évi december hó 24-én 9338/f. m. szám alatt intézett átiratára hivatkozni.

Egyszersmind bátorkodom Nagyméltóságodat felkérni, hogy nekem a jelen átirat vételéről legkésőbb hó huszonhétedikéig táviratilag hírt adni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Bécs, 1897. december hó 26.

Gautsch s. k.

Hasonlóképp a Ház asztalára helyezte a miniszterelnök annak az egyezménynek a szövegét is, mely az osztrák-magyar bank részére

a szabadalom provizóris meghosszabbítását tartalmazza. Az egyezmény szövege lényegében megegyezik annak az egyezménynek szövegével, melyet az osztrák kormány a maga részéről az osztrák-magyar bank provizóris továbbműködését biztosította.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Boda Vilmos beszélt a második provizórium ellen és az emberek módfelett unatkoztak. Az unalom megszülte a vágyat, hogy szakadjon egyszer már vége az áldatlan komédiának. S mikor meg volt a vágy, többé egy percet sem akartak az obstrukciónál vesztegetni. Kiküldték tehát a Pichler gyereket, hogy kutassa föl Sturmman Györgyöt, aki már csak egymaga volt szólásra fölratkozva.

Valami türelmetlen mohóság kapta el az egész tábort.

— Ne beszéljen most már Sturmman sem!

Pichler pedig futott Sturmman után, hogy hamarosan értesítse. De ahogy a zsufolt folyosón keresztül akart vergődni, egyszer csak hallja, hogy nagy csomó honatya kaczag Sturm Albertnek valami meséjén. Pichlert megállította a kíváncsiság és ő is szeretett volna kacagni. Odaállott tehát ő is a mesélő Sturm elé és figyelt a mesére. A Budapesti Tudósító gömbölyű kis szerkesztője éppen azt mondta el, hogy amikor Kossuth Lajos halála után Turinba sietett, állandóan az Eötvös Károly és a Helfy Ignác társaságában volt. Körülbelül ő volt a vajda cicerónéja, mert a vajda nem igen tud taljánul, de még francziául sem. Ahogy pedig éppen valami pinczérrel konferálna a vajda megbízásából, egyszer csak hozzásiet Helfy Ignác és azt mondja:

— Hallja, kedves Sturm, én mindig tudtam, hogy szereti a mi pártunkat, de azért mégis csak különös volna, ha a függetlenségi párt nevében maga bucsuztatná el a mi nagy halottunkat. Nagyon kérem, álljon el ettől a szándékától.

Sturm (aki melesleg szólva, minden izgékonyasága mellett is tizenhárompróbás nameluk) csak nézett a palatinusra, hogy talán valami baja esett. De a Kossuth palatinusa buzgóbban is kérte:

— Tegye meg, édes barátom. Magának is csak ártana ez a dolog odahaza.

— No, nem bánom, felelte Sturm.

Helfy pedig ravaszul nevetett. Erre ugyan rájlesztettem, hogy odahaza rossz néven veszik tőle, ha ő bucsuztatja Kossuthot. És nyugodtan ment vissza a Kossuth-fiukhoz. De amikor a nagy halottat befektették a koporsóba, egyszer csak kiáll a sorból Sturmman György és siró hangon fog a bucsuztatóba.

— Hát mégis beszél? — kérdezte sugva a palatinustól Kossuth Ferencz.

— Kicsoda?

— Hát ez a Sturmman!

Akkor ütött a homlokára Helfy. Ő bizony jobban ismerte Sturmot, mint az imént megválasztott Sturmmannt és amikor Kossuth Ferencz diszkrét módon megkérte, hogy beszélne le a bucsuztatásról, bizony Sturmot beszélte le.

... Pichlernek ebben a pillanatban eszébe jutott valami.

— Hiszen én is azért indultam el, hogy a Sturmman beszédét megakadályozzam!

És már tovább akart futni, hogy megkeresse Sturmmannt. De az üvegajtón özönléni kezdett kifelé a tábor és Pichler azon frissen hallhatta, hogy odabenn már javában beszél — Sturmman. Denikve, az az intrikus Sturm Albert Turinban is, Budapesten is lehetetlené teszi, hogy Sturmmannt elnémissék. Ott Helfy

az öreg Kossuth palatinusát, itt meg Pichlert, a fiatal Kossuth palatinusát akadályozta meg a jószándékban.

Szerencsére Sturmman nem győzi sokáig. S még tizenegy óra sem volt, amikor az elnök már ki akarta jelenteni, hogy az általános vitát berekeszti. De az utolsó pillanatban még felugrott Ivánka Oszkár és a nemzeti párt nevében sietett kijelenteni, hogy ők nem fogadják el a Barabás határozati javaslatát. (Hiába rakta az Apponyi szavaiból össze.) Mert magát a törvényt gyöngitené, ha ugyanazzal a tartalommal egy határozati javaslatot is soroznának melléje. A helyzet így sokkal tisztább lett s amikor az elnök a vitát csakugyan berekesztette: a dolog nagyon sebes tempóban kezdett a befejezéshez közeledni. Pulszky Ágost előadói záróbeszéde másfél perczig se tartott (ez maga is csoda) s aztán már csak Kossuth Ferencz volt hátra. És ő is röviden végzett.

De az ő beszéde alatt volt egy kis epizód, aminek — úgy mondják — folytatása is lesz. A hangulat mostanság olyan különös, hogy két szó közül legalább az egyiknek okvetellenül akad folytatása. Tegnap Rakovszky mondott ilyen szót, ma meg Olay Lajos. Mikor ugyanis Kossuth Ferencz záróbeszédében azt mondta, hogy a függetlenségi párt erejének csak harmadrészét merítette ki az obstrukcióban, a többség sorából valami egészséges nevetés hangzott. Azt mondják, hogy Tisza István nevetett. S ekkor Olay Lajos átkiáltott:

— Ez disznóság!

Tisza István később magyarázatot kért tőle. De Olay csak annyit felelt:

— Akinek nem inge, ne vegye magára.

(A többi aztán már nem tartozik ebbe a rovatba, mert a tisztelt Ház mégsem ilyen tónusban csinálja a páros viaskodásait.)

... Ugy volt a szünet után, hogy még a részletekkel is a mai napon bánik el a parlament. De már ezt sehogysem engedhette meg Polónyi ur. Talán a Rakovszky tegnapi adomája adta neki az ideát, de ő is azt mondta: Sterben muss ich, aber dringen lass ich mich nicht! S hogy nagyon is gyors ne legyen a vita kimulása, vállalkozott az ülés kibeszélésére. De mivel beszélje ki? Hát először is belekötött Kossuth Ferenczbe, aki azt a könnyelmű nyilatkozatot merete megkoczkéztatni, hogy most már nincs célja az obstrukciónak; tehát a viszontlátásra május elsején! Polónyi tiltakozott a nyilatkozat ellen. Ő nem. Az ismeretes magas színvonalon ő tovább is folytatja a harcot, május előtt és május után. Majd Szilágyit és Bánffy próbálta egymás ellen kijátszani, de ezt csendes mosollyal fogadta az egész Ház. Ekkor aztán Polónyinak eszébe jutott, hogy neki harminczkét foga s minden foga mögött egy kész gyanusítás van. Jól kinyitotta tehát a száját és hagyta kiugrani a legnagyobb gyanusítást, hogy Bánffy voltaképen szélbali politikát csinál és olyan tanácsokat ad a királynak, amelyek az országot belekényeszertik a teljes függetlenségbe. (Ez a legveszedelmesebb gyanusítás, amikor a miniszterelnököt lefelé dicsérni látszik, csak hogy fölfelé félelmesnek mutassa.)

— Hehehe! — nevetett ehhez a ravasz fegyverhez Bartha Miklós.

De Bánffy ilyen dolgokban nem ért tréfát. Nagyon kegyetlen vágott vissza és olyan kavardást okozott az egész függetlenségi pártban, hogy még Sturmman is felszisszent. (Pedig ugyan türelmes ember). Győry Elek felelt is az erős támadásra, de Bánffy ezt sem hagyta szó nélkül s végezetül is szépen kihagyta a

dolgot, mondván, hogy a függetlenségi párt mindig a korona ellenére keresi a vívmányokat, míg ő királyiul és a hazáért munkálkodik.

Ennyit mondott a miniszterelnök a maga érdekében, azután pedig már ma beterjesztette a január elsején történt megállapodásokra vonatkozó iratokat, hogy a részletes tárgyalás során a Ház maga ellenőrizhesse, milyen egyezményre lépett a kormány az osztrák-magyar bankkal és az osztrák kormányval.

— Éljen! hangzott is az egyik oldalon.

— Hoch! kiáltotta ellene a szélsőbal.

Polónyi Géza pedig nevetve dörzsölte a kezét:

— Hiába mondta a miniszterelnök, hogy le kell szoknom az ő dirigálásáról. Lám, mégis csak felállítottam.

S olyan diadallal indult hazafelé, mintha nem is a minisztert, hanem mindjárt a vámsorompókat állította volna fel...

A képviselőház ülése.

Korán híre terjedt, hogy a szélsőbal most már abba hagyja a harcot. A szabadelvű párt erre való tekintettel már korán együtt volt, hogy a szavazástól el ne késsen. A zsumolt folyosók aztán az ülés megnyitására csak a Rakovszky István és Gajári Ödön lovagias ügyéről beszéltek. Később még két lovagias ügy is támadt s míg benn a teremben a nagy parlamenti viaskodás már a végéhez közeledett, a folyosó egyszerre megtelt a személyes viaskodások hírrel. Ma már nem is a békeangyalok surrantak át a folyosón, hanem csupa párbajsegéd. A jó ég tudja, talán minden tízedik ember az volt. Estig azonban, úgy mondják, ezek a páros viaskodások is el lesznek intézve.

Az ülést különben Szilágyi Dezső tíz órakor nyitotta meg.

A második provizórium.

Boda Vilmos a miniszterelnökkel szemben védi a függetlenségi pártot, mely nem azért küzdött harmincz esztendeig az önálló vámterületért, hogy a kormány kivánságára akkor mondjon le róla, amikor önkényt hull az ölébe. A függetlenségi párt nem harcolt hiába és nyugodtan várja az ország ítéletét. Ő is pártolja Kossuth határozati javaslatát. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Sturmman György szintén pártolja Kossuth Ferencz határozati javaslatát.

Elnök: Szólásra senki sincsen följegyezve. Kíván még valaki szólni?

Ivánka Oszkár szót kér. A javaslatot elfogadja s csak a Barabás Béla határozati javaslatára akarja a nemzeti párt nevében kijelenteni, hogy nem fogadják el. A határozati javaslat ugyanis nem tartalmaz egyebet, mint maga a törvény; elfogadásával tehát csak a törvény hitelét gyöngítenék. (Élénk helyeslés.)

Az elnök ekkor a vitát berekeszti.

Pulszky Ágost előadó röviden kijelenti, hogy Enyedi Lukács határozati javaslatát elfogadja, ellenben Kossuth Ferencz és Barabás javaslatát nem.

Kossuth Ferencz azon kezdi záróbeszédét, hogy az általános vitában pártja erejének csak harmadrészét használta fel. (Nagy derűtség a jobboldalon.)

Olay Lajos: Mit nevetnek? Ez disznóság!

Kossuth Ferencz: Az aritmetikán csak tudatlanok nevetnek. Hiszen a dolog világos. A függetlenségi pártból huszan beszéltek, pedig hatvanap vannak. Ezután visszautasítja a miniszterelnök újvi támadását, mert ki merné azt tagadni, hogy ő, Kossuth, mindig objektív és higgadt formában harcolt?

Báró Bánffy Dezső: A képviselő urra nem is céloztam.

Kossuth Ferencz: Én pedig köteles vagyok pártomat védeni. Kifejti ezután, hogy a függetlenségi párt harcából mégis fakadtak vívmányok: az országra visszazárt az önálló vámterület joga és kiderült, hogy a hatvanhetes alapon kormányozni nem lehet. Ezekre a vívmányokra való tekintettel, minthogy most többet elérni nem lehet, a párt megszünteti a harcot, de május elsején találkoznak!

A szavazás.

Az elnök ekkor fölteszi a kérdést.

A Ház tulnyomó többsége általánosságban elfogadja a javaslatot és elfogadja Enyedi Lukács határozati javaslatát is.

Ellenben mellőzi Kossuth Ferencz és Barabás Béla határozati javaslatát.

Az elnök aztán öt perczre felfüggeszti az ülést.

A szünet után.

A részletes tárgyalás megkezdése előtt Polónyi Géza kéri, hogy a czímet és az első szakaszt együttesen tárgyalják.

Az elnök ezt elrendeli.

Polónyi Géza első sorban ki akarja jelenteni, hogy ő és barátai nem szándékoznak a harcot megszüntetni, amint azt Kossuth Ferencz szavai után hinni lehetne.

— Hát nem egyesültek? — kérdik jobbról gúnyosan.

Mi ma sem foglalunk el más álláspontot, mint a vita első részében. Be akarjuk bizonyítani, hogy a nemzet nagy közjogi és gazdasági érdekein és törvényes jogain esik sérelem.

Kossuth Ferencz: Én is ezt mondom!

Polónyi Géza: Ezt akarjuk megértetni a nemzettel, ezért folytattuk a harcot eddig és folytatjuk ezután is.

Kossuth Ferencz: Én is!

Polónyi Géza: Akkor, mikor Szilágyi Dezső azt mondotta a függetlenségi pártnak, hogy hazafiasabb dolgot cselekszenek, ha a javaslat törvényerőre emelést most meg nem akadályozzák, a párt hajlandó volt azt megtenni. Tudomása van róla, hogy Szilágyi Dezső tárgyalta is Kossuth Ferencz-czel és Justh Gyulával és nem lehet föltételezni a Ház elnökéről, hogy megbízatás nélkül tesz ilyen lépést. És a miniszterelnök mégis dezavualta a Ház elnökét. Később egy szóval, Apponyi közjogi fölfogásához való hozzájárulással megszüntethette volna báró Bánffy a harcot, de ő ahelyett bujkált. Isten és ember előtt a miniszterelnök a felelős azért, hogy január elsején nem lett törvény a javaslatból. (Derűtség a jobboldalon.) Ámde a világ még sem fordult föl január elsején. A jogfolytonosság megszakadt ugyan, de a lelkek nyugodtabbak lettek. A többségnek sikerült a nemzet közvéleményét megítéveszteni abban, hogy május elsején sült galambként fog szánkba röpülni az önálló vámterület, ha most nem bántjuk. Ki hiszi el, hogy a többség május elsején az önálló vámterületet elfogadja s ki hiszi el, hogy a nemzeti párt, mely január elsején félt az önálló vámterülettel, május elsején nem fél? S mondja meg Horánszky, ha május elsején következik a törvényből az önálló vámterület, január elsején miért nem következik? Horánszky a függetlenségi párt szemére vetette, hogy nem mondta meg, mi lesz január elsején. Az lett volna törvényes állapot esetén, a mit a törvény rendel. A szóló egész csomó törvényt idéz, olyat, mely megmondja, mi a teendő. Hisz a törvényben még az is meg van állapítva, hol állítandók föl az órházak az egész vonalon. Hát mi szükség arra, hogy a függetlenségi párt oktassa ki a kormányt arra, mi a teendő? De az, hogy a pénzügyminiszter megígéri, hogy január elsején Ausztriával való meg nem egyezés esetén, az önálló vámterület következik, a miniszterelnök pedig Apponyi nyilatkozata elől később bujkál, a „Pester Lloyd“-dal pedig azt akarják bebizonyítani, hogy Apponyi első és második beszéde közt különbség van: ez perfidia.

Az elnök e kifejezésért rendreutasítja.

Polónyi Géza azzal folytatja, hogy ő nem malicziózus, de úgy látja, hogy az igazi hazafi példányképe Bánffy Dezső. A régi balközépi Bánffy Dezső az, aki a királynak adott tanácsaival, intézkedéseivel és eljárásával a 67-es kiegyezést kompromittálta: Szinte poharat hajlandó üríteni egészségéért. (Zaj a jobb oldalon.) Lex imperat! ezt kiáltja a jobboldal alkotmányért! (Zajos tetzés a szélsőbalon.)

A királyi a hazáért!

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Tisztelt Ház! Nem fogom Polónyi képviselő urat követni az általános vita terére, mert az általános vitát befejeztük. (Helyeslés jobbfelől.) Nem fogom Polónyi képviselő urat követni a személyeskedés terére sem; tiszta lelkiismeretem a tekintetben, hogy én állásomban tisztán azt tettem meg, amit a hazára nézve legjobbnak tartok. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Tiszta lelkiismeretem a tekintetben is, hogy ezen törvény tárgyalása körül csak az ország érdekét tartottuk szem előtt. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Tiszta lelkiismeretem a tekintetben, hogy habár rám kívánja girálni a felelősséget, a következmény kétségtelenül be fogja igazolni, hiszen már is beigazolta, mert a közvélemény mellett van. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) hogy a felelősséget réám hárítani nem lehet. (Ugy van, jobbfelől.)

Léhet spitzfindig-szorszálasogatással keresni címet arra, hogy a felelősség alól kibujjanak, de hogy a felelősséget hordozniok kell, az kétségen felül áll. (Helyeslés jobbfelől.) De, tisztelt Ház, nem fogom követni Polónyi Géza képviselő urat azon térére, ahol gróf Apponyi Albertnak egy tanácsát ismételve, a felségnek elmozdításomat hozza javaslatba. Egygyel tisztában vagyok: azzal, hogy én Magyarország érdekeinek előmozdítását, a magyar nemzeti állam megalkotását, fejlesztését tartom kötelességemnek, meggyőződésem szerint. (Élénk éljenzés jobbfelől.) meggyőződésem szerint mindig őszinte tanácsot adva, királyomnak, úgy, hogy célomat a nemzet érdekében mindig királyommal egyetértve, a királyi együtt érhessem el. (Éljenzés jobbfelől.) Nyugtalanág a szélsőbaloldalon.) Önök azonban minden kérdésben követeléssel állnak elő, álláspontjait pedig úgy érvényesítik, hogy vívmányaik a korona ellenére jöjjenek létre. (Nagy zaj és nyugtalanág a szélső baloldalon.) Ezen a téren tisztelt Ház, (Folytonos zaj és nyugtalanág a szélső baloldalon.) velem találkozni sohasem fognak. (Helyeslés jobbfelől.) Vívmányokat követelni énszerintem, a koronától nem helyes; vívmányokat, a nemzet fejlődését a koronával egyetértve, együtt érezve kell kivívni, elérni a haza érdekében.

Györy Elek: Ne bujjon a korona mögé! Micsoda eljárás ez! (Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Tisztelt Ház! Magára a szakaszra igen röviden kívánok szólni. Miután az általános vita rendjén... (Nagy zaj és közbeszólások a szélsőbalról.)

Várospy Gyula: A királyt bevonja a vitába!

Elnök: Kérem a képviselő urakat: a képviselő urak felelhetnek erre; a hányan közbeszólnak, annyi beszédet mondhatnak; hanem ilyen sommás uton nem járhatnak el. (Általános derűtség.)

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Az általános vita rendjén érvényre jutott egy kifejezés az „állapot” és tekintettel arra, hogy ezen kifejezésnek érvényt szereznek a törvényjavaslatban magában is, illetőleg a megalkotandó törvényben, egy módosítást nyújtok be az 1. §. 2. pontjához, mely szerint teendő volna a második sorban „határozatok” szó után „határozatoknak megfelelő jelenlegi állapotok”. Kérem a tisztelt Házat, méltóztatassék a módosítást elfogadni. (Helyeslés jobbfelől.) És továbbá tisztelt Ház, bár ma nem jutottunk el a harmadik §. tárgyalásához, amely szakaszhoz módosítást jelentettem be, mégis szükségesnek tartom a tisztelt Ház kellő tájékozása érdekében már most beajutani a bankkal kötött egyezményt, valamint a vonatkozó iratokat azért, hogy már most méltóztatassék ezek kinyomtatása iránt intézkedni, hogy majd mikor a 3. §. tárgyalásához jutunk, mint anyag, a tisztelt Ház előtt álljanak. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Elnök: E benyújtott iratok kinyomtatását és szétosztását a Ház elreueli.

Személyes kérdések.

Györy Elek személyes kérdésben szót kér.

Az elnök: Milyen címen? Hisz nem támadták meg.

Györy Elek: Vannak esetek, mikor valamely sértés ellen a párt minden tagja felszólalhat.

Az elnök: De Kossuth Ferencz van föliratkozva.

Kossuth Ferencz törölteti nevét.

Györy Elek: Más miniszterek eddig a kisebbséggel szemben nem szorultak meg nem engedett fegyverekhez, míg a mostani miniszterelnök megsérti az egész pártot. A miniszterelnök amaz állítása, hogy a függetlenségi párt, mikor a törvény alapján áll, a korona ellen akar vívmányokat elérni, megsértése a koronának és a függetlenségi pártnak. (Ugy van; a szélsőbalon.)

Vissont! Soma: Infámia!

Györy Elek: Fölháborodva utasítjuk vissza e gyanusítást!

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Élénk felkiáltások a szélsőbaloldalon: Eláll! Eláll!

Elnök: Csendet kérek. (Nagy zaj.) Hiába minden, ki kell hallgatniok a miniszterelnök urat. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök: Tisztelt Ház! (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Eláll! Eláll! Polónyi Géza képviselő ur (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mit beszél?) az én működésemet úgy állította oda, hogy azt úgy lehetett érteni, és úgy is értettem, hogy én a királynak kétszínű tanácsokat adva, balközépi programot akarok érvényesíteni. (Folytonos nagy zaj és felkiáltások a szélsőbalon: Eláll! Eláll!) Mikor Polónyi Géza képviselő ur engem kétszínűséggel gyanúsít és denuncziál, akkor nekem jogom van azt visszautasítani. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) és azt mondani, hogy én meggyőződésem szerinti tanácsokat adok, melyek szerint meg vagyok győződve, hogy a királyi egyetértőleg szolgálom a hazát. (Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől.) Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Akkor, tisztelt Ház, mikor Polónyi Géza képviselő ur jönnek látja ilyen denuncziálásokkal engem odaállítani a király elé, mint hamis tanácsost, akkor méltóztatassék megengedni, hogy a felháborodás jogosult énnálam. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Méltóztatassék egyformán ítélni, ne csak mindig sérteni és vádolni. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Méltóztatassék megengedni azt is, hogy mi is megmondjuk nézetünket, véleményünket. (Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől.) Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

A holnapi ülés.

Az elnök: A holnap tíz órakor kezdődő ülés napirendjére a javaslat folytatolagos tárgyalása kerül a ha ez befejezték, akkor a főrendiház módosítása a községek helyneveiről szóló javaslaton. A miniszterelnök azonfelül válaszolni fog Kossuth Ferencz három interpellációjára együttesen.

KÜLFÖLD.

Bismarck és az antiszemizmus.

Bismarck hercegről, akiről napok óta aggasztó hírek érkeznek, egy délnémet politikus igen érdekes dolgokat beszél el. Az illető politikus, amikor Bismarck herceg legutóbb Kissingenben időzött, meg volt hiva a hercegi családhoz és akkor a herceg többek között az antiszemizmusról is nyilatkozott. Ezek a nyilatkozatok, melyek érdekesen megvilágítják, miként vélekedik az agg vaskanczellár az antiszemizmusról, lényegükben a következők:

A beszélgetés az antiszemita agitáció és általában a zsidó kérdés körül forgott. A herceg eleinte rövid megjegyzésekre szorítkozott, amelyek sejtetni engedték, hogy a Stöcker-féle akció nem rokonszenves s politikailag kényelmetlen neki. Mikor azonban egy ur a társaságban keményebb módon nyilatkozott a zsidókról s azoknak tulajdonságairól s azt a kérdést érintette, vajjon nem lett volna-e célszerűbb, ha az akkori kanczellár a nyolczvanas években a zsidók ellen hozott antiszemita rezolúciókat valamely formában elfogadta volna, behatóbban nyilatkozott a kérdésről.

Bismarck a zsidó elcmenek a germánokkal való összevegyülését *hasznosnak tartja*. Van a zsidókban valami, ami a germánokban hiányzik. Valami pezsgést visznek ök a lakosságba, különösen a nagy városokba, ami különben hiányzana, valamely indító erőt és mozgékonytágot képviselnek ök, ami különben nem volna meg. Azután eltekintve az igazságtól és az emberieségtől, nem látja az utját annak, amelyen haladva, az antiszemiták célja elérhető volna. Ha az ember megkérdezi öket, hogyan akarják terveiket megvalósítani, úgy jár velök, mint a szociáldemokratákkal, akik semmiféle célszerűen keresztülvihetőt sem tudnak ajánlani; az ő receptjeiket a mai állami szervezetben nem lehet alkalmazni. De mit is lehetne egyáltalán csinálni? Olyan eljárás módokat, mint aminök szent Bertalan éjszakája és a szisziliai vecsernye voltak, még az antiszemiták sem mernének ajánlani. Ki se utasíthatjuk a zsidókat, anélkül, hogy nemzeti jólétünknek súlyos kárt ne okozzunk. Más intézkedések, mint például a zsidóknak kizárása a birói és más állami pályákról, csak fokoznák azt a bajt, amit az antiszemiták elhárítani akarnak, mert akkor az a zsidó intelligencia, amelyet elzárnak az állami karriertől, arra a pályára vetné magát, amelyen a zsidók fölényét az antiszemiták ugys elviselhetetlennek tartják, tudniillik a kereskedői pályára.

A herceg ezután kifejezést adott annak a nézetének, hogy az antiszemizmus nem annyira vallási, sem nem faji, hanem leginkább közgazdasági forrásokból fakad. Tény az, hogy a zsidók a pénzszerzésben a lakosság többi elemeit tulszárnyalják. Ez a képességök fajitulsajdonságaikból ered, amely tulajdonságok akár tetszenek nekünk, akár nem, állami eszközökkel nem pusztíthatók ki a világból. A zsidók pénzdolgokban természeti tulajdonságaiknál fogva okosabbak és ügyesebbek, mint a keresztények. Azután meg bizonyos tekintetben, ha nem is munkásabbak, de takarékosabbak és kisebb igényűek, mint a keresztények. A zsidó, hogy valamely üzleti előnyt elérjen, könnyebben reszkuroz s a cél elérésére eszközeiben nem olyan válogatós, mint keresztény konkurrensa.

Mindez az üzleti életben előnyt biztosít a számára, amelyet törvényvel nem lehet elvenni tőle. Maguk az antiszemiták sem tudtak eddig olyan praktikus módot ajánlani, a mivel ezt az előnyt a zsidóknak ellensúlyozni lehetne.

Amit eddig ajánlottak, az mind olyan célszerűtlen volt, hogy nem találkozott volna kormány, amely vállalkozott volna azok keresztülvitelére. Különben is nagyon káros volna a zsidó ösztönnek — kereset után járni és vagyont gyűjteni — állami közbelépéssel akadályokat gördíteni az útjába, mert ez által a lakosság többi elemei is épen úgy találva lennének s a nemzeti jólét szenvedne általa. Amiből azonban nem következik, hogy engedjük a zsidókat a fejükre nőni és függünk tőlük az anyagiakban úgy, mint ahogyan az más államokban van.

Majd egy kis kitérés után így folytatja a herceg:

Ö a zsidókat a jelenlegi állam hasznos polgárainak tartja s oklalan eljárásnak itéli azt, ha zavarják öket. Különösen a gazdag zsidó pontos adófizető és jó alattvaló. Ö maga tulajdonképen kevés hálát tapasztalt a részükről, pedig egy államférfi sem tett annyit a zsidók emancipációja érdekében, mint ö! Ennek daczára mégis azok a liberális és radikális lapok támadták öt folyvást a legélesebben, amelyeknek tulajdonosai zsidók voltak. Egy esete azonban mégis volt, amikor vele szemben egy zsidó hálásan viselte magát.

Amikor még Pomerániában gazdálkodott, neki is volt, mint a többi földbirtokosoknak egy házi zsidója. Egy szép napon csödbe jutott a zsidó s bójított hozzá, hogy megkérje öt, ne jelentse be a csödbiztosnál a követelését, mert akkor kriminálisba jut. A herceg megígérte ezt neki. Az öreg zsidó később kezdte részletekben visszafizetni az adósságát s folytatta ezt mindaddig, amíg a herceg el nem költözött a vidékről s nem mondta neki, hogy most már elég, a hátralékot elengedi.

TÁVIRATOK.

Osztrák minisztertanács.

Bécs, január 4. Ma délután báró *Gautsch* miniszterelnök elnöklése alatt hosszabb ideig tartó minisztertanács volt.

Dreyfus és Esterházy.

Páris, január 4. A *Siécle* írja: Deczember 20-án megjelent Martinie tábornok *Dreyfus* apósánál és itt mint *Billot* hadügyminiszter barátja mutatkozott be. A beszélgetés során kijelentette, hogy barátja, *Billot* tudni szeretné, hogy a szenátorok mily bizonyítékokkal rendelkeznek *Dreyfus* ártatlanságának bebizonyítására.

Billot barátomnak — ugymond Martinie — ebben az ügyben állást kell foglalnia. Ha valóban oly bizonyítékaik vannak a szenátoroknak, melyekből *Dreyfus* ártatlansága kiderül, akkor a két generális, de különösen *Mercier*, borzasztó helyzetbe kerülnek.

Dreyfus apósa és *Mathieu Dreyfus* kijelentették, hogy a szenátorok bizonyítékait nem ismerik. A Temps-ban *Dreyfus* apósa igaznak mondja a *Siécle* híret, *Martinie* pedig csak annyiban ellenzi, amennyiben *Billot* nevééről szó van.

Páris, január 4. *Esterházy* védője kijelenti, hogy az ítélet, melynek alapján *Saussier* generális *Esterházyt* a hadügyi bíróság elé állítja, *Esterházyra* nézve kedvező s minden más verzió ez ügyben alaptalan.

Kréta kormányzója.

Athén, január 4. Az a hír, hogy Oroszország *György* görög hercegnek Kréta kormányzói állására való jelölését indítványozta, itt nagy szenzációt keltett. A lapok tartózkodnak minden kommentártól, de sajnálatukat fejezik ki afölött, hogy Európa képtelennek látszik a krétai kérdés megoldására. Csak az „*Asty*” véli azt, hogy ha Oroszország indítványa komoly, ez célhoz fog vezetni.

Cetinje, január 4. Hivatalosan megerősítik, hogy *Miklós* fejedelem *Petrovics* Bozo vajdának krétai kormányzói jelöltségét *ellenzte* volt. A lapok ezt azzal magyarázzák, hogy *Miklós* herceg, mint egy Balkán állam souverain-je, a Balkán államok egyikének ügyébe sem akar beavatkozni, továbbá azzal, hogy a hatalmak e jelölés alkalmával elmulasztották *Miklós* fejedelmet a dologban való állásfoglalása felől megkérdezni.

Katonák lázadása.

Köln, jan. 4. A *Kölnische Zeitung* jelenti: Ugandában, Kelet-Afrikában, nagy katonai lázadás tört ki a katonákkal szemben tanúsított igazságtalan bánásmód miatt. Szudánban óriási az elkeseredés a lakosság között. A katonák agyonlőtték tisztjeiket, sőt a lázongók ellen vezényelt csapatok is megtagadták a szolgálatot s a levegőbe lőttek. A lázongók a falvakat is elpusztították. A protektorátus valamennyi csapatai talpon vannak és Indiából, valamint Bombayból csapatokat rekviráltak. Zanzibarban, különösen az arabok körében, nagy a felháborodás.

Németek és csehek.

Prága, január 4. A német-cseh tartománygyűlési képviselők ülése, melyen dönteni fognak afölött, megjelennek-e a tartománygyűlés ülésein, vagy nem, január 9-én lesz, de nem Prágában, hanem *Leitmeritzban*, ahol a németek biztonságban érzik magukat.

Bécs, január 4. A *Narodny Listy*, az ifjú-csehek lapja, azt a hírt, hogy a németek a cseh tartománygyűlés ülésein résztvesznek, következőképen kommentálja: Az urak nyilván a bécsi parlamentben folytatott híres produkcióikat, melyek most megszakították, Prágában akarják folytatni. De csak kísérsék ezt meg. Az első botránynál majd megtanítjuk őket mőresre s meg fogják tanulni a különbséget a cseh tartománygyűlés és a „*Schlukenui* képviselőház” között.

HIREK.

Politikai párbajok.

Az az izgatott hangulat, amely az utóbbi napokban fogva tartotta a képviselőházat, tegnap ekszplodált s három lovagias afférben keresett levegőt magának. A lovagias afférek főszereplői *Rakovszky István* és *Gajári Ödön*, továbbá *Rakovszky István* és *Órley Kálmán*, végül *Olay Lajos* és gróf *Tisza István*.

Rakovszky István tegnapi második felszólalása alkalmával kijelentette, hogy ő nem kereste *Gajári Ödön* őseit *Bettelheim* rabbi-ban, ez távol állott tőle. Ő egyáltalában semmiféle összekötést sem keresett *Gajári* és *Bettelheim* között. Erre *Gajári Ödön* nagy zaj között oda szólt *Rakovszky*nak:

— *Ez gyáva hipokrizis!*

Órley Kálmán pedig ismételte *Gajári* szavait, mondván:

— *Hallotta ezt? Hallotta ezt? Ez gyáva hipokrizis.*

Rakovszky István ezekért a nyilatkozatokért úgy *Gajári Ödön*t, mint *Órley Lajost* provokáltatta segédeivel, *Bolgár Ferencz* és *Szentiványi Árpáddal*. *Gajári Ödön* gróf *Tisza István* és *Molnár Bélát* nevezte meg segédeit. A segédek még a délelőtt során összeültek tanácskozássra a Ház egyik termében s megállapítván a sértés megtörténtét, elhatározták, hogy az ügyet fegyverrel, még pedig karddal intézik el.

A párbaj ma este hat óraker történt meg az Arlow-féle vivóteremben, Töbrendbeli heves összecsapás után azzal végződött a viadal, hogy *Rakovszky István* három lapos vágást mért *Gajárirra*, kettőt a fejére és egyet a karjára, *Gajári* pedig súlyos természetű vágást mért *Rakovszky* jobb hüvelykujjára, aki ennek következtében harcképtelenné vált.

Mint hogy *Rakovszky* sebének gyógyulása esetleg több hetet vesz igénybe, a *Rakovszky-Órley-féle* párbajt egyelőre elhalasztották.

Ebben az ügyben *Rakovszky* segédei *Bolgár Ferencz* és *Kubik Béla*, *Órley Kálmán* segédei pedig *Rosenberg Gyula* és *Kristóffy József* lesznek.

A másik affér, mely *Olay Lajos* és gróf *Tisza István* között keletkezett, még az előbbinél is súlyosabban végződött.

Ennek az ügynek az előzményei a következők voltak:

A képviselőház mai ülésének vége felé, mikor *Kossuth Ferencz* záróbeszédét mondotta, a többek között a következő kijelentést tette:

— Mi csak hazafiságból engedjük meg, hogy a javaslat fölötti szavazás ma megtörténhessen.

Ezt a kijelentést a jobboldalon többen nevetéssel fogadták, ami annyira felingerelte *Olay Lajost*, hogy heves gesztikulációk között oda kiáltotta a jobboldalnak:

— *Ez disznóság! Ilyenkor örülni kellene, nem pedig gunyosan nevetni. Ez nem tisztesség!*

Gróf *Tisza István Olay Lajos*nak ezt a kijelentését magára nézve sértőnek találta s még az ülés folyamán elküldte segédeit: gróf *Andrássy Tivadart* és gróf *Széchenyi Aladárt Olayhoz*, hogy tőle elégtételt kérjenek. *Olay Lajos* segédeit *Komjáthy Bélát* és *Kubik Bélát* nevezte meg. A segédek azonnal tárgyaltak és kard-párbajban állapodtak meg.

A viadal ma délután 5 óraker történt meg a Fodor-Rákossy-féle vivó-teremben.

A küzdelem igen heves volt. Gróf *Tisza István Olay Lajos*nak gyors támadásait ügyesen parirozta s egy alkalmas pillanatban ellenfelének arcába vágott.

A párbajt azonnal beszüntették s az orvosok konstatálták, hogy a vágás majdnem leszlette a tövénben *Olay Lajos* orrát. A sebesülés meglehetősen súlyos természetű s az orrporcokat varrásokkal kellett egyesíteni. Gróf *Tisza István* a kezén jelentéktelen karczólást kapott. Az ellenfelek a párbaj után kibékültek. Ugy *Gajári Ödön* mint gróf *Tisza István* ma este megjelentek a szabadelyvi pártkörben.

Amint értesülünk, *Rakovszky István* a Pesti Hirlaptól is elégtételt kért azokért a gunyos megjegyzésekért, amelyeket a nevezett lap az ő afférja alkalmával tett.

Herman Ottó és gróf Zichy Jenő.

Van pediglen egy mérges folyóirat az ország fővárosában, a jó *Gyalai Pál* szerkesztette *Budapesti Szemle*. Nem igen kerül a nagy közönség kezébe, csak tudós, komoly emberek olvassák, bön-gészvén belőle egy és más bölcseségeket.

Pedig vannak olykor ebben a komoly folyóiratban nagyon mulatságos dolgok is, amilyen például legutóbbi számában *Herman Ottó*nak gróf *Zichy Jenő* kaukázusi utazásáról szóló cikke, mely egyszerűen tönkre silányítja azt a nevezetes utazást, nevetségessé teszi eredményeit és adatokkal kimutatja gróf *Zichy Jenő* óriási tévedéseit.

Ime *Herman Ottó* czáfolataiból néhány szemelvény:

Gróf *Zichy Jenő* igen nagy súlyt fektet a Hunib és Hunzak helynevekre, kapcsolatba teszi a Hunokkal és természetesen, *Bastian* apokalyptikus állítmányával egyezve, a magyarokkal is.

De hát mivel bizonyítja, hogy a Hunib és Hunzak csakugyan hun vonatkozású? Csak hallás után? De sőt ha hun vonatkozású, vajjon nem lehet ennek annyi bizonyító ereje a hun nemzet származására, mint *Tatárfalvának* a tatár-, *Török-Szent-Miklósnak* a török nemzet eredetére?

A *Bottlik*-aul elég gróf *Zichy Jenő*nek, hogy a felső-magyarországi *Bottlik*-családdal egyeztesse, ezt pedig ósmagyar nevének vegye; vajon nem hallott idebaza ilyen „ósmagyar” neveket: *Zabulik*, *Kralik*, *Zdrahalik* stb?

Legvégül álljon itt a *Zichianoff* hercegi név megfejtése, amelyet a gróf saját családi nevére vonatkoztat.

A gróf jól tudja, mert ki is írta, hogy *Neumann* a *Zych* vagy *Zich* elnevezést a cserkesz *Daik* vagy *Dtsuch*-ból származtatja. A magyarországi *Zichyek* azonban óságotuk szerint előbb voltak *Zaik*-ok, a *Zalai* birtok után — a XIII. században és csak később váltak *Zicsi*-ekké, a somogyi *Zics* birtok után. *Zic* azonban nem cserkesz és nem azonosítható a cserkesz *Daik*-kel; *Zics* szláv, épen úgy, mint *Zajk* (nyul) is. Ezen a soron tehát akár a cserkesz, akár a gruz egyeztetés a *Zichy*-ekkel lehetetlen.

De még tovább van. Az az exotikus hercegi család nem is *Zichianoff*, hanem *Cicianow*, mint had pedig — palóc értelemben — *Cicianowili*. Ami a grótot meglevesztette, ez az, hogy németek irván leginkább ezekről, ők a magok orthographiájával éltek és ekkor a *Cicianow* ezt az alakot iltotte: *Zicianoff*, amit a *Zichy*-ivadék ismét magyar z-vel ejtett.

Alapjában véve tehát csupán a német orthographia s ennek magyar olvasása az egyedüli rökoni kapocs a két primor család között.

Az eredmény ezek után körülbelül az — írja *Herman* — hogy a gróf nem bírta utólrni *Horvát* Istvánt rajongásszülte sovinizmusában, a nyelvi egyeztetésben pedig elérkezett oda, ahova azok a holdogtalanok, akik a magyar nyelvet a kinaival is egyeztetgették s vállalkozásukat keservesen megfizették; hogy mivel? azt nem írni ki.

— A királyné utazásai. *San-Remóból* jelentik: A királyné tegnapi délután a *Miramare* yachton *San-Remóba* érkezett. A felséges asszony egészségi állapota kitünő. Ha az idő kedvező lesz, akkor január második felében a felséges asszony kisebb tengeri kirándulást tesz a Középtengeren. A végleges utazási program még nincs megállapítva, az azonban bizonyos, hogy a királyné január második felében *Territ*be megy, ahol február közepén a királyi fog találkozni, ki rövid tartózkodásra ekkor *Territ*be érkezik.

— *Lakoma Dárdai Sándor* tiszteletére. Az állami számvevőszék tisztikara tegnapi este bankettet rendezett új alelnöke, dr. *Dárdai Sándor* tiszteletére. A lakomán az első felköszöntőt *Rakovszky István* valóságos belső titkos tanácsos, az állami számvevőszék elnöke mondotta a királyné. Ezután *Kádár István* tanácsos köszöntötte fel az új alelnököt. Az ünnepelt válaszában a többek közt a következőket mondotta: Nézetem az, hogy amint a joguralomnak biztosítására szükséges, hogy a bíról szervezet a végrehajtó hatalomtól független legyen, épügy szükséges az állami számvevőszék függet-

lensége, hogy ellenőrző hivatását teljesíthesse. En analógiát látok fenforogni a mi hivatásunk és a bírói hivatás közt, ami abból is kitünik, hogy a törvény, ha nem is mindegyikünknek egyenként, de legalább magának a számvevőszéki intézménynek hasonló önállóságot biztosított.

A bírói hatalom gyakorlására sem elégséges azonban tisztán egymagában a meggyőződés függetlensége, hanem alibiz tudás is kell, nagy tudás, amely nem áll csupán széleskörű törvényismeretben, hanem amint a római jog definicziója mondja: iurisprudentia est omnia divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia. — Ugyanez áll a mi hivatásunkra nézve is, mert én legalább kellő és megfelelő szakképzettség nélkül az ellenőrzést egyáltalán lehetetlennek tartom. Egy futó pillantást vetve az állami számvevőszék ügykörére és szervezetére, úgy tűnik az föl nekem, mintha egy optikus gyűjtőüvegnek fókuszában tömörítve látnám az állam egész szervezetét és gépezetét.

A politikából azonban a törvény minket egyenesen kizár és igen helyesen, mert hiszen a mi hivatásunk nem törvényhozási, hanem a már meghozott törvények végrehajtásának ellenőrzésére vagyunk rendelve és ebben újabb analógiáját látom a bírói hivatással, csak hogy még a bíró a közrendnek és a magánbecsületnek az őre, addig mi a végrehajtó hatalom intéző körének és ezzel az államháztartásnak, illetve a közérkölcének vagyunk őrei. Ezt tekintem én ami hivatásunknak, amelynek pontos és lelkiismeretes teljesítése nélkül maga a törvényhozás is csak sötétségben tapogatózhat.

Felkészítőket mondottak még Rakovszky István a tisztikarra, dr. Strausz István Dárdaira, dr. Lengyel tükár az elnökre, Rakovszky elnök Gajzágó volt elnökre, dr. Dárdai az idősebb tisztviselőkre, Paál Árpád számvizsgáló, számtanácsos Néger Adolf osztálytanácsosra. A társaság a legjobb hangulatban éjfélig maradt együtt.

— **A főudvarmester lemondása.** Bécsi tudósítónk telefonálja: A bécsi udvari főhivatalokban nagy változások lesznek. *Lichtenstein* Rudolf első főudvarmester három nap előtt beadta lemondását az uralkodónak, ki azonban mostanáig még a leköszönést nem fogadta el, de kétségkívül legközelebb elfogadja. *Lichtenstein* az újévi üdvözléseket már nem a főudvarmesteri, hanem a főlovászmesteri palotában fogadta s ezentul csak főlovászmester lesz. Állásától való visszavonulását bizonyos, a főudvarmesteri hivatalban történt dolgok okozták.

— **Haltalozások.** *Török* János, Gömörmegyei tiszteletbeli főorvos, a gömörmegyei orvos-gyógyászerészet elnöke, 64 éves korában meghalt *Torallyán*. Az elhunyt nemes gondolkodása és nagy műveltsége miatt nagy tiszteletben állott. — *Katona* Gyula, Zólyom város érdemes főjegyzője, e hónap 3-án életének 65. évében hosszabb szenvedés után elhunyt.

— **A nagyváradi püspök alapítványa.** *Schlauch* Lőrincz bíboros, nagyváradi püspök, az általános poliklinikai kórházban kétezer forintos ágyalapítványt tett. Ezzel a nagyváradi főpap csak megszorítottta eddig tett nagyszámu alapítványait.

— **Szerencsétlen vadászatok.** *Oroszázi* levelezőnk írja, hogy tegnap *Tót-Komlós* községben körvadászat volt, melyen *Bakos* Béla komlói jegyző jobb karját a vadászok egyike keresztül lötte. A megsérült kart le fogják vágni. — *Székelyhíd* közelében a *Kis-Kágyai* erdőben a múlt héten csüttörtökön a vadásztársaság vadászatot rendezett, amelynek baleset vetett hirtelen véget. Dr. *Placz* Károly állatorvos a sűrű bozótban nem vette észre, hogy merre jön társa, dr. *Horváth* József járásorvos és amikor egy őzre célzott, dr. *Horváth* taláta. A töltés több nagyobb söréte *Horváth* láb-szárába fúródott. A sebesültet kocsin vitték haza.

— **Amerikai szenzáció** A new-yorki angol pokla nagy hangon hird adnak egy válópörrel, melynek szereplői magyar emberek. A panaszos báró *Bánffy* Helenné, a vádlott pedig férje, báró *Bánffy* Miklós. Azt írják az amerikai lapok, hogy az asszony leánya néhai „báró *Ziegfeld* Albertnek”, akinek családja nagy szerepet játszott Magyarországon. A válópör előzményeiről az amerikai lapok a következőket írják: báró *Bánffy* Miklós most Budapesten van, *Bánffyné* pedig itt New-Yorkban, az *Astoria*-szálló-

ban, idegen néven. *Both* H. Hermann ügyvéd kijelenti, hogy kliense azért vett föl álnevet, mert el akarja titkolni kiletét. A *Ziegfeld*eknek Roth ügyvéd állítása szerint ősi kastélyuk van Gödöllőn, Budapest külvárosában és Ránkon, Felső-Magyarországon. *Ziegfeld* Helénről a következő adataink vannak: Született 1871. július 6-án, amely időben atyja előkelő tagja volt a kormányon levő pártnak. 1879-ben vezetője volt pártjának, 1881-ben pedig *Tisza* Kálmán befolyása következtében kinevezték konstantinápolyi nagykövetnek. Ezt az állását csak öt esztendővel ez előtt hagyta oda. Midőn az atyja Konstantinápolyba költözött, Helént egy budapesti intézetben helyezték el. A leány ezalatt az idő alatt találkozott *Bánffy*val, ki akkor a budapesti egyetemre járt. A fiu és a leány, az előbbi 17, a másik 14 évvel egymásba szerettek. A két család tudomást szerezvén a helyzetről, azonnal szétválasztották a szerelmeseket, akik közt vallási különbség is volt. Báró *Ziegfeld* leányát Konstantinápolyba vitte, a fiatal báró *Bánffy* pedig felső-magyarországi rokonaihoz vették. 1887-ben *Bánffy* Konstantinápolyba szökött és titokban találkozván a leánnyal, őt is rábirta a szökésre. Budapestre mentek, de itt fiatalságukra és családjukra való tekintettel egy pap sem akarta őket összehadni. A leány apja, mélyen sujtva a szegyénytől, Helént kitagadta. A kisasszony anyja azonban megkönyörült a leányon és beadta a prágai zeneakadémiába, ahol *Ziegfeld* Helén négy esztendőt töltött. 1891. december 15-én báró *Bánffy* Kolozsvárott román káth. szertartás szerint feleségül vette. A következő öt évben a fiatal asszony szép eredménnyel működött a zenészi pályán. Társaságában volt *Sárai* Julia kisasszony is, aki a bécsi zeneakadémiát végezte. *Bánffyné* 1896. év elején élmondta Roth ügyvédnek, hogy férje szerelmes *Sárai* kisasszonyba. Gyanuja oly eleven volt, hogy eltökélte magát az Amerikába való utazásra. Férje beleegyezett a tervbe és 1896. július elején ideérkeztek s *Providencia*-ba mentek. Megérkezésük után egy héttel *Bánffy* kijelentette, hogy üzleti ügyekben New-Yorkba kell mennie. El is jött ide, de felesége azóta nem látta. Az amerikai lapoknak ez a história érdekes ugyan, de nem egészen igaz. *Bánffy* Miklós nevű báró nincsen. Van ugyan egy *Bánffy* Miklós nevű gróf, de ez otthon a birtokán gazdálkodik.

— **„Az utolsó temesi gróf”.** Végső nyugalmára tért az utolsó temesi gróf. Mint ugyanis *temesvári* tudósítónk táviratozza, *Csernovics* Péternek, az utolsó temesi grófnak hamvait *Főnyben* ma helyezték örök nyugalomra. A nagy költséggel épült gyönyörű mauzoleumon, melyben *Csernovics* Péter örök álmát alussza, nem áll más, csak ez a néhány szó: *Az utolsó temesi gróf*.

— **Egy ügynök ügyel.** Veszedelemes csalo került ma a rendőrség kezébe. *Pressburg* Jenőnek hívják, utazó ügynök, gazdag budapesti patriczius-család sarjadéka. Dr. *Rudolfy* Frigyes név alatt bejárta Maros-Torda-, Kis-Küküllő-, Hunyad- és Zemplén vármegyéket s mindenütt egész sereg módos embert vitt lépre, előfizetési pénzeket szedve tőlük egy nagyobb irodalmi vállalat füzeteire. Így mintegy ezer forinthoz jutott, ez a pénz azonban nem sokáig tartott s így új keresetforrás után látott. Elment *Kemény* Ede gránátos-utczai zálogház tulajdonoshoz s ékszereket vásárolt tőle váltókra. Dr. *Heidelberg* Rezső ügyvédnek mutatta be magát s a zálogos elhitte, hogy valóban pillanatnyi pénzzavarról van csak szó. Egy 6000 forintos váltóra 850, egy 1500 forintosra pedig 500 forint értékű ékszert adott előlegképen. Tegnap derült ki, hogy dr. *Heidelberg* Rezső a pénzszerzés megengedett módjaival sok tekintetben hadilábon áll s ma délelőtt a rendőrség letartóztatta.

— **A legöregebb Kohn.** *Bécsből* írják, hogy a császárváros legöregebb embere, akinek a nem egészen szokatlan *Kohn* név s neve, ma ünnepli meg 111-ik születésnapját. Az agg 1787-ben született Magyarországon, Mosonmegyében és kora ifjúságában is sokat kellett már küzdelemre, hogy megélhessen. A múlt nyáron az öreg még rövid sétákat is tudott tenni, miközben 75 éves feleltsége támogatta őt. A hidegebb idő beállta óta azonban a szobában volt kénytelen maradni és hosszabb

ideig betegeskedett is. Szelleme még teljesen friss. *Kohn* feleségével, aki önfeláldozóan ápolja őt, nagyon nyomasztó anyagi viszonyok között él. Havonként nyolcz forintnyi segítséget kap és egy szobából és egy konyhából álló szabadlakása van. Mindezt az izraelita hitközségtől kapja az öreg. Reggel kávét iszik s egy zsemlyét aprítgat beléje, ebédeje leves és nagyon puhára főtt marhabús és a vacsorája ismét kávé. Tésztá vagy szárnyas csak ritkán kerül az asztalra, mert erre, mint az öreg mondja, nem telik. Bort nem iszik és a dohányzásról már negyvenegynéhány évvel ezelőtt szokott le.

— **Csokonai — fázik.** Különös dolgot írnak *Debreczenből*. Néhai való *Csokonai Vitéz Mihály* uram, a csikóbőrös kulacs és a hónyaku *Lilla* megénekelője tudvalevőleg ott áll a kollegium közelében hatalmas márványtalapzaton, hogy örökké hallgassa a *Rákóczy*-harang melabús zugását. *Lókodi* Bálint uram, amint délben és este hazamén a pétérfára, mindig áhitattal néz e szép szoborra és nagyokat sóhajt. *Lókodi* uram huszonöt év óta mindig nagyokat sóhajt, amikor erre a szoborra néz. Mert fáj a lelkének, hogy *Debreczennek* ez a nagy fia okyan szomorúan halt meg. Ej, minek hal meg az ilyen ember, miért nem él örökké. De ha amugy porrá lón is a poétaember: másik állapotban jelen van ő és váltig áll ott a márványtalapzaton. Bárha, ami azt illeti, megfázhat ő ebben a nagy téli hidegben, Isten szabad ege alatt. Eleget didergett, míg élt, most már, mint szobor mért nem vitetik hajlék alá tulajdonképen. Ezeket elgondolván nagybusan *Lókodi* uram a szobor márványlépcsőjén ülve: el kezdte siratni a kilencvenhárom évek előtt anyai karok közt, otthoni fedél alatt elhalt *Csokonait*, miközben alkonyra fordult az idő és szél járt es mintha a hideg foga élesebbé vált volna. *Lókodi* uram gondolt nagyot és szépet, a nyakáról lekanyarítá a makkosan kivarrt szűrt, (melyre, hogy jobban vigyáz, mint a két szemére, fogadkozott volt a hite-sének) és fölmászván a szoborra, amíg csak fölmászhatott, saját két kezével fölveté a drága szűrt néhai jó *Csokonai uram szobrának tulajdon bronzból való vállára*. Hogy ne fázék az istenadta poétája. És míg el nem ment, hivalkodott is egymagában, hogy igaz debreczeni az igaz debreczenit még holta után sem hagyta el.

— **Az osztálysorsjáték húzása.** Ma kezdték meg a *Vigadó* kis termében az osztálysorsjáték III-ik osztályának sorsolását. A mai nap során a következő nagyobb nyeremények húzattak ki: 10.000 koronát nyertek: 66217 74618. 5000 koronát nyert: 26411. 2000 koronát nyertek: 24156 75386. 1000 koronát nyertek: 10731 44525 70757 80842 85154. 500 koronát nyertek: 5357 26806 33695 35144 37088 44695 45620 45693 48386 50957 57227 60994, 65834 73653 73852 74399 78861 84785 90754 93984 93448 94270.

— **Betiltott népgyűlés.** Megemlékeztünk már arról a tervezett népgyűlésről, melyet a szerbek állítólagos legnagyobb rémületére a hatóság betiltott. A *Verscezen* tervezett népgyűlés tudvalevőleg a magyar helynevekről szóló törvény ellen szeretett volna tüntetni. *Verscezi* levelezőnk most megírja, mennyire indokolt volt betiltása a népgyűlésnek, melyet az egybehívók maguk sem vettek valami komolyan. A polgármester ugyanis kijelentette, hogy az egybehívók ama bejelentését, hogy a magyar helynevekről szóló törvényjavaslat ellen való állásfoglalás céljából a magyarországi szerbajku választókat egy december 30-án tartandó gyűlésre hívták egybe, tudomásul nem veheti s a tervezett gyűlés megtartását nem engedélyezheti, mert a gyűlésre csak szerb választókat hívták meg, holott a nemzetiségi egyenjogúságról szóló 1868. évi XLIV. törvény-cikk szerint Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint politikai tekintetben egy nemzetet, az osztatlan magyar nemzetet képezvén, ehhez képest a törvény rendelkezése kizárja azt, hogy Magyarországon egyes nemzetiségek akár faji, akár nemzetiségi alapon a honpolgárok többi fajához vagy nemzetiségéhez tartozó választókat kizárásával szervezkejenek. Kevés kivétellel ugyancsak folyik naponta a tintaharc a barbár magyar hatóságok ellen, mely ismét törvénytelen határozattal sértette meg (!) a nemzeti-

ségek jogait. De téved az, aki azt hiszi, hogy a délvidéki szerb lakosság helyesli a mozgalmat. Sőt ellenkezőleg a *hatóságok akkor tették meg a vezérferfiaknak a legnagyobb szolgálatot, amikor a gyűlést betiltották, mert ha ezt meg nem teszik, kisért volna, hogy a kormánynak ez a legújabb javaslata csakis egy-két faljában unatkozó pópúnak és kliensek nélkül való fiskálisnak nincs nyére.* Ezek a derék urak fölhasználni szerették volna a kedvezőtlen gazdasági viszonyok folytán sok helyütt nyomorban levő népnek elégedetlenségét, hogy azt politikai stréberkedésükre kiaknázzák. De ez aligha sikerült volna nekik, mert aki a viszonyokat ismeri, tudja azt, hogy Délmagyarországon a szerbek oláhok és németek lakta községek minden presszió nélkül egymásután magyarosították meg a községek neveit és megteszik azt bizonyára ezentul is, mert látják, hogy a mostani rossz gazdasági viszonyok között is nem a szerb izgatók azok, kik sorsukon segítenek, hanem a magyar hatóságok, melyek egész igyekezettel azon fáradoznak, hogy a népnek — legyen annak nyelve akár szerb, oláh, vagy német — munkát és kenyeret adjanak.

— **Kasics ügye.** A közigazgatási bíróság tudvalevőleg néhány héttel ezelőtt foglalkozott *Kasics* ismeretes ügyével, amikor is illetékesnek mondotta magát a nyugdíjkerésben való döntésre, bár a honvédelmi miniszter illetékeségi kifogást emelt. A törvény értelmében ebben az esetben a bíróság határozatát közölni kellett a honvédelmi miniszterrel és ha ez fentartja illetékeségi kifogását, akkor az ügy a minisztertanács elé kerül eldöntés végett. Mint értesülünk, a honvédelmi miniszter már tudtára adta a közigazgatási bíróságnak, hogy *fentartja illetékeségi kifogását* és így legközelebb már a minisztertanács elé kerül *Kasics* nyugdíjügye.

— **Hódmezővásárhely szennyese.** *Hódmezővásárhelyről* táviratozzák: *Baksa* polgármester a városi téglaágyárnál vizsgálatot tartván, megállapította, hogy *Goby* József kamarás 6042 forint 7 krajczárt sikkasztott. A polgármester nyomban felfüggesztette *Goby*t hivatalától és a vizsgálóbíróknak átadta, *ki őt nyomban letartóztatta.* A kár *Goby* vagyonából csak részben térül meg.

— **A „viccz” vége.** A humornak ama fajtájával bővelkedő emberek, akik egy jó viccz kedvéért szívesen okoznak másoknak bosszúságot, nem nagyon fognak örülni a postaigazgatóság egyik legújabb rendeletének. Ez a rendelet ugyanis agyonüt egy vicczet, mely minden évben, újév táján, tömegesen termett az országban. Voltak ugyanis mindig olyan szellemes emberek, akik újévkor jó és rossz ismerőseiknek különféle képekkel díszített levelezőlapokat küldöttek, melyekre sok jó kívánságot tettek, de bélyeget nem. A mostani újévkor nem kevesebb, mint 15,000 bélyegtelen levelezőlap maradt a posta nyakán, mert a címzett nem akarta megfizetni az érte járó 6 krajczár illetéket. Hogy ilyen magkárosodás a jövőben ne érhesse a postát, az igazgatóság elhatározta, hogy ezentul *bélyegtelen képes levelezőlapokat nem kézbesít,* hanem egyszerűen megsemmisíti azokat. Ezzel tehát vége van a jó viccznek!

— **Táncmulatság Ujpesten.** Az ujpesti köznevelődési kör szépen sikerült táncmulatságot rendezett tegnap saját helyiségében. A táncot hangnemes előzte meg, amelyen *Berényiné Hazafi* operatőrnő, *Erkel* Gyula, zeneakadémiai tanár, *Varsányi Irén* és *Hegedüs* Gyula, a színház tagjai, *Hajdu* Ilonka és *Löwy* M. zeneakadémiai tanár működtek közre. A mulatságon nagy számú és előkelő közönség vett részt. A hangnemes után a rendezőség nagy bankettet adott a közreműködő művészek tiszteletére, azután megindult a tánc, amely csak a reggeli órákban ért véget.

— **Kanári-kiállítás Bécsben.** A bécsi kanári-tenyésztők egyesülete nagyon kedves és érdekes kanári-madárszármazást rendezett, amelyen kétezer különféle fajú kanári van kiállítva. A szárnyas kiállítási objektumoknak nagyon sok látogatója van.

— **A nápolyi érsek halála.** *Nápolyból* táviratozzák, hogy ott *Carnelli* érsek e hónap 2-án ötvennyolcz éves korában meghalt. *Carnelli*t a pápa csak néhány nap előtt nevezte ki nápolyi érsekké. Érdekes, hogy az elhunyt érsek elődje, *Lanflice* bíboros a múlt évben szintén január 2-án halt meg.

— **A félfinom posztó.** Sokszor a legjelentéktelenebbnek látszó dolgok okozzák egyes embereknek a legnagyobb örömet. Egy jó szó, barátságos tekintet, bizalmas kézszorítás olykor nagyobb örömet okoz egy egész vagyonnál s a legtitkosabb vágyak, melyek létesülését szinte lehetetlennek tartják az emberek, rendszeren ilyen látszatra jelentéktelen semmiségek. Látszatra, mondjuk, mert azért azoknak, akiket érdekelnek, óriási dolgok és nagyfontosságúak. Ilyen többek között az a *félfinom posztó*, melyről a hadsereg rendeleti közlönyének legutóbbi száma tesz említést. A kadétek ugyanis már jóideje nem gondoltak másra, csak arra, vajha megengednék nekik, hogy félfinom egyenruhaposztóból készíthessék ruhájukat. Bizonyos, hogy ez a posztó egészen más, mint a kemény, a durva s a félfinom posztóból készült egyenruhában feszítő kadét könnyebben hódíthat. Nos, végre elérték ezt a vágyukat. A hadügyminiszter egy rendeletét közlésezi, hogy a legfelsőbb hadur számot vetett a kadétek kívánságával és megengedte, hogy ruhájuk félfinom posztóból készüljön.

— **A keresztény-szociálisták jubileuma.** *Berlinből* táviratozzák: Tegnap este nevezetes jubileumot ültek Berlinben. Tegnap volt 20 éve, hogy *Stöcker* az ugynevezett keresztény-szociálista pártot megalapította, mely párt tökéletes megsemmisülését Poroszországban ma senki sem tagadja. A *Kreuz-Zeitung* és más lapok vezércikkben foglalkoznak e ténnyel. A párt a berlini község tanácsban, a képviselőházban és tartománygyűlésben egy-egy taggal van csak képviselve. A képviselőházban a pártból csak *Stöcker* szerepel még. A jubileumot a Reichskellerben tartották, hol annak idején a párt megalapítása is történt. A jubileum hangulata meglehetősen nyomasztó volt; *Stöcker* beszédet tartott, melyben minden reményét Bécsre központosítja és a párt balsikeréért *Vilmos* császárt tette felelőssé.

— **Katasztrófa a népgyűlésen.** *Torontóból* táviratozzák, hogy ott egy népgyűlésen nagy szerencsétlenség történt. A városházára ugyanis népgyűlés volt összehívva, melyen vagy kétezer ember vett részt. A gerendák, amelyek a gyűlésterem nyugodott, korhadtak voltak, engedtek a nyomásnak s a padló 400 négyszögölnyi területen leszakadt, 200 ember vele zuhant, akikre ráesett egy nagy pénzszekrény s egy sereg vasdarab. A keletkezett zavart és ijedséget még fokozta a vak tűzi lármá. A szerencsétlenség a polgármester hivatalos szobájába zuhantak, amelynek padlója szintén leszakadt s egy csomó ember a pinczébe zuhant. *Eddig 25 halottat és 100 sebesültet konstataáltak.* Köztük van sok kiváló polgár.

— **Három elkeseredett legényke.** *Szegeden* — mint levelezőnk írja — nagy dologra határozta el magát három elkeseredett legényke. *Osala* János, *Simon* Imre és *Sehszter* József fiatal suhancokat szülei valami miatt összeszedték és ezért a legénykéket elhatározták, hogy öngyilkosokká lesznek. Mindhárom kötelet szereztek és ezzel a szerszámmal tegnap este kimentek a makkos erdőbe, hol sötét szándékukat végrehajtani akarták. Eppen jó vastag ágot kerestek és azon tanuskodtak, milyen sorrendben váljanak meg e hitvány sárgolyótól, amikor arra haladt a rendőrjárat és letartóztatta az elkeseredett legénykéket.

— **Hamis pénz.** *Konczek* István erzsébetfalvai gépész karácsony bójtjén Soroksaáron apró jószágot vásárolt egy avábtól s csupa 20 filléres pénzzel fizetett. Azt mondotta, hogy a bankó elfogyott. A avábnak különös volt a dolog, elvitte a pénzt a csendőrséghez: vajjon nem hamis-e. Gyanúja alapos volt s a csendőrség rögtön megindította a nyomozást. Másnap egész társaság volt már a csendőrség fogházában a hamis pénz gyártása miatt. *Konczek* István gépész volt az első, akit letartóztatták a nagykorcsmában, mulatozás közben. Ennek vallomása alapján kézrekerítették *Kormos* Máté kosuthalvi mestercserebert és feleségét is, akiknél a hamis husz-

filléres gyártásához szükséges eszközöket is megtalálták. *Pendl* Ágost vörösvári lakos tartozott még a boudába, és valahogy neszét vette a dolognak, megugrott hazulról, de a főváros határában ezt is kézrekerítették.

— **Az osztálysorsjáték mai húzásánál a 10.000** koronás nyerceményt a *Hoerle Harry* bankházában, (*Karepassi-ut 39.*) vásárolt 66217. számú sorsjegy nyerte.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Parlaghy Vilma műterméből.** A magyar származású festőművész berlini műterme inkább szalon, mint atelier. Ott találkozik a porosz főváros előkelő társasága *Miquel* pénzügyminiszterrel lefelé. A művész különben az utóbbi időben nem szerepelt tulságosan sűrűn a nyilvánosság előtt. Elkedvetlenítette az ismert érem-affaire, amikor tudniillik a német császár a jury döntése ellenére odaitélte neki a művészéremet. Most ismét sokat beszélnek róla. A leglelkesebb előharczósa lett ugyanis a viviszekció elleni mozgalomnak. Ezelőtt hat évvel történt, hogy valaki véletlenül beszélt neki azokról a borzasztó kínzásokról, amelyeket a tudomány nevében elkövetnek. Azóta az állatoknak nincs jobb barátjuk *Parlaghy* Vilmánál. Érzelmekben osztozik *Lehmann* Lili, a kitérdő énekesnő is, aki *ötvenezer márkát* bocsátott rendelkezésre egy olyan alapnak, amelynek segítségével fölveszik a harcot a tudományos állatkínzás ellen. Az 50.000 márka évi kamataiból négy fiatal orvosnak adnak ösztöndíjat azzal a feltétellel, hogy a viviszekció ellenségei közé szegődjenek. *Parlaghy* Vilma is rászán erre a célra néhány ezer márkát.

* **Művészeti ösztöndíj.** *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter 700 forintot bocsátott rendelkezésére *Szikszay* Ferencz festőművésznek, hogy Párisban tanulmányokat végezzen. Ez az a művész, akinek képei miatt a képzőművészeti társulat júryje és ennek egyik tagja, *Mannheimer* Gusztáv között annak idején az ismert kontroverzia támadt.

* **Jászai Mari olasz ég alatt.** *Jászai* Mari egy havi szabadságot kapott a nemzeti színház igazgatóságától. Pihenője a tegnapi nappal kezdődött. Az egész szabadság-idejét Olaszországban tölti, ahová már el is utazott.

* **A szorgalmas dramaturg.** A nemzeti színházhoz benyújtott darabok szerzői ezután nem maradnak majd oly sokáig kétségben műveik sorsa iránt, mint idáig. A jövőben a benyújtási naptól számított tizenöt nap múlva megtudhatják a dramaturgi hivatalban, elfogadták-e darabjaikat vagy nem. De azért még sem szép *Várad* Antalról, hogy csak két hetet enged annyit rózsás illúzióknak.

* **A Vigszínház premiéréje.** A Vigszínház új darabjából, *Labiche*-nak *Champaudet-állomás* című bohózatából naponként folynak a színpadi próbák. A bemutató január 11-én lesz. A főbb szerepeket a következők játsszák: *Tacarel* — *Tapolczai*, *Letzinquier* — *Gál*, *Garambois* — *Rónaszéki*, *Durouoi* — *Hegedüs*, *Arzen* — *Szerémi*, *Champaudetné* — *Nikó* L., *Nina* — *R. Rostagni* J., *Caroline* — *Pécsi* Paula, *Victoine* — *Komlósi* Emma, Egy lefátyolozott hölgy — *Berzetei*, *Ficequois* — *Magyari*, *Ficequoisné* — *Makróczyné*.

* **Művész-imitációk.** *Kertész* Ella, a nemzeti színház tagja, fölkért annak a közlésére, hogy a lipótvárosi kaszinó legközelebbi estélyén elő fog ugyan adni egy „Színpadi hatás” című monológot, de ebben nem fogja utánozni *Jászai* Marit, *Márkus* Emiliát és *Caillag* Terézt.

* **Suppé második hátrahagyott operettje.** Megírtuk, hogy a „*Fatinicza*” és „*Donna Juanita*” szerzője a „*Modell*”-en kívül egy második operettet is hagyott hátra. A „*Modell*”-t még az idén látni fogjuk a népszínházban; a másik posthumus munka címe: „*A párisi nő*”. Most azt jelentik, hogy ez utóbbi voltaképen nem új műve *Suppé*nak és hogy „*Mesterné asszony*” címen 1868-ban, tehát épen harmincz évvel ezelőtt már színpadra került a *Carl*-színházban. A zenéje akkor nagyon tetszett, a szövegkönyve kevésbé. Ez a librettó *Carl* Costa tollából került ki. Most *Léon* és *Waldberg* új szöveget írtak *Suppé* zenéjéhez és csak ényiben újdonság a mester második „hátrahagyott” operettje.

* Jublátó színdarabok. A vidéki színészet két ismert alakjának jubileumáról értesítenek minket. Kecskeméten holnap a „Czigány” előadása keretében megünneplik Broznay Géza 40 éves színészkedését. Hosszu pályája alatt több mint tízezerszer lépett fel. Sokat fáradt az országos színészegylet és a nyugdíjintézet megteremtésében is. Előadás után bankett lesz. — Nagybányán Deák Péter színgazgatót részesítették meleg ovációkban 20 éves színészjubileuma alkalmából. A jubilánst a közönség aranyórával lepte meg.

* Az altábornagy leánya. A közös hadsereg egy altábornagyának, Kaysersheimnek leánya, Kaysersheim Irén színpadra ment. A frankfurti városi színházhoz szerződötté Claar intendáns énekesnőnek.

* A 60 éves Bruck. Bruck Miksa, a hírneves zeneszerző, akinek főként g-moll koncertjét a világ minden hegedűse játsza, csütörtökön ünnepli születése napjának hatvanéves fordulóját.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Az Akadémia ülésel. A magyar tudományos akadémia ez évben a következő sorrendben tartja üléseit. *Januárban*: 10-én a II., 17-én III. osztály, 24-én összes ülés, amelyen az 1898. évi költségvetést tárgyalják, 31-én az I. osztály. — *Februárban*: 7-én a II., 14-én III. osztály, 21-én összes ülés, 28-án az I. osztály. — *Márcziusban*: 7-én a II. osztály, 14-én III. osztály, 19-én összes ülés. *Jelentés a gróf Teleki-pályázatról*, 21-én az I. osztály, 28-án összes ülés. *Jelentés a gróf Karátsznyi és a Farkas-Raskó-féle pályázatokról*. — *Áprilisban*: 4-én a II. osztály, 19-én III. osztály, 25-én összes ülés. — *Májusban*: 2-án az I., 9-én II., 16-án a III. osztály, 23-án összes ülés. — *Janusban*: 6-án az I., 13-án II., 20-án a III. osztály és összes ülés. Ezután következik a nyári szünet. — *Októberben*: 8-án összes ülés és az I. osztály, 10-én II., 17-én a III. osztály, 24-én összes ülés, 31-én az I. osztály. — *Novemberben*: 7-én a II. osztály, 14-én III. osztály, 21-én összes ülés, 28-án az I. osztály. — *Decemberben*: 5-én a II. osztály, 12-én III. osztály, 19-én összes ülés. A magyar tudományos akadémia tehát 27 osztályülést s 11 összes ülést tart ebben az évben.

FŐVÁROS.

(Tizenhat inkompatibilitás.) Egy lipótvárosi választó inkompatibilitást jelentett be 16 köztörvényhatósági bizottsági tag mandátuma ellen. Az igazoló és a bíráló választmány igazolták a megtámadott képviselőket, a főljelentő azonban föllebezett s a föllebbezés ma érkezett be a közigazgatási bírósághoz.

(Tisztelegés.) A fővárosi polgári iskolák tanárai csütörtökön délután tisztelegnek Szabó Károly tanácsnoknál, a tanügyi osztály új vezetőjénél. A beszédet Vaszkó György mondja.

(Ötezernegyszáz pályázat.) A fővárosnál negyvennégy szolgálai állás van üresedésben, amelyekre a pályázat decembe 31-én járt le. Nem kevesebb, mint ötezernegyszáz folyamodást adtak be. Százhuszonhárom ember minden állásra. A folyamodványokon elhasznált bélyeg ára körülbelül kiadja a 44 szolga negyedévi fizetését.

(U) állások.) A tisztujtás és részben a rendszer nyugdíjazások miatt a fővárosnál egész sereg tisztviselői állás üresedett meg. Ezekre most hirdettek pályázatot. A pályázatokat a polgármesteri hivatal január 31-én déli 12 óráig fogadja el. A betöltendő tisztségek a következők: helyettes tiszt főorvosi állás 8000 forint fizetéssel s 1000 forint lakbérrel, első osztályú számtanácsosi állás 2000 forint fizetés és 600 forint lakbérrel, több első osztályú tanácsai és árvaszéki fogalmazói állás 1300 forint fizetés és 400 forint lakbérrel, több II. osztályú tanácsai és egy árvaszéki fogalmazói állás 1000 forint fizetés és 350 forint lakbérrel, több tanácsai és árvaszéki fogalmazó-gyakornoki állás 2—2 évenként 100 forinttal emelkedő 600 forint segélydíjjal, a II. kerületi elüljáróságnál szervezendő mértékhatárolási állás 800 forint fizetés és 300 forint lakbérrel, ezeken kívül azok az alantasabb állások, amelyek a főntebbi állások betöltésével üresednek meg.

(Az Ujépület telke.) A közgyűlés Heuffel Adolf középítési igazgató tervét fogadta el az Uj-épület telkének szabályozására nézve. A közmunkatanács más nézetben van s a magyar mérnök- és építész-egyesület műszaki osztályának a terveit helyesli, amelyek szerint sokkal kevesebbet építhetnének be a nemsokára felszabaduló óriási területből.

(Kövezés.) A csatornázási és kövezési albizottság ma délelőtt ülést tartott, amelyen az üllőut, a Sándor- és a kecskeméti-utczák egy részének a jókarban tartásáról tanácskozott. A bizottság az aréna-uton 19 kövezési anyaggal kísérletezett.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Teljes ülés a királyi táblán és a kurján. A királyi kuria Szabó Miklós elnöke alatt teljes ülést tartott. Az elnök megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy az a remény, hogy az új sommás törvény életbeléptetésével a kuria ügyforgalma csökkenni fog, meghiusult, mert az ügyforgalom jelentősen nagyobbodott. A kuria tevékenységét a következő számok fejezik ki:

Polgári ügy beérkezett 11417, váltóügy 2706, urbéri 142, felülvizsgálati sommásügy 620, büntetőügy 16512, fegyelmi 698, felszólalás országos képviselőválasztás ellen 165. Ebből elintézték 7584 polgári ügyet, 1820 váltó, 97 urbéri. 541 felülvizsgálati, 12278 büntető, 647 fegyelmi és 165 felszólalási ügyet. — A teljes ülésen következőleg alakították meg a fegyelmi tanácsot:

A kisebb fegyelmi tanács rendes tagjai: Pilyés Károly, Popu József, Ádám András, Valkay Bertalan, Frénreisz István, Sebestyén Mihály, póttagok: Fejér Miklós, Bealógia Ábrahám, Losonczy Ödön, Kiszely Tibor, Német Lajos, Hegedüs László.

A nagyobb fegyelmi tanács rendes tagjai: Pásztély János, Pechata Endre, Havass Károly, Beck Hugo, Czéder László, Galleot József, Vaszilievics Vazul, póttagok: Mikó Miklós, Frink Endre, Bene Kálmán, Hűvös Károly, Schedius Lajos, Neuberger Lajos, Gottl Ágoston és Öffner Ferencz.

A királyi tábla teljes ülését Vértessy Sándor elnök a következő beszéddel nyitotta meg:

„Igen tisztelt bíróársaim! Kedves barátaim! Lekötelező szíves köszönettel és mély hálával fogadtam tisztelt bíróársaimnak az év fordultával a tanácselnök urak által közvetített szerencsekívánataikat, azokat a magam részéről szíveim mélyéből viszonzom, és kérem igen tisztelt bíróársaimat, hogy engem a jövőben is nagybecsű barátságukkal megisztelnék és közös feladatunk sikeres megoldásában bölcsességükkel támogatni méltóztassanak. Tisztelt bíróársaim! A lefolyt év kezdetén némileg súlyos viszonyok között léptünk tevékenységünk körébe, amennyiben az elintézetlenül maradt hátralékok feldolgozásán felül az új sommás eljárás és egyéb igazságügyi intézmények életbeléptése folytán még a kezdet nehézségeivel is megküzdünk kellett. Tevékenységünknek múlt évi eredménye a bírói testület hazafias meleg érzetének, szigorú kötelességtudatának és nemes buzgalmának köszönhető, és ha az kívánalmainknak és törekvéseinknek egész mérvben nem is felel meg, vigasztalást, megnyugvást találhatunk abban, hogy a természet törvénye szabott határt igyekezetünknek, amennyiben több kártársunk hosszabb súlyos betegség által a tényleges működéstől távol tartatott és nagy s kiadó munkarejük huzamos időn át nélkülözni kellett és sajnos, részint még most is nélkülözniük kell. Ide járul még, hogy az előbbre haladott kornál fogva és a hosszabb tényleges közszolgálat folytán beállott erőcsökkenés többeknek munkaképességét szűkebb korlátok közé szorította, ami a múlt évi hátralékoknak nagyobb számában találja hátrányos kifejezését. Meg vagyok azonban győződve, hogy az igazságügyi kormányzat, melynek élén a magyar bírói karnak egy kimagasló czelebritása és széles látókörü államférfiu áll, aki oly sok jóakarattal, bölcs körültekintéssel és éber figyelemmel kíséri igazságszolgáltatásunk menetét, meg fogja találni azon módozatot, mely a jelzett hiánynak orvoslására lesz hivatva és a bírói testületet azon helyzetbe fogja hozni, hogy hivatását teljesen megfelelő

eredménynyel, zavartalanul gyakorolhassa. Ujólág szerencsés újévet és állandó jó egészséget kívánva, ajánlom magamat nagybecsű barátságukba.”

Az elnök megnyitó beszéde után felolvasták a múlt esztendei ügyforgalomról szóló jelentést, amelynek főbb adatai a következők:

Az 1896. év végén 859 polgári ügy volt, az 1897. év alatt érkezett 9190, összesen volt tehát 10049 ügy. Ebből elintézték 9247 ügydarabot, a hátralék tehát 802 ügydarab. Urbéri ügy volt 42, kereskedelmi ügy 3680, büntető ügy 14777, ebből hátralék maradt 1408 ügy.

— Az iv-utozal rablógyilkosság. Két hónappal ezelőtt Peitel Karolina budai özvegy asszonyt lakásán megfojtva találták. A gyanu tüstént a meggyilkolt asszony unokaöccsére, Wagner Ferenczre hárult, akit le is tartóztattak. Wagner Ferencz ártatlannak mondta magát. Ma délelőtt azonban önként jelentkezett a vizsgálóbíró előtt és megvallotta, hogy Peitel Karolinát ő gyilkolta meg. Nem volt betevő falatja, valósággal éhezett, s kétségbeesett helyzetében meglátogatta nagynénjét, hogy segítséget kérjen tőle. Ott időzése alatt Peitelné kiment a konyhába, s mikor ő magára maradt, körülnézett a szobában, vajjon ellophatna-e valamit. A szekrényen két arany fülbevalót s néhány ezüstforintot vett észre. Épen kinyújtotta kezét, hogy magához vegye azokat a tárgyakat, midőn hirtelen benyitott nagynénje és rávivált:

— Nem hagyod a pénzem?

Wagner ekkor torok ragadta az asszonyt és megfojtotta. A gyilkosság után elmentek, de néhány perc múlva visszatért, a hullá nyakára zsinetet illesztett s annak végét az ágy fölött levő szegre akasztotta, úgy akarván föltüntetni a dolgot, mintha Peitelné öngyilkosságot követett volna el. Néhány nap múlva olvasta az ujságokban, hogy a rendőrség őt gyanúsítja. Szókní akart, de a rendőrség még idejekorán elfogta.

Wagner a beismerő vallomás közben egyre sirt és fuldokló hangon kért bocsánatot a vizsgálóbírótól, hogy nagynénjét, aki áldott jó asszony volt megölte. A kétségbeesés, a nyomor vitte a bűnbe s mikor nagynénjét meglátogatta, eszeágbán sem volt hogy meggyilkolja őt.

— A naturalizmus és a — fajtalanság. A büntető járásbíróság szemérem elleni vétség miatt hat hetit fogságra ítélte Gerő Imre budapesti könyvkereskedőt, aki erkölcsstelen irányu, regényeknek elnevezett fércmunkákat adott ki és terjesztett nemcsak Magyarországon, de Wiesbadenben, St. Louisban, Szentpétervárt, Stockholmban, sőt Mexikóban és Egyiptomban is. Az ítéletet a felsőbb bíróságok helybenhagyták, elfogadván Kárfi József járásbíró következő érdekes okfejtését:

A vádlott azzal védekezik, hogy a lefoglalt könyvek nem tartalmaznak mást, mint akár-melyik naturalista francia író produktumai. A bíróság azonban megállapította, hogy teljesen valólan állítás az, mintha az inkriminált nyomtatványok a regények műfajához tartoznának. A vádlott által felsorolt francia olvasmányok bizonyos realiztikus és naturalisztikus iránynak hódolva, határozott irodalmi irányt képviselnek, míg a lefoglalt füzetek, mint pusztán fajtalanságokat tartalmazók, irodalmi értékkel egyáltalán nem bírnak. A pongyola irodalom legalantasabb válfajához tartoznak, az irodalmi nyelv színvonalán nem álló, szellemtelen, bárgyu férczelmények, amelyeknek egyedüli célja: az olvasó érzékiségére hatni.

— Jäger Mari kívánsága. A szegedi csillagbörtönben a napokban vizsgálatot tartottak. Pálffy Ferencz a börtönvizsgáló bizottság tagjaival benyitott a Jäger Mari czellájába is. A „vásárhelyi fekete asszony” természetesen most is panaszkodott, mint ahogy mindig panaszkodik, a hányszor csak a fegyőrökön kívül más idegen benéz a börtönébe. Mikor megkérdezték, mit kíván, így felelt Jäger Mari:

— Unalkozom, nagyságos uram, gyöngülnek a szömeim, ha Istent ösmér, rördöljön nekem egy azömdüveget, hogy hőtűzhessem a szent könyvet.

Ime, milyen istenes asszony lett egyszerre a szörnyeteg!

SPORT.

+ **Start.** Az 1897. évi magyarországi és ausztriai versenyek eredményét adta ki ilyen cím alatt a Magyar Sportlap. A tetszetősen kiállított munka rendkívül gondosan és igen praktikusán van megszerkesztve és nélkülözhetetlen segédeszköz minden sportaman, versenytitkár, handicapper és turflátogató számára. A „Start” ára 80 krajczár.

+ **Klasszikus versenyek.** A budapesti pályán ez évben futandó főbb versenyeknek a határnapjai a következők.

Május 8-án: Nemzeti Hazafi-díj	24,500	kor. 1600 m.
„ 12-én: Kancza-díj	24,500	2000 „
„ 14-én: Alagi-díj	38,000	2000 „
„ 15-én: Károlyi Memorial	40,000	1000 „
„ 19-én: Király-díj	121,000	1800 „
„ 21-én: Tavaszi kísérleti v.	11,000	1000 „
Aug. 20-án: Szt. István-díj	80,000	1800 „
„ 21-én: Kettős ivadék-vers.	25,000	1100 „
„ 28-án: Királyné-díj	59,000	2000 „
„ 28-án: Nyári kísérleti v.	11,000	1100 „
Szept. 25-én: Őszi kísérleti vers.	11,000	1100 „
Októb. 1-én: St. Leger	72,000	2800 „
„ 6-án: Lovaregyleti díj	21,400	2800 „
„ 8-án: A földm. miszt. díja	40,000	2400 „
„ 9-én: Totalisateur handi- cap	24,000	2600 „
„ 11-én: László-díj	42,000	1400 „

+ **A Dreher-istálló jockeyje.** A Dreher-istálló Balford S. helyébe az idén Smith jockeyt akarta szerződtetni istálló-jockey-nak. Smith hajlandó is volt a szerződésre, de Whiteley németországi trainer vonakodott Smith még erre az esztendőre szóló szerződését felbontani és így a Dreher-istálló első jockeyja ezentúl is Balford lesz.

+ **Érdekes statisztika.** Tavaly a magyar és osztrák verseny pályákon összesen 990 telivér futott. Ezek közül helyezve futott, illetve vagy első, vagy második, illetve harmadik díjat nyert 764 ló, vagyis az összes versenylovaknak mintegy 73 százaléka. Első díjat azonban csak 458 ló nyert, vagyis az összes versenylovak 47 százaléka, míg egyáltalán senmit sem nyert 226 ló, vagyis az összes versenylovaknak mintegy 27 százaléka.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter Nádory Nándor miniszteri főmérnököt műszaki tanácsossá, a budapesti állatorvosi akadémián a kórbonczani tanácskéhez Bodon Miksa II. tanársegédet I. tanársegédévé és Róth József gyakornokot II. tanársegédévé, a kereskedelemügyi miniszter a központi statisztikai hivatalnál dr. Kovács Aladár miniszteri fogalmazót miniszteri segédtitkárrá, Váradi Frigyes és Forster Oszkár díjnokokat statisztikai hivatali tisztékké, az államépítészeti hivatalok személyzeti létszámában Kovács Lajos igazolványos csendőr-örsvetetőt a Beszterce-Naszód vármegyei államépítészeti hivatalhoz hivatalosítottá, az igazságügyminiszter Jakobovics Ignác nagyváradi törvényszéki aljegyzőt a szombathelyi törvényszékhez jegyzőkké, Pályi Béla szatmárnémeti törvényszéki joggyakornokot a nagysomkúti, Aczél József mármaros-szigeti törvényszéki joggyakornokot a vasvári, Péterfy Pál marosvásárhelyi törvényszéki joggyakornokot a székelykeresztúri és Gazda Pál rimaszombati járásbírói joggyakornokot a tornai járásbíróshoz aljegyzőkké, Ham Károly nagykanizsai törvényszéki inokot a nagykanizsai törvényszékhez irodatisztévé nevezte ki.

Athelyezések. Az igazságügyminiszter Fischer János magyar-láposi járásbírói aljegyzőt a temesvári törvényszékhez, Rónay György mármaros-szigeti törvényszéki aljegyzőt a malaczkai és Kelamán Kálmán székelyudvarhelyi törvényszéki aljegyzőt a nyárad-szeredai járásbíróshoz, Derzsi Samu marosvásárhelyi járásbírói inokot a székelyudvarhelyi törvényszékhez, a vallás- és közoktatásügyi miniszter Gara János fogarasi állami polgári és felső kereskedelmi iskolai rendes tanítót a kassai állami polgári és felső kereskedelmi iskolához helyezte át.

Új anyakönyvvezetők. A belügyminiszter Nyitra vármegyében a drakóci anyakönyvi kerületbe Kónigh Kornél helyettes jegyzőt, a kosztolnaiba, Kacsinszék József helyettes körjegyzőt anyakönyvvezetőkké, az úrményibe Paulovics Győző segédjegyzőt a galgóciba, Belohorsky János községi aljegyzőt a komjátiba, Szarogy János jegyzőségét anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és a komjátii anyakönyvvezető helyettes kivételével, valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta, Prónay Lajos alsószécsényi anyakönyvvezető helyettesét pedig kinek hatásköre ez ideig a születések és halálosatok anyakönyvezésére szorítkozott, a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta a végül Temes vármegyében a román-sziamurai anyakönyvi kerületbe Rozs Károly segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesévé nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

Magyar név. Gansl Manó szegedi lakos, valamint kiskoru Róza és Ilona leányai, Gerő-re, Wachter Ferencz moóri lakos, Vas-ra, Fischmann Elek Államvasuti hivatalnok szajoli lakos, Galasz-ra, dr. Weltner Oszkár budapesti lakos, Böszörményi-re,

Braun Farkas Samu budapesti lakos, Bártfai-ra, Blauhorn Samu és kiskoru Blauhorn Vilmos kaposvári lakosok, Berényi-re, kiskoru Bergl Izidor kaposvári lakos, Berkes-re, Kohn Miksa budapesti lakos, valamint kiskoru Béla, Gyula, Lajos, Andor és Ferencz gyermekei, Kovács-ra, kiskoru Wolf Kálmán és Jenő pécsi lakosok, Ország-ra, kiskoru Sléizinger József és Alfréd pécsi lakosok, Szász-ra, Urekiátta Rezső pénzügyőri fővigyázó gödöllői lakos, Budai-ra, Reichmann Márkus vármegyei állatorvos, székesfehérvári lakos, valamint Margit kiskoru leánya, Takács-ra, Kohn Izidor budapesti lakos, Kovács-ra, kiskoru Kohn J. József aradi lakos, Kertész-re, kiskoru Kohn Béla és Andor jászberényi lakosok, Erdős-re, dr. Neumann Dezső kecskeméti lakos, Huszár-ra, kiskoru Bauer Ármín félegyházi lakos, Bajor-ra, Postek Antal csurgói lakos, valamint kiskoru Mari, Antal, Gyula, Gizella, Jolán és Etel gyermekei, Pataki-ra, Nacsóskák József adóellenőr, alsó-dabasi lakos, Nádas-ra változtatták vezetéknévüket.

Pályázatok. A homonnai járásbírósnál albirói, Bácsmegeyben őrállói, a kisvárdai adóhivatalnál (Nyiregyháza) adótitkái, a lugosi járásbírósnál hivatalszolgái, a bazini járásbírósnál (Pozsony) albirói, a szegedi ügyészségnél ügyészi állás van üresedésben.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

D. M. Budapest. Utána jártunk a dolognak és meggyőződünk, hogy önnek igaza van. Tervben volt ugyan a nyáron, hogy a sajtószabadság érdekében virott harczért, az újságírók, pártkülönbösg nélkül valami ajándékkal tisztelik meg Justh Gyulát; de ez a terv, mint annyi más, csak terv maradt. A tisztelt Ház akkor elszéledt, az ajándék költségei pedig nem gyűltek össze. Azt az ezüstkoszorút, amelyet a negyvennyolcas érzelmű újságírók most nyújtottak át Justh Gyulának, a maguk gyűjtéséből vették és ajánlották fel.

Öreg elítelt. Bizony, adót köteles fizetni, csak hadmentességi adót nem.

Többeknek. Most, hogy a különböző mulatságok megkezdődtek, nap-nap után kapunk mulatságokról szóló tudósításokat „szives közlés végett”. Mi szivesen közölünk is ezeket a tudósításokat, csak hogy egy bökkenő van a dologban: későn küldik meg nekünk azokat. Aki napilapot akar valamiről tudósítani, annak három dologra kell figyelnie: a megbízhatóságra, az érdekességre és a gyorsaságra. Napilap január 5-én nem közölhet Szilveszter-estélyről szóló tudósítást s amit elkésve kapunk kézhez, azt a legjobb akarattal sem közölhetjük. Más a napilap és más a heti vagy havi folyóirat. Ezt szives figyelmébe ajánljuk mindazoknak, akik azt szeretnék, hogy valami őket érdeklő dolgot közöljünk.

P. M. urnak. K. Azar. Péternek szölvünk, hogy Pál is értsen belőle. A papok alatt értendők a katolikusok, görögök, szerbek, reformátusok, lutheránusok, unitáriusok. Arra a kérdésre, hogy hol van az igazság, az a feleletünk, hogy a bibliában. Azzal nem lehet disputálni, de még csak gorbáskodni sem. A rovatvezető különben igazságtalan és türelmetlen megjegyzéseit nem veszi magára.

W. K. Nagyvárad. A kérdéses monológot bármely könyvkereskedő utján megrendelheti.

H. L. Baja. Angliában a liberális és a konzervatív pártot nevezték ugy. A „wigh” szó tulajdonképpen romlott áludtjelet jelent.

Kiváncsi — Budapest. Azt a rovatot Kabos Ede vezeti.

S. Ö. Nyiregyháza. Czegeket nem ajánlhatunk.

B. M. Temesvár. A tizenkétezer bünpernek alig egy negyedrészre került végtárgyalásra. A legnagyobb része olyan, amelyben vizsgálatot sem rendeltek el, mert a beérkezett följelentést, mint bünvádi eljárásra alkalmatlant, félrelették. 2. Gyanúsított az, aki ellen még a vizsgálatot sem rendeltek el; a vizsgálat alatt levő egyén: terhelt, míg az a terhelt, akit valamely büncelemény miatt már vád alá helyeztek: vádlott. 3. Igaza van. Az új bünvádi perrendtartás intézkedik is az iránt, hogy a vizsgálóbírák zárt levélben kézbesíttessék az idézéseket.

4286. sz. A kiadóhivatal már intézkedett.

L. S. Pécs. A verset megkaptuk. Nem rossz gondolat, de sokkal jobban megírta azt már ön előtt Hazafi Veray János. Tessék eredetiségre törekedni, s ha majd eredeti lesz, forduljon más újsághoz, hennünket pedig kíméljen meg — Hiszent — amint verséből látjuk — önnök még van szíve.

R. Rudólt. Jelentkezék a vizsgálóbíró előtt és kérje az ügynek újra való fölvetését. Kihallgatása után az elrendelt „közűzést” megszüntetik s arról a rendőrséget hivatalból értesítik.

G. J. Kassa. Kártya-kérdésekre nem válaszolunk.

4301. sz. Hallatlan eset! Ön az utcán tüzet kér egy ismeretlen úrtól s az nemcsak hogy nem ad tüzet, de fölfricskázta önt. Hogy mit tegyen? Mielőtt válaszolnánk, tudnunk kell, vajjon az az ismeretlen ur sértő szándékkal fricskázta-e fel?

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 4. A tőzsde ma szűlárd volt, de utóbb gyöngülés állott be. Osztrák hitelrészvény 223.75, Disconto-társaság 202.60, Darmstadti bank 160.—, Deutsche bank 209.60, Drezdai bank 163.60, Handelsgesellschaft 176.12, Nationalbank 153.62, Osztrák magyar államvasut 144.90, Déli vasut 35.—, Varsó-Bécsi vasut 266.—, Gott-hard vasut 151.40, Svájci északkeleti vasut 106.50 Svájci központi vasut 141.25, Olasz déli vasut 136.80, Olasz középtengeri vasut 97.40, Olasz járadék 95.12, Török sorsjegyek 117.50, Mexikói kölcsön 97.—, Laurakohó 186.10 Dortmundi 98.40, Bochumi 204.50, Gelsenkircheni 189.12, Harpeni 194.70, Hibernia 203.10, Észak-német Lloyd 112.40, Magán kamatláb 3 1/2%.

Páris, január 4. A mai tőzsdén kedvező hangulat uralkodott. 3%-os francia járadék 103.37, 3%-os törlesztéses járadék 101.75, 3 1/2%-os járadék 107.20, Francia bank 35.35, Credit Foncier 660.—, Szuzei csatornarészvény 3370, Egyiptomi kölcsön 618, Spanyol külf. kölcsön 61 1/2, Magyar aranyjáradék 104 1/4, Olasz járadék 96.47, Orosz kölcsön 102.85, Új orosz konzul 94.65, Portugál kölcsön 20 1/2, Ottomán bank 569.—, Osztr. Landerbank 485.—, Osztrák-magyar államvasut 788.—, Déli vasut 189.—, Rio Tinto 643.—.

New-York, január 4. (C. T. B.)

	január 4. cents	január 3. cents
Buza január	97 3/8	97 3/8
„ májusra	93 1/8	93 1/8
„ júliusra	87 1/4	87 3/8
Tengeri májusra	84 1/4	84 1/4

Chicago, január 4. (C. T. B.)

	január 4. cents	január 3. cents
Buza májusra	91 1/4	91 1/8
Tengeri májusra	29 1/8	29

Mezőgazdaság.

A vetések állása. A földmívelésügyi magyar királyi miniszterium az állandó gazdasági tudósítók-tól beérkezett tudósítások alapján, a vetések állásáról január elsején, a következő jelentést adja ki: Deczember havában ismét több helyen havazott és így az ország nagy részében — bárha közben sok hó elolvadt — hó borítja a vetéseket. A Duna jobb partján és a Duna-Tisza közének alsó részén alig volt még havazás, itt a hideg időjárás a különben is gyenge és gyenge-közepesen kelt vetéseket megviselte. Egerek és férgesek a vetésekben országszerte sok kárt okoztak; az egerek most is pusztítják a vetéseket, főként a Duna jobb partján, a Duna-Tisza közén, a Tisza-Maros szögén és az erdélyi vármegyékben. A későn vetett őszi gabonaneműek többnyire száraz fagyok következtében, a tél folyamán, csak szórványosan s egyenetlenül keltek ki. A gazdasági munkálatok leginkább az erdőekben s a szőlőföldeken folynak; a nádvágas is szórványosan, meg a trágyakihorlás és teregetés is folyamatban van. Takarmányneműekben nincsen hiány. Szalma hiányáról azonban több helyen panaszkodnak.

Ipar és kereskedelem.

Különb. gabonapiacz. New-yorki jelentés szerint a látható készletek az amerikai piacokon január 3-án következőleg alakultak:

	e héten	mult héten	1897	1896
	millió bushel			
buza	38-81	36-61	54-65	69-84
tengeri	38-41	38-14	19-85	5-84

Az atlanti tengeri kikötőkből elszállítottak e héten:

	huzát bushel	tengerit bushel	lisztet szék
Angliába	1.290.000	1.540.000	380.000
Franciaországba	500.000	280.000	—
Belgiumba	340.000	780.000	—
Németországba	40.000	880.000	—
Kontinensre	60.000	1.900.000	40.000

Nagybritanniában a heti hozatalok a január 1-én végződő héten következők voltak:

	utolsó héten	utolsóelőtti héten
buza	246.000	248.000
liszt	189.000	201.000
tengeri	249.000	308.000
árpa	166.000	160.000
zab	177.000	81.000

Utban van a tengeren:

	utolsó héten	utolsóelőtti héten
Nagybritanniába: buza	2.790.000	2.740.000
tengeri	730.000	690.000
A kontinensre buza	1.370.000	1.420.000
tengeri	850.000	870.000

Iparosok segélyezése. A Magyar Országos Központi Takarékpénztár, 25 éves fennállása alkalmából, néhai igazgatójának, *Bartal Györgynek* emlékére alapítványt létesített, amelynek kamataiból elszegényedett, keresésképtelen iparosok és kereskedők részére és pedig négy iparos és négy kereskedő részére rendes évi járandóságot biztosít. Az iparosoknak szánt négy alapítványi helyre az Országos Ipar-egyesület igazgatósága a takarékpénztár felkérésére négy érdemes, öreg iparost hozott javaslatba és pedig *Gabicz László* volt eke- és gépgyárost, *Pollák József* volt asztalosmestert, *Boldog Lajos* volt könyvkötőt és *Fürst Zsigmond* volt aranyozót. A takarékpénztár igazgatósága a jelölést elfogadta és az említetteknek adományozta az alapítványi helyeket, amelyek tisztességes megélhetést biztosítanak a saját hibájukon kívül mostoha körülmények közé jutott kiváló iparosoknak.

Csődnyilatkozatok. *Özv. Sanó Péterné*, született *Pethe Erzsébet*, kis-ujszállási lakos ellen a szolnoki törvényszék részéről. Csődbiztos *Pálka Kálmán* törvényszéki bíró, tömeggondnok *Boleman Lajos* kis-ujszállási ügyvéd, igénybejelentési határidő március 11., felszámolás április 8. — *Weisz Lajos*, szatmári kereskedő ellen, a szatmár-nómeti-i törvényszék részéről. Csődbiztos dr. *Dezso Kálmán* törvényszéki bíró, tömeggondnok *Bakó Lajos* szatmári ügyvéd, igénybejelentési határidő január 26., felszámolás február 12.-én. — *Puroda Mária* kassai pipere árus ellen a kassai törvényszék részéről. Csődbiztos *Vályi István* bíró, tömeggondnok dr. *Vass Sándor* ügyvéd, igénybejelentési határidő január 8., felszámolás január 31. — *Hegy János* labodi lakos ellen a kaposvári törvényszék részéről. Csődbiztos *Holics Gyula* bíró, tömeggondnok *Noszlopi Gáspár* ügyvéd, igénybejelentés március 12., felszámolás március 28. — *Spitzer Jakab* aldebrői kereskedő ellen, az egri törvényszék részéről. Csődbiztos dr. *Eötvös József* bíró, tömeggondnok dr. *Schwartz Sándor* ügyvéd, igénybejelentési határidő február 19., felszámolás március 7. — *Lusztig Márkus* kaposvári kereskedő ellen a kaposvári törvényszék részéről. Csődbiztos *Havas Jenő* bíró, tömeggondnok dr. *Póór Sándor*; igénybejelentés február 23., felszámolás március 7. — *Juretics Iván* vilaszkei kereskedő ellen a szluini járásbírószék részéről, gondnok *Szkukan Miklós* szluini lakos, helyettese *Czindriu Ignác* szluini lakos, igénybejelentés január 17., felszámolás január 22.

Csődmegszüntetések. A következők elleni csődök megszüntették: *Róth Lipót* szatmári kereskedő, *özvegy Weisz Mórné* ungvári lakos, *Lauffer és Grünblatt* budapesti cég, *Schirf Farkas* derecskei lakos, *Herz Gyula* szlanczei kereskedő és *Herz W.* és fia szlanczei kereskedő cég.

Kőbányai sertéspiac, január 4. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 51—52 krajczár. Közép (páronként 251—320 kilogr terjedő súlyban) 51—52 1/2 kr. Könnyű (páronk. 250 kilogr terjedő súlyban) 52—52 1/2 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogr. felüli súlyban) 50—51 krajczár; közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 49—50 krajczár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 47—48 krajczár. Sertéslétszám: 1898, január 2. napján volt készlet 22.992 drb, január 3-án felhajtott 493 drb, január 4-én elszállított 638 drb, január 4-én maradt készletben 20.799 darab. A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Budapesti sertés-konsumvásár, január 3. A ferencvárosi konsumvásárra január 3-án érkezett 765 drb. Készlet január 2-áról 459, összes felhajtás 1224 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 861 drb.; elszállítatlan maradt 363 drb. Napi árak: 120—180 kilós 46—49 kr., 220—280 kilós 47—49 kr., 320—380 kilós 47—49 kr., malacok 40 a vásár élénk volt.

Budapesti szurómarhavasár, január 4. A mai vásárra felhozta 139 db belföldi borjút, 21 db növendék borjút és 25 drb élő juhott. Felhoztak továbbá 112 drb. élő belföldi borjút, 340 drb. élő galicziai borjút, 233 drb. élő bárányt és 119 drb. élő bécsi borjút. Napi árak élő állatokért és pedig: bárány 8 forint páronként, belföldi borju 38—44 frt, kivételesen 46 frt, növendék borju 20—22 frt 100 kilonként. Élő állatokért: belföldi borju

54—58 forint, galicziai borju 52—56 forint, bécsi borju 56—62 forint 100 kilonként, élő borjuért 6—8 forintot, kivételesen 9 forintot páronként. **Bécsi sertésvásár, január 4.** A mai vásárra 10652 darab sertést jelentettek be és a vásár elején felhoztak 4514 darab süldő és 5075 darab magyar zsirsertést, összesen: 9585 darabot hajtottak fel. Lanyha irányzat mellett jegyeztetett: I. minős. 43—44 krajczár, kivételesen 44 1/2 kr., közepes és vén sertés 41—42 krajczár, könnyű 37—40 krajczár, süldő 30—40 krajczár különként élő súlyban a fogyasztási adó nélkül.

Közlekedés.

Szállítási díjkezdmény erőtakarmányokra. Az erőtakarmány után már több esztendő óta az állattenyésztéssel foglalkozó mezőgazdák érdekében a magyar királyi államvasutakon engedélyezett viteldíjkezdmények egyrészt oly célból, hogy azokat minden igényre jogosult gazda tényleg igénybevehesse, másrészt, hogy ezen kezdmény ne legyen más oly kereskedelmi, példának okáért kiviteli célokra felhasználható, melyek ellenkeznek a kezdmény adásával szem előtt tartott célzatokkal, báró *Dániel Ernő* kereskedelemügyi miniszter által egyetértőleg a földmívelési miniszterrel az 1898-ik évre újból szabályoztattak. A szabályozás pedig olyképen történt, hogy legalább 10,000 kilogrammnyi mennyiségben feladandó *korpa, olajpogácsa, árpadara, malomkonkoly* és *kukoriczadara*-küldemények a magyar királyi államvasutak és a pécs-barcsi vasút összes állomásairól bármely magyarországi állomásra az államvasutak vonalain valamint a pécs-barcsi vasuton a *rendes (gabona) díjszabás tételénél 20 százalékkal olcsóbban fognak szállítottatni*, azon feltétel alatt, ha a küldeményeknek *kizárólag állattenyésztéssel foglalkozó gazdák*, illetve mezőgazdasági célokra való rendeltetése, a rendeltetési hely szerint illetékes és erre feljogosított vármegyei, illetve vidéki gazdasági egyesület, vagy a magyar mezőgazdák szövetsége által kiállított, a fuvarlevélhez csatolandó *igazolvány alapján* kerülnek feladásra. Ezen kezdmény rovatolás után fog alkalmaztatni és a lapunk egyik legközelebbi számához melléklendő 1898. évi díjkezdményi jegyzékben lesz foglalva. Megjegyzendő még, hogy száritott móslekre ezen kezdmény nem terjesztett ki, mert ezen czikk amugy is olcsóbb díjszabási osztályba tartozik.

Pénzügy.

Osztrák-magyar bank. Amint azt már néhány nap előtt említeni alkalmunk volt, december utolsó hetében a bank iránti hiteligenyek igen tetemesek voltak és ez a körülmény kifejezésre is jut a december 31-iki kimutatásban. A váltótárcza 32.07 millióval, a lombard 1.65 millióval emelkedett. Az érczkészletből ujabban is 1.98 milliót adott ki a bank és ezen mozgalomnak megfelelően a jegyforgalom 29.61 millióval növekedett. Az adómentes bankjegytartalék 6.38 millióra olvadt le.

Az államvasutak föltségei. A magyar királyi államvasutak igazgatósága december hó 21-én ötszázezer forintot szállított be pénztári föltségeiből a központi állampénztárba. A folyó évi beszállítás egész összege 19,500.000 forintot tesz ki ezzel az összeggel.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, január 4.

Tegnapi tudósításunkban jeleztük, hogy a washingtoni mezőgazdasági hivatalnak a „visible supply”-ról kiadandó kimutatása, a buzakészlet körülbelül két millió bushellel való gyarapodását fogja feltüntetni. A ma beérkezett távirati jelentés szerint tényleg 2,197.000 bushellel növekedett az elmúlt év utolsó hetében a látható buza, míg a tengeri raktárállománya csak 263.000 bushellel. Főleg erőlenebb statisztikai pozíciónak tudható be a tegnapi körülbelül egy ezrenyi árcsökkenés. Sajátságos, hogy a kabel, amely eddig oly beszédes volt az amerikai „corner” dolgaiban és annak minden lélegzetvételéről bulletint adott ki, néhány nap óta mit sem hallatt e spekulációs mozgalomról. Ugy véljük, hogy a decemberi terminussal e ring is szép csöndesen kimúlt. Ennek ellenében Londonból kapjuk a távirati hírt, hogy egy bizonyos oldalról, amely közel áll az amerikaiakhoz, összevásároltak kilencz millió bushel kész búzát a tengerentuli piacokon és e mennyiséget — persze nem egyszerre — Európa felé irányítják. Arról is értesít e sürgöny, hogy e fajsörözég ügynökei törekednek az egész kontinensen előkészíteni a talajt egy általános haussemozgalomra. Kár, hogy a táviró nem jelzi bővebb-

ben, hogy miként fognak hozzá az agents provokateurök nehéz feladatukhoz. Máskülönb is tele van a levegő híresztelésekkel. Bécsben is, nálunk is azt beszélik, hogy alakulóban van egy szövetség, amely a mostani olcsó áron összevásárolja a tavaszi búzát, hogy a szállítási idő beérkezével csapdába kerítse a kontremint. Nem tudjuk mi igaz e kiszivárgásokból, annyi azonban bizonyos, hogy e ringnek sem raktárról, sem tőkéről nem kell majd gondoskodni feles számmal, mivel egyszerűen fizikai körülmények akadályozzák, hogy nagy mértékben szállítsanak búzát. Hogy különbben az eladók orrát megcsapta a puszkapor szaga, kitűnik abból, hogy a deport márcziusról májusra már harmincz krajczárra szökött föl métermázsánként. Egyelőre azonban bizony lanyha nálunk az üzlet. A januári javulás csak nem akar mutatkozni. Eddig mi sem emelkedett, csak a — Duna vizállása, ez is csak szerényen. Meglehet, hogy e körülmény karöltve a verőfényes idővel, akasztja meg az üzlet fellendülését. A délután beérkezett sürgönyök szerint különben az összes európai piacokon hanyatlottak az árak. A csökkenés kitesz: Bécsben hat krajczárt, Berlinben 15 fillért, Párisban 20 centimest, Londonban 3 pence, Liverpoolban 1/4 pennyt.

Buza.

Készára üzlet búzában. Eladatott vagy 12000 métermázsa buza, ennek több mint fele oláh származék a helybeli raktárból. Az árak néhány krajczárral olcsóbbak.

Előfordult eladások búzában.

Mennyiség mmázsaiban	ó vagy új	származás	minőség megjegyzés	átadási hely	ár, netto 100 Kgr- kint	Kész- vagy 8 óra
150	új	tiszavidéki	78	Budapest	18.15	8h.
800	„	„	78	„	18.15	8h.
150	„	„	77	„	18.10	8h.
100	„	„	74	„	12.50	8h.
100	„	„	74	„	12.50	8h.
300	„	pestvidéki	77	„	18.05	8h.
100	„	„	76	„	18.05	8h.
100	„	„	76	„	18.07 1/2	8h.
500	„	fehértmegyei raktár	76	„	18.50	8h.
1000	„	„	74	„	12.37 1/2	8h.
3800	„	román	71	transitó	9.50	8h.
5000	„	„	70	„	9.25	8h.

Hivatalos jegyzések búzában.

F A J	Mint súly hektol.	100 kilogr. kézp. ára frt/ol	frt/ol	Nyug. súly hektol.	100 kilogr. kézp. ára frt/ol	frt/ol
Tiszavidéki	74	12.45	12.55	75	12.65	12.70
„	75	12.75	12.80	77	13.90	13.95
„	78	13.05	13.15	79	16.30	13.25
„	80	13.30	13.35	„	„	„
Postvidéki	74	12.40	12.50	75	12.60	12.65
„	76	12.70	12.75	77	12.85	12.95
„	78	13.00	13.10	79	13.15	13.20
Fehértmegyei	74	12.50	12.60	75	12.70	12.75
„	76	12.80	12.85	77	12.95	13.05
„	78	13.10	13.20	79	13.30	13.35
„	80	13.50	13.55	„	„	„

Raktárállomány búzában és lisztben: A fővárosi közraktárakban 186.600 métermázsa buza és 91.700 métermázsa liszt; a Silosban 57.400 métermázsa buza, a nyugati pályaudvaron 82.704 métermázsa buza és 5063 métermázsa liszt.

Határidőüzlet búzában. Kezdetben lanyha volt az üzlet, úgy hogy a tavaszi buza délig 11 frt 93 krig szorult le. E pontnál aztán véleményvásárlásokra csekély javulás állott be.

Előfordult határidőkötések búzában.

Határidő	Délkeleti és déli tőzsde			Délntáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
március	11.97	11.96-95-94-93.94	11.97	11.98	11.97	11.98
szep.	9.28	9.25-96 9.26-24-25	9.28	9.28	9.27	9.27

Hivatalos határidőjegyzések búzában.

Határidő	Déli tőzsde zárata				Lezármolás árfolyamok
	január 4. pénz	áru	január 3. pénz	áru	
márc.	11.97	11.98	12.02	12.02	—
szep.	9.27	9.29	9.28	9.28	—

Rozsa.

Készáraüzlet rozszban: Változatlan áron elkelt 3—4 vagon.

Előfordult eladások rozszban.

mennyiség mmázsaiban	ó vagy új	származás	minőség megj.	átadási hely	ár, netto 100 Kgr- kint	Kész- vagy 8 óra
100	új	pestvidéki	dobos	Bpest.	8.70	Kp.
200	„	„	„	„	8.60	„
150	„	„	„	„	8.57 1/2	„
100	„	„	konkoly.	Szabolcs	8.50	„

Hivatalos jegyzések roszban.

Table with columns for 'Ó vagy új', 'Faj', 'hektoliterenkinti súly kilogrammban', and '100 kilogramm készpénz ára'.

Raktárállomány roszban: A közraktárban 51.200 métermázsa; a nyugati pályaudvaron 17.421 métermázsa.

Határidőüzlet roszban. Kévs forgalom volt tartott áron.

Előfordult határidőkötések roszban.

Table with columns for 'Határidő', 'Délleti és déli tőzsde', and 'Délutáni tőzsde'.

Hivatalos határidőjegyzések roszban.

Table with columns for 'Határidő', 'Déli tőzsde zárlata', and 'Leszámoló árfolyamok'.

Takarmányfélék.

Készárüzlet takarmányfélékben. Árpa szilárd, zab változatlan, tengeriben nincs kereslet.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Table with columns for 'Mennyiség mázsában', 'Faj', 'minőség', 'Állomány helye', 'ár nettó száz kilogr. kint.', and 'Kézp. vagy 3 óra'.

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Table with columns for 'Áru', 'Ó vagy új', 'Faj', 'Hektoliterenkinti súly kg-ban', and '100 kg. készp. ártól'.

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárakban 71.000 métermázsa árpa, 15.600 métermázsa zab, 111.700 métermázsa tengeri. A Silosban 1400 métermázsa zab, 20.200 métermázsa tengeri.

Határidő-üzlet takarmányfélékben: Tengeri lanya. Zab teljesen üzletellen.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Table with columns for 'Áru', 'Határidő', 'Délleti és déli tőzsde', and 'Délutáni tőzsde'.

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Table with columns for 'Áru', 'határidő', 'Déli tőzsde zárlata', and 'Leszámoló árfolyamok'.

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1897. évi január hó 2-án este 6 óráig január 3-án este 6 óráig Budapestre vasúton és hajón érkezett s innen elszállított gabonakideményekről és a budapesti fővármihatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségéről a következő kimutatást teszi közzé:

Table with columns for 'Az áru megnevezése', 'Érkezett', and 'Elszállított'.

Table with columns for 'helyi forgalomban' and 'a fővármihatalnál előjegyzett'.

A fővármihatalnál előjegyzett:

Table with columns for 'Az áru megnevezése', 'Az áru megnevezése', and 'A vizskivitelre előjegyzett mennyiség métermázsa'.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, január 4.

Feltűnő szilárdság uralkodott ma ismét a tőzsdén. Az a körülmény, hogy Berlinben már tegnap a magán-discont 3 1/4 %-ra lement, amiben a nagy pénzbőség kezdetének jelét látták, az első oknak tekinthető, mely a mai vásárlási kedvet megindította. Nyomban a megnyitásra következett az a hír, hogy Bécsben az alpesi bányák részvényeiben mutatkozó határozott hausse megszilárdította az egész vonalat és kiválóan a korláton belül forgalomba kerülő értékeket. Délben aztán hírt hozták, hogy a képviselőházban a provizorium javaslatát általánosságban elfogadták; erre a contremine sürgősebben kezdett fedezni. A telefon ezt a hírt megvitte azonnal Berlinbe is, honnan az egy perc alatt érkezett felelet az volt, hogy vásárolják nálunk a berlini tőzszerék számára a nemzetközi értékeket. Berlinben és Párisban a bányáértékek egyáltalán szilárdak voltak ma az egész nap és ez is növelte a jó hangulatot. Végül följegyzendő, hogy ama budapesti bankok, kiknek jelentékenyebb összeköttetési vannak a tőzsdéüzletben résztvevő magán-körökkel, szintén vásárlásokat eszközöltek a kiválóbb helyi értékekben, különösen közutiakban és villamosokban; ami azt mutatja, hogy a nagyközönség is kezd mozogni és hogy a contremine szükségesszerű fedezetei, vásárlásra indítják a véleményt is. Mind ezen kedvező mozzanatoknak az volt az eredménye, hogy a mindennapi forgalomban szereplő értékek egész vonalán az árak a tegnaphoz képest 2-3 forinttal, sőt többel is emelkedtek, aminthogy ez alább közölt rendes összehasonlító kimutatásunkból is kiderül.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 382-384, Jelzálogbank 271.50-273, Leszámító bank 248.75-249.75. Osztrák hitelrészvény 353.70-354.60, Osztrák-magyar államvasut 339.75-340.75, Közuti vaspálya 391-391.75, Villamos vasut 277, Rimamurányi 248.25-249, Általános közszénbánya 122.

Délleti 11 órákor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 354.50, Magyar hitelrészvény 383.75, Aranyjradék 121.10, Koronajradék 99.60, Leszámító bank 249.25, Jelzálogbank 272.25, Rimamurányi 249, Osztr.-magy. államvasut 340.50, Ipar és kereskedelmi bank 101, Déli vasut 77, Villamos vasut 276.75, Közuti vasut 391.50.

A délitőzsdén előfordult kötések: kereskedelmi bank 1426-1428, egyesült fővárosi takarékpénztár 1195, Danubiás 100, közuti vaspálya 392-394, villamos vasut 277-277.50, váltó Párisra 47.52 1/2 forint, magyar hitelrészv. 383.80-384.25, ipar és kereskedelmi bank 101-102, jelzálogbank 272.75-273.50, leszámító bank 249.75-250.50, rimamurányi 249-249.50, osztrák hitel. 354.30-355.30, osztrák-magyar államvasut 340.25-341 forinton.

Dijbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2.50-3 frt; 8 napra 5-6 frt; január végére 10-11 frt.

Délutáni 1 óra 30 percékor zárulnak:

Table with columns for 'Magyar aranyjradék', 'Magyar koronajradék', 'Magyar hitelrészvény', 'Magyar ipar és keresk. bank', 'Magyar jelzálogbank', 'Magyar leszámító bank', 'Rimamurányi vasmű', 'Osztrák hitelrészvény', 'Déli vasut', 'Osztr.-magyar államvasut'.

Az utőtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 355-356.80, Magyar hitelrészv. 384-385.50, Osztrák-leszámító bank 250-251.-, jelzálogbank 274.25 osztr. magyar államvasut 340.25-341.10, villamos vasut 277.50, közuti vasut 393.75-396.- frton köttetett.

Délután 4 órákor zárulnak:

Table with columns for 'Osztrák hitelrészvény', 'Magyar hitelrészvény', 'Osztr.-magyar államvasut', 'Leszámító bank', 'Jelzálogbank', 'Rimamurányi vasmű', 'Közuti vaspálya', 'Villamos vasut', 'Ipar és keresk. bank', 'Déli vasut'.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, január 4. A terményüzletben ma nem volt forgalom. Az árak nem változtak.

Hivatalos jegyzések.

Table with columns for 'Faj', 'Ar 100 Ekegrammonként', and 'Ft'.

Budapesti vásárocsarnok.

Budapest, jan. 4. A mai vásár irányzata nagyban való forgalomban és az egyes cikkeknel a következő volt: Husnál a forgalom lanyha, árak hanyatlottak. Baromfinál csendes, árak csökkentek. Halban csendes, árak hanyatlottak. Tej és tejtermékeknel élénk. Tojásnál csendes, árak szilárdak. Zöldségnél lanyha. Gyümölcsnél csendes. Fűszereknél csendes. Időjárás: derült, enyhe. A központi vásárocsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Has. Marhahus hátulja I. 46-56 frt, II. 40-46 frt. Birkahus hátulja I. 30-38 frt, II. 28-30 frt. Borjubus hátulja I. 60-64 frt, II. 50-56 frt. Sertésus elsördülő 50-50.0 frt, vidéki 46-49 frt. (Minden 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 60-72 kr (kilonkint). Sertészsír hordóval 53.0-54.0 frt (100 kilonkint). Baromfi (élő) Tyúk 1 pár 80-1.10 frt. Csirke 1 pár 0.70-0.90 frt. Lud hizott kilonkint 0.48-0.52 frt. Különfélék. Tojás 1 láda (1440 drb) 38.0-41.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 2-5.00 frt. Petrezselem 100 kötés 3.00-6.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14-18 frt. Bab nagy 100 kiló 10-16 frt. Paprika I. 100 kiló 30-52 frt, II. 18-30 frt. Vaj közöns. kilonkint 85-95 frt. Vaj-téa kilonkint 1.10-1.40 frt. Burgonya-rözsza 100 kiló 2.00-2.80 frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.30-3.20 frt. - Halak. Harsa (élő) 0.60-1.20 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.40-0.80 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30-0.60 frt.

Szesz.

Budapest, jan. 4. Az irányzat változatlan. Finomított szesz nagyban 55.75-56.25 forint, kicsinyben 56.50-56.75 forint. Élesztőszesz nagyban 55.75-56.- forint, kicsinyben 56.50-56.75 forint. Nyersszesz adózva nagyban 54.75-55.25 forint, kicsinyben 55.50-55.75 forint. Nyersszesz adózatlan (exknt.) 14.75-15.- frt. Denaturált szesz nagyban 19.25-19.50 frt, kicsinyben 19.50-19.75 frt. Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, január 4. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra 18.20-18.60 frton kelt el. Zárlatjegyzés 18.30-18.50 frt.

Prága, jan. 4. Adózott tripló szesz nagyban 54 frt azonnali szállításra. Adózatlan szesz 17.50 frt nagyban.

Trieszt, jan. 4. Kivitali szesz tartályokban szállítva 90.% hektoliterenkint nagyban 11 forint azonnali, február és ápriliara 10 1/4-10 3/4 frt szállításra.

Berlin, jan. 5. Szesz helyben 37.80 márka = 22.22 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literszázalék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Páris, jan. 5. Szesz folyó óra 43.- frk = 22.66 frt; decz-re 43.- frk = 22.86 frt; négy első óra 43.25 frk = 22.80 frt; májustól 4 óra 43.- frk = 22.66 frt. Az árak 10,000 literszázalékonként 1/4.% leszámítóval értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55.

Ozukur.

Prága, jan. 4. Nyerscukor 88% cukortartalom alapján franco Auszig, azonnali szállításra 18.32^o forint október-decemberi szállításra 18.90 forint.

Hamburg, jan. 4. Nyerscukor f. o. h. Hamburg azonnali szállításra 9.40 márka, februári szállításra 9.50 márka, májusi szállításra 9.77 márka. Irányzat nyomodt.

Páris, jan. 4. Nyerscukor (88 fok) kész áru 29.50.-80.- frk, fehér-cukor novemberre 32 1/2 frk, decemberre 32 1/2 frk, 4 első óra 32.75 frk.

4 óra májustól 33.1/2 frk. Finomított készáru 101.50—102.— frk.

London, jan. 4. Jávaczukor 11.1/2 sh., szilárd. Nyers- és jegyezett cukor szilárd, de nyugodt; finomított darabzucorban meglehetősen üzlet, ártartó. Külföldi tört ártartó. Jegyezett: készáru 11.2 1/4 shilling, márcz.-ápr.-ra 11.3 1/2 sh, május-aug.-ra 11.6 1/4 sh. Répaczukor eleinte bányadt később ártartó, a zárlat inkább magasztabb. Német (88%) januárra 9.6 1/4 shilling, februárra 9.8 1/4 shilling, áprílusra 9.9 1/4 shilling, májusra 9.9 1/4 shilling, júniusra 9.11 1/4 shilling. Határidő-üzlet: januárra 9.6 1/4 sh, februárra 9.7 1/2 sh, márcziusra 9.9 sh, áprílusra 9.9 1/4 sh, májusra 9.10 1/2 shilling, júniusra 9.11 1/4 shilling.

Olajok.

Páris, jan. 4. Repceolaj folyó óra 56.— frk (= 26.36 frt); januárra 56.— frk (= 26.36 frt); négy első óra 56.25 frk (= 26.48 frt); négy óra májustól 56.75 frk (= 26.24 frt). Árak 100 kilonkint értendőek. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, jan. 4. Repceolaj helyben 56.— márka (= 32.93 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Köln, jan. 4. Repceolaj májusra (hordóval). 60.— márka (= 35.28 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

London, jan. 4. Repceolaj 24.6 shilling, Lenolaj 15.3 sh. Gyapot magolaj 18.10 1/2—14.4 1/2 sh. Terpentin 23.9 sh.

Petroleum.

Hamburg, jan. 4. Petroleum helyben 4.80 márka = 2.82 frt.

Antwerpen, jan. 4. Petroleum fin. helyben 14.50 frank = 6.88 frt.

Bréma, jan. 4. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.91 frt.

Newyork, jan. 4. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphában 5.35 cents; United Rife Line Certificated deczemberre 65.—; Nyers petroleum deczemberre 5.95.

London, jan. 4. Petroleum, amerikai 4 1/2—4 1/2 sh., orosz 4 1/2—4 1/2 sh.

Kávét, tea, rizs.

London, jan. 4. Santos határidő nyugodt, a zárlat szilárd. Jegyezett: márcz.-ra 33.9 sh., máj.-ra 34.3 sh., jul.-ra 34.6 sh., szept.-re 34.9 sh., decz.-re 35.3 sh. Tea: a piac még zárva van. Rizs: ártartó, meglehetősen keresve.

Fémek.

London, jan. 4. Réz, G. M. Bráude 48 3/16—48 7/16 font sterling készáru és 48 3/8—48 7/8 font sterling 3 óra; best sel. 52—52 1/2 font sterling. Ón: finom külföldi 62 3/8—62 7/8 font sterling készáru és 63 1/16—63 1/8 font sterling 3 óra. Ólom: angol 12 5/8—12 3/4 font sterling; külföldi 12 1/2 font sterling. Horgany: külföldi 18 1/8 font sterling. Higany: 6.176 font sterling első és 6.17 font sterling, másodkézből. Vas: A glasgovi nyersvaspiac bányadán indult és ártartóan zárult. Zárlatárak: 45.4 sh. készáru és 45.7 sh. egy óra; Cleveland 40.3 sh. készáru és 40.5 1/2 sh. egy óra; Hematit 48.3 1/2 shilling készáru és 48.6 1/2 sh. egy óra; Middlesbrough 49.3 shilling készáru és 49.6 shilling egy óra. A nyersvaskészlet Glasgoban 338.240 és Middlesbroughban 50.571 tonna.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, január 4. A csökkentett amerikai kukusok és a többi gabonapiacról érkeztetett lanyha jelentések a kedveltséget fokozták, úgy hogy a határidők kurzusa ma ismét lényegesen csökkent. Ellenben az effektív buza ára tartotta magát. Kötött: buza tavaszra 11.81—11.83, rozs tavaszra 8.83—8.84, tengeri május-júniusra 5.58—5.55 fontinton.

Hivatalosan jegyezett:

Buza tavaszra 11.81—11.83, rozs tavaszra 8.82—8.84, tengeri máj.-jun. 5.55—5.56, zab tavaszra 6.65—6.67, repce jan.-febr. 13.50—13.60.

Boroszló, január 4. Buza helyben 19.— márka (= 11.17 frt) sárga. Buza helyben 18.90 márka (= 11.11 frt). Rozs helyben 14.80 márka (= 8.70 frt). Zab helyben 13.90 márka (= 8.17 frt). Tengeri helyben 12.— márka (= 7.06 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, január 4. Buza holsteini 180—188, márka (= 10.50—11.15 frt). Rozs meklenburgi 140—150 márka (8.23—8.82). Rozs orosz 108—109, márka (= 6.35—6.41 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Páris, január 4. (Megnyitás.) Buza folyó óra 29.25 frank (= 13.94 frt.). Buza februárra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza márcz.-ápr. 28.50 frank (= 13.72 frt). Buza 4 óra májustól 28.50 frank (= 13.58 frt). Rozs folyó óra 18.10 frank (= 8.61 frt). Rozs február hóra 18.25 frank (= 8.69 frt.). Rozs márcz.-ápril 18.25 frank (= 8.68 frt.). Rozs 4 óra májustól 18.50 frank (= 8.80 frt) minden 100

kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 forint.

Páris, január 4. (Zárlat.) Buza folyó óra 29.30 frank (= 13.97 frt). Buza februárra 29.25 frank (= 13.94 frt). Buza márcz.-ápr. 28.90 frank (= 13.77 frt). Buza 4 óra májustól 28.75 frank (= 13.70 frt).

London, január 4. Gabona nyugodt, változatlan árakkal. Uszó gabonából buza nyugodt, de ártartó, árpa szilárd, tengeri ártartó. Hozatalok: buza 27.181, árpa 28.288 és zab 105.363 qu.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, január 4. A mai tőzsde eseményét az alpesi bányá részvények újabb nagymérvű emelkedése képezte, amelyek prágai számlára nagy tételben vásároltak. E vásárlások, nemkülönben a Budapestre érkező kedvező politikai hírek buzdították a spekulációt és általános áremelkedést eredményeztek. Mindvégig szilárd maradt a hangulat és úgy a korlátban mint a kulisszában élénk üzlet fejlődött magasabb árakon.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 354.12—354.87, Anglo-bank 160.25, Länderbank 219.—219.75, Magyar jelzálogbank 271.50, Magyar hitelrészvény 383—384.50, Osztrák magyar államvasut 339.25—340.50, Déli vasut 77.75—78.50, Elbevolgyi vasut 263—263.25, Lemberg esernowitzi vasut 294.75, Alpési bánya 137—140.25, Dunagőzhajzási részv. 450, Rimamurányi 248—249.50, Brüxi kőszénbánya 289, Magyar általános kőszénbánya 121.50 Fegyvergyár 298—298.50, Nemzetközi villamossági 327.50, Dohányrészvény 133—133.75, Osztr. aranyjárdék 121.70, Magyar koronajárdék 99.62—99.65 Török sorsjegy 60.40—60.90 frton köttelet.

Dél előtt 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 354.62, Magyar hitelrészvény 383.50, Anglo-bank 160, Länderbank 219.25, Osztr. magyar államv. 340.25, Déli vasut 78.50, Alpési bánya 140, Rimamurányi 249.25, Májusi járadék 102.05, Török sorsjegy 60.70.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 355. Magyar hitelrészvény 384.50, Länderbank 219.25, Unionbank 292.50, Anglo-bank 160.—, Bankverein 257, Osztrák-magy. államvasut 341, Déli vasut 78.50, Elbevolgyi vasut 263.50, Északnyugoti vasut 248.50, Alpési bánya 141, Rimamurányi 249.25, Prágai vasipar —, Májusi járadék 102.05, Magyar koronajárdék 99.65, Török sorsjegy 60.80, Német márka 53.77.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjárdék 121.10, Magyar koronajárdék 99.50, Tiszai kölcsönorsjegy 139.50, Magyar földtehermentesítési kötvény 96.70, Magyar hitelrészvény 385.50, Magyar nyereségekölcsön sorsjegy 152.50, Kassa-oderbergi vasut 190.—, Magyar kereskedelmi bank 1430.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 101.—, Magyar keleti vasut államkötvények 122.—, Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 251.—, Rimamurányi vasrészvénytársaság 249.50, 4.2%-os papírjárdék 102.10, 4.2%-os ezüstjárdék 102.10, Osztrák aranyjárdék 121.50, Osztrák koronajárdék 102.20, 1860. évi sorsjegyek 144.25, 1864. évi sorsjegyek 188.—, Osztrák hitelrészvény 356.75, Angol-osztrák bank 160.—, Unionbank 295.—, Bécsi Bankverein 258.50, Osztrák Länderbank 219.25, Osztrák-magyar bank 947.—, Osztrák-magyar államvasut 340.75, Déli vasut 80.—, Elbevolgyi vasut 263.—, Dunagőzhajzási részvény 451.—, Alpési bányarészvény 140.70, Dohányrészvény 131.50, Husz frankos 9.51 1/2, Cs. kir. vert arany 5.68, Londoni váltóár 119.95 Német bankváltó [53.77, Osztr. hitelsorsjegy 197.25.

Bécs, január 4. (Utőtőzsde.) Az irányzat szilárd volt. Osztrák hitelrészvény 356.75, Magyar hitelrészvény 385.50, Anglo-bank 160.25, Bankverein 259.—, Union-bank 295.50, Osztrák Länderbank 219.25, Osztrák-magyar államvasut 340.87, Déli vasut 80.—, Elbevolgyi vasut 263.—, Északnyugoti vasut 249.—, Dohány-jövedék —, Rimamurányi vasut 249.50, Alpési bányarészvény 141.20, Májusi járadék 102.10, Magyar koronajárdék 99.60, Török-sorsjegy 60.60, Német birodalmi márka 58.81.

Berlin, január 4. (Tőzsdei tudósítás.) A megnyitás szilárd. Vasutak magasabbak. Futólagosan gyengülés, A zárlat szilárd. Magánkamatláb 3 1/2 %.

Berlin, január 4. (Zárlat.) 4.2% ezüstjárdék 102.—, 4% osztrák aranyjárdék 103.20, 4% magyar aranyj. 103.20, osztrák hitelrészvény 223.20, magyar koronajárdék 100.40, déli vasut 84.90, osztr. magyar államvasut 144.70, Károly Lajos-vasut 107.20, orosz bankjegy 216.60, bécsi váltóár 169.90, 4% új orosz kölcsön 67.20, magyar beruházási kölcsön 102.50, olasz járadék 95.10. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 4. (Utőtőzsde.) Osztrák hitelrészvény 223.90, déli vasut 84.90, osztrák-magyar államvasut 144.90. Az irányzat egyenlőtlen.

Frankfurt, január 4. (Zárlat.) 4.2% papírjárdék 86.50, 4.2% ezüstjárdék 86.50, 4% osztrák

aranyjárdék 103.20, 4% magy. aranyj. 103.10, magy. koronajárdék 100.30, osztrák hitelrészvény 300.62, osztrák-magyar bank 800.—, osztrák-magyar államvasut 293.25, déli vasut 71.—, északnyugoti vasut 208.—, elbevolgyi vasut 226.50, bécsi váltóár 169.95, londoni váltóár 20.39, párisi váltóár 80.90, bécsi bankverein 220.50, Uniobank —, villamos részvény 139.—, alpesi bányarészvény 119.25, 3% magy. aranykölcsön 91.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 4. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 301.62, Déli vasut 71 1/2, Osztrák-magyar államvasut 293.37. Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 4. (Zárlat.) 4.2% ezüstjárdék 86.75, osztr. hitelrészv. 301.50, osztr. magyar államvasut 734.50, déli vasut 170.50, olasz járadék 95.—, 4% osztr. aranyj. 103.50, 4%-os magyar aranyj. 103.25. Az irányzat: szilárd.

Páris, január 4. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.05, 3 1/2% francia jár. 107.20, olasz járadék 96.62, osztrák földhitelrészv. 1260.—, Osztrák magy. államv. 740, Francia tórl. jár. 103.35, ottomanbank 568, párisi bank-részvény 898, osztrák Länder-bank 485, alpesi bányarészvény 235. Az irányzat szilárd.

London, január 4. (Zárlat.) Angol consolok 113.5 1/2, déli vasut 7.25, spanyol járadék 60. 1/2, olasz járadék 93.25, 4% magy. aranyjárdék 101.—, 4% rupia 63. 1/2, Canada pacificvasut 84.75, leszámitolási kamatláb 2.75, ezüst 27. 1/2. Az irányzat nyugodt.

New-York, január 4. ezüst 57.25.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1898. január 4-én reggel 7 órakor.

Table with columns for locations (Állomások), wind speed (Legnyomás mm., 700 m.), barometric pressure (A hőmérséklet Celsius szerinti), and other weather data. Locations include Arvavárta, Salmezbánya, N.-Szombat, Magyar-Ovár, O-Gyalla, Budapest, Sopron, Herény, Keszthely, Záhara, Fiume, Cirkvenica, Pancsova, Zsombolya, Arad, Szeged, Szolnok, Eger, Debreczen, Kismárk, Ungvár, Szatmár, Nagy-Várad, Kolozsvár, Nagy-Szeben, Bécs, Szászberg, Klagenfurt, Póla, Lesina, Sarajevo, Torino, Florencia, Róma, Nápoly, Brindisi, Palermo, Malta, Zürich, Biarritz, Nizza, Páris, Kopenhága, Hamburg, Berlin, Christiansund, Stockholm, Szent-Pétervár, Moszkva, Varsó, Kiew, Odessza, Szula, Szófia, Konstantinápoly.

A légnomás eloszása egyöntetűbb lett. A magas nyomás Közép- és Kelet-Európát borítja és az Alpések táján éri el maximumát (776 mm.-t). Az alacsony nyomás Európa északnyugoti szélét érinti.

Az európai időjárás tulajdonképpen száraz, csapadék volt Angliában, részben a német tengerparton és a Fekete-tenger vidékén. Erős fagy Erdély kivételével egyáltalán nem volt.

Hazánk időjárási viszonyai nem változtak. Számot tevő csapadék nem volt, a hőmérséklet csupán a keleti megyékben ment — 5, illetőleg — 10° alá, míg másutt éjjel csak gyenge fagy volt, nappal pedig gyenge olvadás állott be.

Száraz idő és lassan sütyödő hőmérséklet várható.

VIZÁLLÁS.

— Január 4-én. —

Table for water level measurements (VIZÁLLÁS) with columns for location (Folyó), measurement (Vizméreés), and date (Január 4-én). Locations include Danube (Danubius), Tisza, Szamos, Szentmárk, Laboreza, Ungvá, Gyóna, Szabolcs, Csenger, Szentmárk, Munkács, Homonna, Ungvár, Békés, Gyóna, Gy.-Fehérv., Arad, Makó, Temevár, Temesvár, Békés, Mura.

Lelek magyarázata: * = Jéges víz; + = 0 felett; — = 0 alatt; < = áradt; > = apadt; ? = kötszög.

Felelős szerkesztő: Lipcsey Ádám.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. január 4-én.

Main table containing market data for various securities, organized into sections: I. Államadósság (Government Debt), II. Más közkölcsonök (Other Public Loans), III. Záloglevelek és kölcsönkötvények (Mortgage Bonds and Loan Certificates), IV. Elsőbbségi kötvények (Preferred Securities), V. Bankok részvényei (Bank Shares), VI. Takarékp. részvényei (Savings Bank Shares), VII. Biztosító-társ részv. (Insurance Company Shares), VIII. Gőzmalomok részv. (Steam Mill Shares), IX. Bányák és téglagy. r. (Mines and Brick Works), X. Vasművek és gépgy. r. (Iron Works and Machinery), XI. Könyvnyomdak r. (Printing Works), XII. Különféle vált. részv. (Various Exchange Shares), XIII. Közleked. vált. részv. (Transportation Exchange Shares), XIV. Sorhajjak (Savings Bonds), XV. Pénzjegyek (Paper Money), XVI. Váltók árfolyamai (Exchange Rates), XVII. Határidőre kötött értékp. (Terminals Securities).

A feljegyzés értéktőzsdén készült, azaz a tőzsdén árszabókatól származó árjegyzék alapján készült.

A közönséghez.

Az *Országos Hirlap* pártoktól, kormánytól, egyéni és üzleti érdekektől, cselóktól független, szabadelvű politikai napilap.

Erős, de nem durva hang; bátor, de nem személyeskedő kritika; minden irányban való tisztesség a mi újságírásunk sarkalatos hitágazata.

Az *Országos Hirlap* rendületlen híve a szabadelvűségnek, mert ez a legbiztosabb módja a *magyarság faji erősödésének*.

Az *Országos Hirlap* jól értesültségéről, magas irodalmi színvonaljáról tanuskodják napról-napra maga a lap.

Mikszáth Kálmán főszerkesztő a lap minden számában ir valamely rovatban.

Az *Országos Hirlap* sűrűn közli:

„A t. házból” című országgyűlési karczolatokat, természetesen régi mesterük, *Mikszáth* Kálmán tollából. Nemkülönbben megjelenik koronkint a léha képviselő *Kathághy* Menyhért is, nejehez írott vidám leveleivel.

„A Rókautat”, *Sudermann* költői szép regényét, mely az újabb romantika igaz gyöngyei közé tartozik, január hónap első hetében követni fogja *Mikszáth* Kálmánnak

„Az új Zrinyiász”

című hosszabb satirikus politikai rajza.

Az *Országos Hirlap* a rendelkezésére álló összes, jelentékeny szellemi és anyagi erőt arra használja, hogy becsületes, komoly, értékes munkával, minden ízében kifogástalan, jó magyar lappal hálálja meg azt a példátlan s igazán meghatározó érdeklődést, melyet, nagylelkűen előlegezett bizalom gyanánt, a magyar közönség iránta, tulajdonképeni megjelenése előtt is már hatalmasan tanúsított.

Az *Országos Hirlap* előfizetési ára:

egy évre: 14 frt, negyedévre: 3 frt 50 kr
félévre: 7 frt, egy hónapra: 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr.

A vidéken 5 krajczár.

Az *Országos Hirlap* szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., József-körút 65.

Ujjonnan belépő előfizetőinknek az eddig megjelent regényfolytatásokat kívánságukra azonnal megküldjük.

Rongyos János milliói.

— Octave Mirbeau-tól. —

Rongyos János elfáradt a hosszú menésben, leült hát az útszélen. A nap áttörte a ködöt, kiszivta a földből a fagyot, megpuhította a gyepet s vízzé olvasztotta rajt a zuzmarát. Senki sem mutatkozott az uton. Toprongyos János leemelte hátáról kavicsokkal teletömött tarisznyáját, kivette belőle a kavicsokat s sorba rakva megszámlálta őket. Mikor elkészült velők, újra visszatette nagy gondosan a tarisznyába.

— Mind megvan... Még mindig teljes a tíz millióm... Igazán furcsa!... Hiában adogatok belőle mindenkinek — mert nem vagyok rossz, keményszívű gazdag — soha sem hiányzik egy sem. Tíz millió! Mindig annyi!

Megemelte a tarisznyáját és főlshajtott. Milyen nehéz hurezolni ezt a tíz milliót!... A vállam már csupa seb, a derekamat nem bírom... Ha élne a feleségem, segítene rajtam. Derék asszony volt és erős, mint egy ló. De meghalt... meghalt a nagy gazdagsága miatt... A fiam is meghalt, nem tudni miben... Most egészen egyedül vagyok erre a teherre... Nincs elég erőm hozzá... Egy kis kocsi kéne. Elhuznám magam, vágy tartanék kutyát, a melyik huzná. Istenem, de elfáradtam!... És milyen hideg van, pedig a nap itt. Senki sem sejtí, hogy milyen szegény... és sajnálatraméltó emberek néha a milliómosok. De mennyire sajnálatraméltók, édes istenem! Ime, nekem tíz millió van. Elvitáhatatlan, hiszen itt tartom a tarisznyámban... Nos! megakadályozza az, hogy itt legyek az ut szélén... akár csak egy csavargó!... Pedig ma karácsony napja van!... Még a

MINDENFÉLE.

Miért szerencsétlen szám a 13? Miért nem akarunk tízenharmadiknak leülni egy asztálhoz? Ennek a babonának az eredetét ismertetni most Sünde Gyula egy berlini folyóiratban. Régen, nagyon régen a család ősenek sírját tekintették házi tűzhelynek. Ott lakik — így tartották — a lelke; az az ő lakása. A nomád világban a legrégebb tulajdon a sír volt. Ott időzött az elhunyt és melléje adták fegyvereit, szerszámait. De mint az életben, úgy a halál után is jó és rossz szellemek vegyest settenkednek a lélek körül. — A rossz szellemeket pedig nem szabad megboszantani, ezért a családbelieknek mindent meg kellett tenniük, hogy őket jó hangulatban tartsák. Világért sem volt szabad egy nekik tetsző szertartást elmulasztani; e ceremóniák persze elég furcsák voltak. Így ha sistergett egy szikra, néhány csöpp tejet kellett a tűzre permetezni, ünnepnapokon pedig különböző ételeleket dobtak a tűzbe, többnyire édes kását és lepényt. Az étkezők a halottnak is szántak egy részt, azt tartva, hogy ő is velök van. Rendszerint tízenketten gyültek össze — az apostolok számának megfelelően — a halottat pedig a tízenharmadiknak tekintették. Idővel keletkezett aztán az a babonás hit, hogy a tízenharmadik, vagyis a számfölötti nem halottat jelent ugyan, de jelölt a halálra.

Csempész-históriák. *Amsterdamból* írják: A belga vámőrök néhány nap előtt agyonlőttek egy csempészt, aki hollandi marhát hajtott keresztül a belga határon. Ez a csempész már a második áldozata a Hollandia ellen elrendelt marhazárlatnak, mert röviddel ezelőtt, német határőrök szintén agyonlőttek egy csempészt. Aki azonban azt hiszi, hogy az ilyen esetek elrettentik a csempészeket, az nagyon téved, mert alig záródott be a sír az ilyen szerencsétlen véget ért csempész holtteste fölött, már három-négy követője is akadt. Valami sajátosság varázsának és vonzóerejének kell lennie a csempészetnek, olyannak mint a vadorzásának, mert az anyagi haszon éppenséggel nem akkora, mint amekkorának hiszik. Sokszor hetekig nincsen üzlet, a díját csak akkor fizetik meg a csempésznek, ha a marha teljes biztonságban van, ami nagy szó, mert sokszor csak a marhavásáron, de sőt 10—12 kilométernyire a határtól veszik a hivatalnokok zár alá a jószágot. Azután meg a csempész életmódja sem nagyon csábító: egész éjelet a legkeményebb hidegben, hóban kell eltöltenie, hogy elkerülhesse a

vámőr figyelmét; még legközelebbi családtagjainak sem szabad tudniok, hogy hová ment; ha nincs alkalom arra, hogy a marhát átsempészhesse, akkor, hogy unalmát elűzze, iszik s így a csempész akaratlanul is iszákossá válik, úgy, hogy csak a csapszékben érzi magát jól; azt ugyan nem mondja meg senkinek, mi az ő foglalkozása, de rendszeren, kopott ruházata, gondozatlan külseje csakhamar elárulja, miféle mesterséget folytat. A lakosság a csempészben egyáltalán nem lát rossz embert, mint a tolvajban, vagy a betörőben, de azért mégsem szívesen érintkezik vele, bár adandó alkalommal szívesen igénybe veszi szolgálatait. A csempészés bizonyára jövedelmezőbb mesterség volna, ha a készlet nem játszanék akkora szerepet. A vámőrök sokszor ravaszsgal ütnek rajt a csempészeken: egy-egy tehénrel átértesztik őket a határon, hogy bátorságot kapjanak, s mikor azután a sikerükön felbuzdulva, nagyobb szállítmánnyal érkeznek eléjük a csempészek, elcsipik őket.

Jeanne d'Arc boldoggá avatása. Monsignore Touchet orléansí érsek most tért vissza Rómából, ahol a pápánál tiszteltgett az orléansí szűz boldoggá avatása érdekében. Ő volt megbízva a Jeanne d'Arcra vonatkozó adatok összegyűjtésével és az az iratcsomó, amelyet megbízatása eredményeként a szent atya elé terjesztett, nem kevesebb, mint kétezer lapra terjed. Érdekes, hogy két-százhetvenegy hasonló ügy van most a római kúria előtt, de a pápa megígérte Touchet-nak — így beszélte el az érsek a „Figaro” egy munkatársának — hogy az orléansí szűz ügyét első sorban intézteti el. Így is talán el fog húzódni a dolog öt esztendőig! Touchet megkérte a szentséges atyát, hogy siettesse a beatifikációt egész Franciaország érdekében, mert az atheiizmus ott rohamosan terjed. A pápa különben, nyolcvannégy éve daczára, szemüveg nélkül olvas, még félhomályban is és emlékező tehetsége is kitűnő. Mikor a kihallgatás végén Touchet megkérte, hogy küldje papai áldását Demoyers érseki helynököknek, XIII. Leó így szólt:

— Demoyers, Demoyers! Nemde, ez az az öreg vikárius, akinek számára én 1895-ben egy praelaturát kért tőlem?

— Ő az, szentséges atyám — felelt az érsek. Ma kilencvenegy éves és majdnem ép oly friss, mint Szentséged. A pápa azután így szólt:

— Ha meg fogok halni, mondja meg Franciaországnak, hogy az öreg pápa nagyon szerette és hogy Franciaországot szeretve halt meg.

— Nem vagyok, fájdalom, abban a helyzetben — így hangzott a válasz — hogy Franciaországgal beszélhetnék, de el fogom mondani szívesen szóra püspöki meggyémnek.

— Nem, nem — tiltakozott a Szentatya. — Ön azt el fogja mondani Franciaországnak...

szegény ember is libapecsényét eszik ilyenkor vidáman pattogó tűz mellett... Igazán, ez érthetetlen!...

A nedvség átjárta rongyait, helyet változtatott az útszélen.

— Igazán — beszélt tovább — vannak pillanatok, amikor jobb szeretnék magam is szegény ember lenni... amilyenél annyi sokkal találkozom az utakon... Szegény koldus, aki egy garast sem mondhat a magáénak s a járó-kelők könyörületeségéből él.

Végignézett az uton, jobbra is, balra is; megcsóválta a fejét s újra főlshajtott:

— Igaz, hogy senki, de senki sem jár erre!

Rongyos János csaknem meztelen volt, annyira elrongyolódott a ruhája... De még csak rongyok sem takarták, hanem szennyves foszlányok, melyeket a rájuk tapadt sár ragasztott egymáshoz itt-ott. Vörösen és kicsérépésedve kandikált elő a bőre ujjasának rongyai közül. Szalmatörmelékkel, szövetfoszlányokkal, pchelyszálakkal volt tele a szakálla, mely bozontoságában verébfelekhez hasonlított.

Kaparászott a zsebében s egy darab száraz kenyert vett elő belőle, keményet és feketét, mint a köszén; lassan, tempósan ette. Fogai között úgy ropogott a kenyér, mintha kavicsot morzsolna volna.

Időnkint pedig félbehagyta az evést és tele szájjal, vérző innyel mondta:

— Igazán, nem értem a dolgot... Tíz millióm van... Itt van mindig a kezem ügyében... Elvehettek belőle annyit, amennyit akarok... És ugyancsak ostoba volnék, ha nem vönnék, mert hiszen rögtön kiegészítődik, mihelyt elköltöm. Amikor már nincs... megint van... mindig van... Böven osztogatom min-

den szegénynek, akit előtalálok utamon... a sétáló katonáknak... a görnyedten járó törődött aggastyánoknak... a napfényben furdó sövények hosszán dalolva haladó csinos leányoknak... Szórom a világnak mind a négy tájéka felé... még sem látom sohasem megfogyatkozni... És mégis eddig nem tudtam másfajta kenyérré szert tenni, mint a milyet most itt eszem... Bizony pedig nem jó... Sár- és izzadság-ize van, megérzik rajta a szemétdomb szaga, magam sem tudom, mi minden rossz érzik rajta... Még a disznóknak sem kellene... És hozzá karácsony napján, a lakmározás, a dárídózás napján... Ez olyas valami, amit nem tudok magamnak megmagyarázni...

Csóválta a fejét, megtapogatta a tarisznyáját és kétharapás közt ismételgette:

— Nő, de van tíz millióm... van tíz millióm, ez bizonyos!... Itt van, a kezemmel tapogatom... És ilyen gazdag létemre, még csak éhségemre sem ehetem... még csak ágyban sem alhatom... házban, ahol védve volnék a nap tüze és a fagy ellen! Ki vagyok taszitva az emberek közül, rám támadnak a kutyák, mikor a tanyához közeledem... Ez már mégis csak sok!... Az igaz, a világ nem olyan, amilyennek lennie kellene!

Miután befejezte az evést, végignyult az árokparton, lába közé fogta a tarisznyáját és nyugodt, mély álomba merült.

Rongyos Jánost azután a csendőrök szedték fel az utról, ahol csodásan fényes palotáról, gazdagon terített, izes ételkkel megrakott asztalokról álmódott. És mert nem voltak igazolókányai és mert beszéde az efajta utazóli csavargóknál szokatlanul összefüggéstelen volt, a csendőrök veszedelmesnek találták. Talán gyilkosnak vagy, legalább is gyujtogatónak

Lakoma Buck urnál.

— Targyalás a járásbíróság előtt. —

A panaszos: (Szánakozó hangon). Kérem, bíró ur, én nem maradhatok odakünn az előszobában. A **Buck** Mórictz azzal fenyeget, hogy ha nem vonom vissza a panaszt, jobbról is, meg balról is felpofoz. Én félek . . . Mert, tetszik tudni, már ismerem az ő tenyerét.

A jegyző: Tanuk előtt fenyegetődzik?

A panaszos: Dehogy! Oda jön hozzám és mosolyogva sugdossa a fülembe: „Eredj haza, mert kipofozlak innét!” De én nem hiszek az ő mosolyának.

A bíró: Majd elveszszük az ügyét. (A szolgálóhoz.) Küldje be **Buck** Mór urat.

A vádlott: (Belép).

A bíró: Hellom, hogy maga odakünn terrorizálni akarta a panaszost. Pofonokkal fenyegette.

A vádlott: Először: nem igaz. Másodszor is nem igaz. És harmadszor: még ha igaz volna, akkor sem eshetnék bajom. Mert ha pofonütök valakit, az becsületsértés; de ha csak igérem a pofont, az semmi. A becsületsértésnek nincsen kísérlete. Ezt susogja nekem az én jogi „érzetem“.

A bíró: Süsse meg a jogi érzetét! És most álljon tisztességesen. Vegye ki kezét a zsebéből, vonuljon egy kissé hátrább és feleljen kérdéseimre.

A vádlott: Csak az igazat szabad mondanom?

A bíró: Joga van tagadni is.

A vádlott: Köszönöm. Nem élek e jogommal. Becsületemre mondom, hogy az igazat fogom vallani.

Kérem, bíró ur, ugy tessék végignézni ezen az uron, hogy ő három esztendőn át az én házi barátom volt. Ragaszkodott hozzám rettenetesen. Ha délelőtt meglátogatott, megvárta az ebéd idejét, velünk ebédelt és csak délután négy órakor távozott. Ha eljött négy órakor, ott ragadt éjfélig. Nekem anekdotákat mesélt, a feleségemnek pletykákat hordott a dob- és a szerecsen-utcákból, a gyerekeimmel hunczurozott, a cselédemmel gorombáskodott. Künn a konyhában belekóstolt az ételekbe, az én szobámban felhányta leveleimet és összes irataimat, a feleségem szobáját telefüstölte. Néha leültünk franczefuszt játszani s ő ilyenkor mindig elnyert tőlem két-három forintot s ha véletlenül én nyertem, ő „hozott“; máskor meg sakkozottam vele s ő hamisan

játszott, mert a királynéval mindig lögrásokat csinált. Ha eljött az anyósom, azzal összevesztett én helyettem, de a szidást én kaptam; ha feleségemnek vendégei voltak, goromba adomákat mesélgetett s addig disznókodott, míg a vendégek összeszólkóztak a feleségemmel . . . Ha egy hébe-hóba összekaptam az asszonytól, ő mindig ellenem hecczelte az asszonyt s én dühömben poharakat tükröket tördöstem össze. A székre sohasem ült. Ő csak a selyem ottománon érezte magát jól és azt három év alatt úgy leülte, hogy kétszer is átkellett huzatnom. Ha locspocs idő volt, a kalucsniját mindig a szobában vetette le s ha nem járt kalucsnijban, mert szép, száraz idő volt, ő mindig gondoskodott arról, hogy cipői sárosak legyenek. Mikor beteg voltam, oda ült az ágyam elé és az orrom alá pöfékelt s ha történetesen feleségem volt beteg, hát ő neki pöfékelt az orra alá.

Szóval: egy tizenhárompróbas házi barát volt. Egy szép napon aztán alaposan ráuntunk.

— **Athalie,** — mondom a feleségemnek — ezt a Kipfelbeissert valahogy ki kellene innen ugratni.

— Mintha bizony olyan könnyű volna az!

— Tudod mit: holnap szombat van, hív meg egy kis sóletre. A sóleten összeveszünk. Én azt fogom mondani, hogy infámisan rossz. Te azt fogod mondani, hogy fölséges . . . A vita hevőben megkérdezzük Kipfelbeissert, hogy mi az ő véleménye. Ha azt mondja, hogy jó a sólet, én dohom ki, ha azt mondja, hogy rossz, te, dohod ki.

A jegyző: Régi vicez!

A vádlott: És ezek után meghívtuk Kipfelbeissert ebédre. Mit tetszik gondolni? Nem jött el? Dehogy nem jött el. Tizenkét órára volt kitűzve az ebéd ideje s ő már tíz órakor nálunk volt.

Mikor a cseléd elhozta a péktől a sóletet, asztal elé ültünk. Szánalmasan néztem Kipfelbeisserre. Szegényke! — gondoltam magamban. Te ugyan megjáród mi velünk. Akár így, akár úgy: annyi bizonyos, hogy repülni fogsz.

Tizenkét óra mult öt perczel, mikor Náni, a cseléd, oda tette a sóletfazekat az asztalra. A feleségem kitalálta az ételt s én hozzáfogtam az evéshez. Az első falat után dühösen felugrottam.

— **Athalie!** Ennek a sóletnek szaga van!

— Megbolondultál.

— Mondom, hogy szaga van. Nem eszem. Kutyáknak való étel!

A feleségem is felugrott.

— **Mórictz!** Te veszekedni akarsz! Parancsolom, hogy egyél!

— Nem eszem. Punktum.

— Sohasem volt olyan fölséges, mint éppen ma.

— Nem eszem. Ha én egyszer azt mondom, hogy szaga van, hát szaga van. Az én orrom nem csal.

— Fölséges illata van! . . . Látom, hogy csak a czivódást keresed.

És **Athalie** fölkapott egy tányért és a földhöz csapta.

Erre én fölkaptam egy másik tányért s én is a földhöz csaptam.

Kipfelbeisser pedig az alatt bámulatraméltó flegnával falatozott. **Athalie** egy ideig dühösen járt fel s alá, majd hirtelen oda állt a kedves házi barát elé.

— **Kipfelbeisser!** Mondjon maga véleményét. Kinek van igaza? Igaz-e, hogy a sóletnek szaga van?

És szorongva lestük az ő választát. Vajjon melyikünknek kell majd kidobni a szegényt.

Kipfelbeisser pedig megette a sóletet az utolsó gerstli-szemig, és hallgatott.

— **Nü?** Beszélj! Nógatom én.

— Hát szaga van? Kérdi **Athalie**.

Kipfelbeisser erre kivesz a sóletfazékból még egy adagot, azt is nyugodtan elfogyasztja és szól vala ekképen:

— **Mboh!** Hát vagyok én egy szakértő? Értetek én a sólethez? Én megeszek mindent, de semmihez sem értek.

Tekintetes bíró ur! Mit tett volna ön az én helyemben? Ugy-e fogas kérdés, Jeles házi barátunk alaposan kifogott rajtunk.

— **Hanem** azért te mégis repülni fogsz! Kitalálom én dühösen.

Aztán felkaptam a sóletfazekat, azt rátettem a Kipfelbeisser fejére, úgy, hogy igazi vaskalapos lett belőle. Ugy nézett ki, mint egy czilinderes gigerli, csak hogy a czilinder belső faláról kövér zsircsepekk folytak alá.

Ő protestált, mire én megragadtam és kidobtam. A sóletfazekat azóta sem láttam. Ez a tényállás.

A járásbíró **Buck Mórictzot huszonöt forint pénzbüntetésre ítélte.** **Cutlva,**

hitték és bekísérték a városba. Ott durván be-tuszkolták a rendőrség fogházába, addig is, a mig annál is jobb helyre juttathatják.

Miután többrendbeli kihallgatáson átesett s a multját gondosan kikutatták, börtönbe vitték. Ott megbetegedett és a kórházba szállították, ahol kis hiba, hogy meg nem halt. Amikor aztán egészsége helyreállt, az orvosok megállapították, hogy a szegény ördögnek meghibbant az agyveleje és intézkedtek, hogy haladéktalanul felvétessék az örültek házába.

Rongyos János csendesen és illedelmösen viselkedett, töletelhetőleg igyekezett magát tisztára mosni, szerényen és válogatott kifejezésekkel beszélt a tíz milliójáról s késznek nyilatkozott egy nagy összeget adni valamely jótékony célra. De nem hallgaltak rá, sőt kelletténél nyersebben hallgattatták el . . . és egy reggel az örültekházának nehéz kapuja bezáródott mögötte.

Új pályáján, mint örült, — mint hivatalosan örült — Rongyos János véghetetlenül szelídeknek, szolgálatkészeknek, hasznosnak és józannak mutatta magát. Kezdetben a csendes örültek közé zárták, de két évi megfigyelés után, mely alatt a veszedelmes elmeháborodottságnak semmi jele sem mutatkozott rajta, ugy-szólván, szabadon hagyták. Házi-cselédfélt csináltak belőle s mindennemű munkával megterheltek.

Megtörtént az is, hogy olyan munkát bíztak rá, amit az intézet falain kívül kellett elvégeznie, akkor is mindig józannul, értelmesen és becsületesen viselkedett.

Elzáratásának első idejében gyakran előhozakodott a tíz milliójával. Mikor valamelyik pajtását szomorkodni látta, titokzatos arczczal, suttogó hangon monda neki:

— Ne busulj, ne sirj . . . Légy bizalom-mal. Majd ha kiszabadulok innen, elmegyek a tíz millióért és te is kapsz belőle egyet . . .

Ily módon száznál is több milliót elosztogatott. Nemsokára azonban alábbhagyott ez a rögeszméje s végre egészen eltűnt, olyan-nyira, hogy nem esett többé bele a törökbe, melyeket az igazgató és az orvos a józanságának vetettek. Ha az igazgató beszéd közben ügyes módon, a hajdani örültsége okára terelte a beszélgetést, Rongyos János mosolygott, vállalat vont, mintha csak ezt mondotta volna:

— Igen, nagy bolond voltam régen, hittem annak a tíz milliának a létezésében . . . De ma már jól tudom, hogy csak kavicsok voltak . . . Sok éven át egyetlenegyszer sem hazudtolta meg magát.

Mindenki meggyógyultnak hitte és fölvetették a kérdést, hogy ne adják-e vissza a szabadságát? Ő maga is több ízben szívhezszóló hangon, megható módon kérte, hogy bocsássák szabadon, mert fölébredt volt benne a vándorlás vágya, a sóvárgás a csürök, a pajták után, ahova este feküdni tér, a gyepes árokpártok után, ahova a fáradtság dönti le és ahol a csillagos ég tündéres baldachinja borul föléje. De az orvos még habozott.

Egy reggel előhívatta Rongyos Jánost, hogy megtegye vele az utolsó próbát. Az igazgató is jelen volt, komolyabb arczczal, mint rendesen és az intézet néhány alkalmazottja szintén egybegyűlt.

— Rongyos János — szólt az orvos — kiállítom magának az *elbocsátó-levelet* . . . Előbb azonban még pár kérdést akarok intézni magához. Igyekezzék helyesen válaszolni . . .

Az örültek néha csodásan élelátók, kitalálják az ellenök táplált szándékot. Rongyos

János ellenséges indulatot olvasott ki az orvos szeméből.

Érezte, hogy az a sok ember csak azért gyűlt össze, hogy őt törbe ejtse. Hirtelen egy eszméje támad . . .

— **Orvos ur** — mondta — szeretnék önnel pár szót szólni, négy szem közt . . . csak egy perczig.

Mikor aztán a többek félrevonultak, így folytatta:

— **Orvos ur,** el kell mennem innen . . . És érzem, hogy ön nem akarja. Nos . . . ha távozom . . . hallgasson meg . . . az ön szerencséje meg van alapítva.

— **Hogys ne!**

— **Becsületszavamra!**

— **Mi módon?**

— **Adott önnek egy . . . két . . . három milliót!** . . .

— **Igazán?**

— **Esküszöm!** És ha a három millióval nem éri be, adok ötöt . . . hatot . . . nyolczat! . . .

— **De hát hol vannak a maga milliói, szegény Rongyos János!**

— **Olyan helyen, orvos ur,** amelyet csak én ismerek . . . egy fa tövében . . . nagy kő alatt. És már szépen meg is szaporodhattak, a mióta itt vagyok! . . . De csitt! . . . Az igazgató ur visszajött, figyel minket . . . Neki semmit sem akarok adni.

Rongyos Jánost újra bezárták a csendes örültek közé. Aznap este keservesen panasz-kodott a társainak:

— **Nagyon is gazdag vagyok!** . . . **Kaján-kodnak rám a gazdagságomért!** . . . **Nagyon is gazdag vagyok!** . . .

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE.

(46)

Nem egy véres ütközetben volt a fegyver hűséges megvédője. Hadd oltalmazza meg ma önmaga ellen.

Felhuzott kakással tette le maga mellé az éjjeli szekrényre.

„Vajjon jön-e ma álom a szemeidre?” kérdezte, fejét a váncosok közé temetve. Szükségtelen volt kételkednie. Már néhány másodperc múlva érezte, hogy a fáradtság elszibbasztja tagjait és gondolatait.

Valami különös álom volt, ami a mély alvás után felriasztotta. A sötétben, mely körülvette, két vad tekintetű, párduczmacskákhoz hasonló szemet látott maga felé villogni. Alig néhány hüvelyknyi távolságban volt arcától. Mozdulatlan tüzzel pihentek rajta, mintha megbüvölni és megbabonázni akarnák.

A lélegzete kezdett kimaradni, mert egy idegen lehellet csapott feléje melegen.

És valóban, ez nem volt álom. Boleszláv tágra nyitotta a szemét. Az ágy takaróján, mint egy krétafolt világított be a holdvilág. És azok a fényes golyók még mindig emésztő tüzként villogtak le reá. Egy arcz körvonala látszottak. Egy asszony fehér alakja hajolt föléje.

Boleszláv testét jóleső mámor járta át.

— Regina, mormogta.

Ekkor a leány térdre bukott az ágy előtt és Boleszláv kezét könyekkel és csókokkal borította. Boleszláv testét csöndes bágyadság öntötte el. Meg szeretne volna simogatni a fekete hajfürtöket, melyek a párnákat elárasztották, de nem volt ereje kezét az övéből kivonni.

— Gondolj esküdre! — hangzott ekkor benne.

Hirtelen borzalom riasztotta föl.

Még a félálom mámorában szabadította ki kezét a leányéból és a pisztoly után nyúlt.

— Vagy ő, vagy te!

Egy lövés dördült el. Regina jalkiáltást hallatott és homlokával az ágy széléhez vágódott. E pillanatban a szomszéd falról dörömbölés és zaj hallatszott. A nagynya képe a földre bukott.

Boleszláv ijedten nézett körül, csak most ébredt teljesen öntudatra.

— Megsebesültél? kérdezte, kezét a leány fejére téve.

— Azt — nem — tudom, uram! És ezzel a földön végigcsuszott fekhelyére.

Boleszláv felöltözködött és lámpát gyújtott. Mindez valami zavart álomnak tetszett. — Ha meghalna? kiáltott lelkében egy hang.

Mikor fekhelyéről a függőnyt elhuzta, a leányt a leghátsó sarokban látta összekuporodva, a takaró a fogaival tartva. A takarón vérfoltok piroslottak.

— Jézus szerelméért! — mutasd meg hol vagy találva?

A leány a takaró végét lehuzta egész a melléig és némán mutatta neki meztelen vállát. A vér patakokban ömlött le róla.

De Boleszláv, ki ismerté a sebesüléseket, rögtön látta, hogy a pisztoly csak horzsolta a lányt és hogy a seb néhány nap alatt magától is meggyógyul.

— Hála Istennek, hála Istennek!

A leány tágra nyílt szemekkel, mintegy önkívületben bámult fel reá.

— Semmi baj sincs, dadogta Boleszláv, csak egy horzsolás, — semmi egyéb.

A leány úgy tett, mintha meg se hallotta volna.

„Ember, szedd össze magad! Egy tekintet, egy szó sem árulja el, mi dul benned!”

Boleszláv hátralépett és a gyertyát fáradt ujjai közül az asztalra ejtette. Sötét lett.

Mi lesz már most? Merre menjen? Ha itt marad, elkarhozik.

Hát el, el, még ebben az órában!

— El, míg emberekből építész falat, magad és a leány közé, mely őt és téged örökre elválaszt!

És lázas sietséggel kezdte az írományokat összekapkodni, melyek atyjának vétékét hirdették, mintha ez lett volna a legdrágább kincse.

Több, mint három hónap múlt el — amaz éjszaka óta, hogy Schranden Boleszláv ősei örökét elhagyta.

Eközben megjött a tavasz. A rövidhalmu fű között kakukfű és galaj nyilott, az árkokat kökörcsin és csalán borította és minden szellő virágszirmokat hintett a fákról.

Az ekék ragyogó fekete barázdákat vontak a szántókon a pihent talajba és a vetőponyvákat már szellőztették.

Hosszu, hosszú idők óta az első év volt ez, mely békésen kezdődött és amelyről remélni lehetett, hogy békésen is fog végződni. Európa gonosz démona le volt gyűrve; Prometheusként, kietlen, tergemosta sziklához volt; lánczolja. — Hadd rozsdásodjék a kard és hadd lépjenek ősi jogaikba az ekevas és a borona.

Hogy mi történt márczius havában a földközi tenger távol partjain, arról a csöndes mezővároskák és a magános falucskák lakóinak még sejtelmők sem volt; a Mettenich bál csúnyán megzavart négyeséről és a méltóságok rémületéről sem volt sejtelmők, ugyszintén arról se, hogy a megszökött zsarnokot újból száműzték, hogy újabb háborúra készültek mindenféle és csatakiállítás hangzott mindenütt.

A magasban röpködő pacsirta jókedvű munkára hívott és a föld vágyakozva tárta fel ölet, hogy magába fogadja az olyan régen nélkülözött magot.

... Egy napon, április vége felé volt, az országúton, mely keletről vezetett Wartenstein kerületi városba, furcsa sereg vonult végig, melyet megbámultak minden helységben, ahol utja keresztülvitte.

Az ember nem volt vele tisztában, hogy katonák avagy munkások voltak-e. A legtöbben közülök fel voltak fegyverkezve, de a fegyver mellett, ott pihent vállukon a kapa és vöröskoczkás batyujukból köszörűkő és kaszaél kandikált ki.

Tizen, tizenketten, lóháton ültek és mögöttük tizenhat-husz kocsiálló kocsisor következett, melyek teli gabonaszárakkal és mindenféle gazdasági eszközökkel voltak megrakva.

Vagy százötvenen lehettek együtt e tömegben és félig-meddig katonás rendben, csapatonként, rendezett sorokban vonultak fel. Fiatal, erős legények voltak, többnyire szalmaszin hajuk és zömök testalkatuk, széles, szonatos arccsal, melynek típusa nem volt német, de a lengyelével is csak kevéssé egyezett. Olyan nyelvet beszéltek, amelyet ezen a vidéken még sohasem hallottak és olyan dalokat énekeltek, melyeket senki sem tudott utánozni énekelni. De a vezényszó, melyre hallgattak, német volt, ugyszintén a fegyverem is, mely megmerevítette lépéseiket és azoknak ütemet és mértéket kölcsönzött.

Aki a csapat élén lovagolt, annak vonásain félelemmel vegyes szeretettel csüggték, és annak rövid, de azért barátságosan oda-vevett parancsait gyerekes örömmel és buzgalommal teljesítették.

Boleszláv volt, ki evvel a sereggel jött, hogy visszahódítsa az őt megillető birodalmat.

Ott verbuválta össze őket, Litvánia legszélső határain, ott, hová a Schranden névnek se jó, se rossz híre el nem hatolt soha.

E kis nép nyelvvel és szokásaival őt évig érintkezve, közülük választotta pionirjait, de elővigyázatból csak azokat közülök, akik már voltak háboruban, így hát már megszokták a katonai rendet, de mégsem tanultak meg annyit németül, hogy a schrandeniék gonosz nyelve megmérgezhette volna őket.

Igy aztán remélhette, hogy nem jut majd apja sorsára, kinél sem munkás, sem napszámos meg nem maradt. És ha a schrandeniék merészkednének, mint egykor a lengyelekkel, kiket apja a legnagyobb szükségben a munkához hozatott, ezekkel is harcra keveredni, hát bizony véres fejjel mehetnének haza.

Büszkén és bizalommal nézett a történelmük elé.

Szívesen tért volna már előbb haza; de hogy művét, egy a hogy ő szükségesnek tartotta, nagy stílusban megkezdhesse, ahhoz meg kellett várnia, míg nagynénje öröksége által a kellő eszközök kezei közé jutnak.

(Folytatása következik.)

Polzer C. és Társa
cs. és kir. udvari szállítók.
Budapest, Gizella-tér 5.
a Haas-palota átellenében. 187

Ajánlja
**tűzbiztos és betörésmentes
pénzszekrényeit,**

pánczéltetelét, pánczélszekrényeit, pánczéltressorjait a legújabb szisztema szerint, valamint ékszerállványokat berendezéssel kazettákat, másolópreket a legutányosabb áron.

Arjegyzékek ingyen.

es mindennemű házi ipari és
MOSO-GEPEK gőzmosodák
a legjobb
Mangorók Facsarók
Gärtner és Knopp
Ausztria-Magyarország legelső
gyártója,
Bécs, XIII., Linzerstrasse 8. sz.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Üdvös tanács.
Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavarainál **Egger szódá** biztos hatású
Mellpasztillái
veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadohoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásának bizonyított **Egger szódá pasztillái**. (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő és szétküldési raktár Magyarországon;
„Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17.

958. sor. **BON 028. szám**
Polgár Sándor
egyel. gyakorlott kötszerész
Budapest, Erzsébet-körút 50. sz.
kötelen ezen utalvány bekládása mellett minden megrendelésnek 15%, azaz tizenöt százalékos árkedvezményt adni, az eredeti
F. Bergerand fils
párisi különlegességek (gummi és halbólgyapjú szőnyegek, női övszerek) gyártmányaihoz. Kimerülő képes árjegyzék díjmentesen zárt levelemben küldeték. Kiváratott: az „Országos Hírlap”-ból. (145)

Külföldön elsajátított szakismeretek és hosszú gyakorlat alapján készíték modern stílusban
kárpitos- és díszítési munkákat.
Függönyök díszítése, terem díszítések stb. kiváló ízléssel esztétikusan.
Magamat a n. é. közönség kegyes pártfogásába ajánlván, maradtam kitünő tisztelttel
SZILÁGYI ZSIGMOND,
kárpitos és díszítő.
Budapest, VII., Dohány-utca 68.
(Kertész-utca sarkán.) 120

Külön bejárati
elegánsan berendezett
nagy utcái szoba
azonnal kiadó.
VII. ker., Erzsébet-körút 26.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, szerda, 1898. január 5-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Evi bérlet 4. Havi bérlet 4.
Crampton mester.

Vijjáték 5 felvonásban.
Írta: Hauptmann G. Fordította: Karczag V.

Személyek:
Crampton Ujbázi
Gertrud Vizvári M.
Óz. Wiesnerné Paulayné
Stühler Adolf Császár
Stühler Miksa Dezső
Kirchelsen Egriessy
Milius mérnök Bakó
Janetzky, pedulus Latabár
Popper Horváth
Földt. vendégül Abonyi
Kassner Körösmezel
Kunze Paulay
Seiffert Szigeti Lára
Selma, pinzernő Dóri M.
Weisbach Fatudi
Stemel Ifj. Nádya
Löffler, szolgáló Gabányi
Kezdete 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

A varázsgyűrű.

Operette 3 felvonásban, 5 képpben.
Írták: D'Ennery Adolphe és Burani Paul. Ford.: Komor Gyula.
Zenéjét szerette: Planquette R.

Személyek:
XV. Lajos Szirmai
De Chavaunes Szerdahelyi
Renée Nádaí Ilonka
Leocadie Vidorné
De la garde Georges F. Hegyi
Nicolas Vidor
Micholette Kúry Klára
Valpingon lovag Solymosi
Artois Kiss M.
La Popelinière Follinus
Athenais Balogh Etel
Solanges Révi A.
Henrietta Bártfai M.
Louise Lukácsy O.
Kezdete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

562. szám. 562. szám.

Szöke Katalin.

Dráma rego 3 szakaszban, 8 képpben. Írta: Voss Rikárd, Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerette Pfitrich G.

Személyek:
Az ifjú Halál L. Fáy Sz.
Szent-Katalin képe Molnár
Werner Katalin Lánosy
Gyuri (8 éves) Halász
Lőrinc Bodnár
Márton Rónai
Annuska Geröfi
Magda Csalka J.
Tera Varsányi
Huberné Makróczyné
Gruberné Nikó L.
Orvus Balassa
A Gyomor Hunyadi
A Gond Rostagny
A Bánat Ráthonyi
A Gyűlölet Hegedűs
Az alvás szelleme Komlósi
Az álom szelleme Bárdi
A hatalmasuralkodó Kagalitzky
Az emberiség jóltevője Mátral
Kezdete fél 8 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Ifjúság.

Színmű 3 felvonásban. — Írta: Halbe Miksa. Fordította: Szomaházi István.

Személyek:
Hoppa, plebános Molnár L.
Anna Somló E.
Amazúsz Sziklai K.
Schigorszki Gergely Szekely S.
Hartwig György Furedi Béla
Maruschka Fodor R.
Kezdete 7 óraker.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Evi bérlet 3. Havi bérlet 3.
Lindh Marcella asszony vendég-fellegével

Az alvajáró.

Operá 3 felvonásban. Zenéjét szerette: Bellini. Szövegét írta: Romani. Fordította Deakl Fülöp Sámuel.

Személyek:
Eudolf gróf Beck
Teréz Valent V.
Amália Lindl M.
Elyino Arányi
Liza Gábor N.
Kessio Roy D.
Jegyző Mihályi

Utána:
A babatündér.

Láványos ballet 1 felv. Szerzetek Hissreiter és Gaul. Zenéjét írta: Bayer.

Személyek:
Játékereskedő Smeraldi
Mindenese Zolnai
Segédje Hevner
Lord Plumsterhuro Szányei
Lady Plumsterhuro Fülremé
Japán baba Gaszner
Spanyol baba Rajz
A babatündér Schmidtog
Dobvő baba Kiss
Kezdete 7 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. kir. Operaház	Vig Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kistaludy Színház
Csütörtök d. u.	—	—	Parasztbecsület. A piros ezüpp.	Trilby	A feleskei nótárius	A kikapós patikárius	—
Este	Vizkereszt	—	—	Szöke Katalin	Náni	A gésák	—
Péntek	Folt, amely tisztit	Az ezred leány	—	Coullisset ur	A varázsgyűrű	A kikapós patikárius	—
Szombat	Folt, amely tisztit	—	Lammernori Lucia	Szöke Katalin	A kukta-kisasszony	Menyecske kisasszony	—
Vasárnap d. u.	A velencei kalmár	—	Tannhäusér	Trilby	Ezer év	A kikapós patikárius	—
Este	Folt, amely tisztit	—	—	Coullisset ur	Az ördög mátkája	Menyecske kisasszony	—

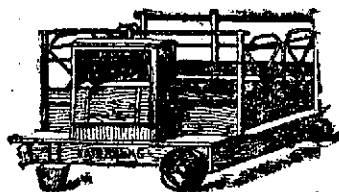
Előfizetések

és
Hirdetések

felvételnek lapunk kiadó-hivatalában,
VIII. József-körut 65. szám,
és főközlötünkben
V. ker. Marokkói-utca 4. sz.

A szabadalmazott

„Fairbanks“ mérlegek

százados rendszertűk, tolosulyos fémmérőkarral bírnak és a hid minden pontján egyenlően mérlegelnek,
Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket.
különcsen gazdák-, gazdaságok, közcségek és uradalmok részére a legjobb meggyőződéssel ajánljuk.
Gazdaságlgyosllóll tagok kedvezményben részesülnek.

„Fairbanks“ mérleg- és gépgyár részv.-társaság

Budapest, Andrassy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156.

Megrendelék seközözketlen ponti irodánkhoz Andrassy-ut 41. sz. intézendők.

Magyar királyi államvasutak. Igazgatóság.

183983—97. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak alóllt igazgatósága az 1898. év folyamán összegyűlő és nélkülözhetővé váló különböző **ócska anyagokat** (sinek és fémmeműek kivételével) értékesíteni óhajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet.

Az átengedett anyagok átvétele és eltávolítása tekintetében az alább idézett feltételek irányadók, de az 1898. évi november hó végéig összegyűlendő anyagok feltétlenül ugyanazon év december hó 25-ike előtt, a december hóban összegyűlendő, pedig a következő 1899. évi január hó 25-ig átveendő s eltávolítandók.

A pályázni kívánók kéretnek, hogy beirt ivenkint 50 kros magyar bélyeggel ellátott ajánlatukat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályához (VI. Andrassy-ut 73., II. em. 43. ajtó) következő címzéssel: „Ajánlat ócska anyagok megvételére a 183983/97. számhoz“ **1898. január hó 28-ik napjának déli 12 óráig** benyujtani sziveskedjenek.

Az ajánlatok kizárólag ezen célra rendelt és az említett anyag- és leltár beszerzési szakosztályban ingyen kapható ajánlati nyomtatványon és annak rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki. A magy. kir. államvasutak részéről határozottan kikötetik, hogy az anyagokért felajánlandó egységárak, vagy az illető gyűjtő szertárban, vagy pedig az ajánlatban meghatározandó távolságra való bérmentes szállítás kikötésével tétessenek, honnét a vevő fél az anyagot saját költségen tartozik továbbítani. A bérmentes szállítás csakis a máv. saját vonalaira köthető ki. Nem az általunk kapott nyomtatványon kiállított, vagy a fentiekől eltérő feltételeket tartalmazó ajánlatok nem vehetők figyelembe.

Az ajánlattevő magára nézve is kötelezőknek elismeri az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96. szám alatt fenálló feltételeinket, melyek aláírásával és 15 kros bélyeggel el látva okvetlenül ajánlatához csatolni tartozik.

Ezen feltételek nyomtatványtárunknál példányonkint 15 krral megszerezhetők. Vidékieknek ezen feltételek a megfelelő ár és a szükséges postabélyeg előzetes beküldése esetén megküldetnek. Az ócska anyagok részletes kimutatása anyag- és leltárbeszerzési szakosztályunkban kapható. Bánatpénzre a megvenni szándékoltt mennyiség és az azért felajánlott egységár szerint kiszámított értékösszeg 5%-a az ajánlat benyújtására kitűzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő. A bánatpénzt az ajánlattal egy boríték alatt nem szabad beküldeni.

Bánatpénz, vagy a fentidézett aláirt feltételek nélkül, ugyszintén elégtelen bánatpénzzel, vagy elkésve beérkező ajánlatok, vagy olyanok, melyek a feltételektől eltérnek, figyelembe vételre nem számíthatnak, ugyszintén olyanok sem, melyekben javítások, vagy vakarások fordulnak elő. Pótajánlatok egyáltalában nem vétetnek tárgyalás alá.

Az ajánlati ár számokkal és betűkkel olvashatóan kiteendő. Az ócska anyagoknak esetleges csomagolási költségeit a vevő cég tartozik viselni. Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéséig kötelezettségben marad, ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok tetszés szerinti részmennyiségre szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fentartja magának azon jogot, hogy tetszés szerinti részmennyiséget engedhesen át, melyet ajánló — ha csak az ellenkezőt ki nem kötötte — elfogadni köteles.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá magának a jogot, hogy az ajánlatok közt, tekintet nélkül az ajánlott árakra szabadon választhasson, s hogy végre a cél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1897. december hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

A legkedvesebb alkalmi ajándék

családoknak. (211)

Naponta frissen vágott, hízott **kaosza, pontlár, pulyka** és stíriai **kappanok**, valamint hízott **kamra** és lóvott **fő-ószának**, óz-czomb és gerincz kímérve, **pörkölt vaddisznó.**

Kapható: **Géczy Ferencznél,**
Budapesten, IV., Városház-tér 2. sz.
és központi vásárcsarnok 44—45. sz.

A szerencse által kedvezett sorsjeggyemmel az

1898. január 4-iki húzáson

10.000

nyeretett. (341)

A IV. osztály húzásához ajánlok eredeti sorsjegyeket eredeti árakon:

1/6 sorsjegy **6.50** frt., 1/4 sorsjegy **13** frt.

Húzás január 26. és 27-én.

HOERLE HARRY

bankhá., a szab. osztálysorsj. főolárusítója
Budapest, Kerepesi-ut 39.